

คำนำ

พุทธธรรมสำหรับนักบวช เล่มนี้เป็นเล่มสุดท้ายของชุด ซึ่งมีทั้งหมด 23 เล่ม หรือจะเรียกว่าเป็นธรรมะไตรปิฎกกิ่งพุทธกาล ซึ่งเป็นแผนทีการบอกทางให้ดวงจิตทั้งหลาย ได้หาทางออกจากวัฏสงสาร ได้อย่างชัดเจนแจ่มแจ้ง ดวงจิตที่โศกเศร้าได้เกิดมาในยุคนี้ ที่มีพระธรรมคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ส่งตรงลงมาจากพระนิพพาน โดยพระยารัชมังคลาจารย์ ที่เป็นองค์แทนทำหน้าที่น้อมธรรมมาเผยแผ่

พุทธธรรมสำหรับนักบวชเล่มนี้ มีเนื้อหาเกี่ยวกับสติปัญญาอันสูงส่ง ซึ่งแท้ที่จริงจิตของเราก็คือจิต กายก็คือกาย ไม่ว่าจะเป็นกายทิพย์ ไม่ว่าจะเป็นกายหยาบ ของทิพย์ หรือของหยาบ สิ่งต่างๆทั้งหลายเหล่านั้น ล้วนแล้วแต่ไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่ตน ไม่ใช่ของของตน จิตอันบริสุทธิ์เท่านั้นที่จะเป็นของตนได้

ดวงจิตใดที่ปรารถนาความรู้อย่างแท้จริง รู้ความเป็นจริง พึงพิจารณาให้เห็นกายในกาย เห็นจิตในจิต เห็นเวทนาในเวทนา เห็นธรรมในธรรม สักวันหนึ่งก็จะได้รับรู้ เข้าใจ เข้าถึงแต่สิ่งที่เป็นจริง คือ สามารถแยกจิต ออกจากกายได้ เมื่อเข้าใจว่า กายไม่ใช่ของเรา สิ่งทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับกาย ก็ไม่ใช่ของเรา จิตนั้นย่อมไม่ลุ่มหลงกับสิ่งใด ชำระไปเรื่อยๆ จิตก็จะบริสุทธิ์

พึงหมั่นฝึกฝน ชำระล้างสิ่งต่างๆทั้งหลายเหล่านั้น ให้ออกไปจากชีวิตของตน วันละนิดวันละหน่อย ชำระล้างไปเรื่อยๆ ด้วยศีล ธรรม สมาธิ ปัญญา และการสั่งสมความดีก็จะสามารถแยกสิ่งที่อยู่ใต้วฏสงสารนี้ ออกจากจิตของตนได้ ก็จะเข้าใจว่า กายคือกาย จิตคือจิต ไม่ใช่สิ่งเดียวกัน เมื่อเราแยกกายออกจากจิตได้แล้ว ค่อยไปล้างจิตอีกทีหนึ่ง ให้จิตนั้นขาวสะอาดบริสุทธิ์ เมื่อล้างจิตจนขาวสะอาดบริสุทธิ์แล้ว จงสลายความมีตัวตน ในดวงจิตนั้น ให้ใสสะอาดบริสุทธิ์อย่างแท้จริง จิตจะเข้าสู่ความรู้อย่างแท้จริง รู้ตื่น เข้าถึงความเป็นพุทธะได้ในที่สุด

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
ตอนที่ 345 ปัญญาธรรม สติปัญญา 4	1
ตอนที่ 346 ปัญญาธรรม พิจารณาภายในกาย	7
ตอนที่ 347 ปัญญาธรรม พิจารณากายแยกเป็นชั้นห้า	12
ตอนที่ 348 ปัญญาธรรม พิจารณาตามอาการสามสิบสอง	18
ตอนที่ 349 ปัญญาธรรม พิจารณาแยกเป็นธาตุสี่	24
ตอนที่ 350 ปัญญาธรรม พิจารณาเวทนา	28
ตอนที่ 351 ปัญญาธรรม พิจารณาจิต	34
ตอนที่ 352 ปัญญาธรรม พิจารณาธรรม	39
ตอนที่ 353 ปัญญาธรรม เหตุปัจจัย	45
ตอนที่ 354 ปัญญาธรรม การสืบทอดพระพุทธศาสนา	55
ตอนที่ 355 ปัญญาธรรม สิ่งที่เคยพรักทำในพระพุทธศาสนา	63
รายนามผู้พิมพ์หนังสือ	70

ตอนที่ 345 **สติปัญญา 4**

ในเช้าของวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2561 ณ พุทธอุทยานภูสวรรค์
ข้าพระพุทธเจ้าได้กราบนอบน้อมเข้าเฝ้าต่อองค์พระพุทธบิดา องค์พระสัมมาสัม
พุทธเจ้า พระองค์ท่านแล้วนั้น.. จึงได้เฝ้าทูลถามพระพุทธองค์ท่านไปดังนี้ว่า...

“ข้าแต่องค์พระพุทธบิดา องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เจ้าข้า.. นอกเหนือจากเครื่อง
ช่วยการชำระกิเลส เครื่องช่วยที่จะนำพาให้เราไปสู่พระนิพพาน คือ ศีล ธรรม สมาธิ และ
ปัญญา กับคุณวิเศษต่างๆ ที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น ยังมีสิ่งใดอีก นอกเหนือจากนั้นอีกหรือเปล่า
เจ้าคะ ที่พอจะช่วย หรือเป็นเครื่องช่วยให้ดวงจิตทั้งหลาย ได้อาศัยเพื่อไปสู่พระนิพพาน
อีกนะเจ้าคะ ยังมีอย่างอื่นนอกเหนือจากนั้นหรือเปล่าเจ้าคะ ขอพระพุทธองค์โปรดทรง
เมตตา แสดงธรรมนี้ให้ลูกได้ฟังด้วยเถิดพระพุทธเจ้าคะ”

พระยารธรรมเอย.. เมื่อดวงจิตทั้งหลายได้ตั้งใจประพฤติปฏิบัติ
โดยอาศัย ศีล ธรรม สมาธิ และปัญญา
อาศัยสิ่งที่โลก เรียกว่าคุณวิเศษต่างๆ ที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น
หรือเครื่องช่วยในการชำระกิเลสต่างๆ เหล่านั้น
เมื่อได้อาศัยสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ช่วยตน
จนเข้าถึงระดับที่จิตของตนนั้นมีพลังที่มากพอ
มากพอที่จะนำเอาพลังของสมาธิ พลังของความสงบ
พลังแห่งสติและปัญญา พลังแห่งความรู้แจ้งเหล่านั้น
มาพิจารณาถอดถอน เพื่อที่จะได้พาตนเข้าสู่พระนิพพานอย่างแท้จริง
จิตทั้งหลายเหล่านั้น ก็จะประพฤติปฏิบัติตน ดังต่อไปนี้ คือ จะนำเอากำลังเหล่านี้นั้น มาพิจารณาให้เห็นแจ้งตามความเป็นจริง ในสิ่งที่ตนมี ในสิ่งที่มีอยู่ในตน เพื่อถอดถอนกิเลสให้สิ้นไปอย่างแท้จริง

พระยารธรรมเอย.. ดวงจิตทั้งหลาย ผู้ที่จะเข้าสู่พระนิพพานนั้น จึงจำเป็นอย่างยี่ง
ที่จะต้องผ่านขั้นตอนเหล่านี้ เมื่อผ่านขั้นตอนเหล่านี้แล้ว จึงสามารถบรรลุเป็นองค์
พระอรหันต์ได้

บุคคลผู้ใดก็ตาม ที่ยังมองไม่เห็นสิ่งเหล่านี้
บุคคลผู้นั้น ต่อให้จะมีคุณวิเศษมากเพียงใด ย่อมไม่ถึงซึ่งพระนิพพาน
อาจเป็นผู้หลงอยู่ ติดอยู่ ในความดีใดความดีหนึ่ง ที่เป็นความดีอย่างละเอียด
ประณีต

แต่อยู่ในวัฏสงสารนี้ ไม่อาจที่จะดับการเกิดแห่งตนได้

ลูกเอ๋ย.. ฉะนั้น เมื่อเราเริ่มต้นในการทำความดี โดยอาศัย ศีล ธรรม สมาธิ และ
ปัญญา จนเรานั้นเกิดคุณวิเศษต่างๆ ซึ่งเป็นเครื่องช่วยในการชำระกิเลส

เราจึงอาศัยสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ มาพิจารณาให้เห็นแจ้งตามความเป็นจริง ถึงสิ่งที่มี
อยู่ในเรา ซึ่งสิ่งเหล่านั้น ก็คือ การพิจารณาดูกาย เมื่อดูกายแล้ว ก็ต้องดูกายในกายอีกที่
หนึ่ง ถอดถอนสิ่งที่เรียกว่ากายนั้นให้ได้ ถอดถอนสิ่งที่เรียกว่ากายนั้น ให้รู้ให้เห็นตามความ
เป็นจริง

รวมถึงจะต้องพิจารณาให้เห็นเวทนา เวทนาที่อยู่ในกาย เวทนาที่อยู่ในจิต จะต้อง
พิจารณาให้เห็นความสุข ความทุกข์ ที่ซ่อนอยู่ในความรู้สึกร่างกายและจิต ให้ลึกเข้าไป
ให้ถึงที่สุด ให้เห็นแจ้ง เห็นชัด เวทนาในกาย เวทนาในจิต ถอดถอนให้รู้ว่ำนั่นไม่ใช่ตัวใช่
ตน ไม่ใช่เราใช่ของของเรา

นอกจากนั้นแล้ว ยังคงต้องพิจารณาให้ลึก

ถอดถอนความมีตัว มีตน มีที่ตั้งแห่งจิต

ถอดถอนจิตนั้นให้อยู่เหนือความมีและความไม่มี

ให้จิตนั้นมีพลังที่อยู่เหนือทุกสิ่งทุกอย่าง

มีคือไม่มี ไม่มีนั้นก็ไม่ได้แตกต่างอะไรจากมี หรือไม่มีเลย

คือจิตนั้นจะว่างเว้นจากการยึดถือว่ามี หรือยึดถือว่าไม่มี

พระยาธรรมเอ๋ย.. เมื่อเราพิจารณาจนเห็นจิตที่อยู่เหนือความมี หรือความไม่มี
แล้ว ก็พิจารณาให้เห็นอีก เห็นธรรม

ธรรมคือ ความจริงที่องค์พระพุทธเจ้าได้ชี้บอกเอาไว้

ธรรมคือ ความจริงที่มันมีอยู่ในกาย ในเวทนา ในจิต

เห็นแจ้งตามความเป็นจริงชัดเจน แก่ตัวของเรา ที่สมมุติว่าเป็นตัว เป็นความรู้สึกร่าง
ที่มี ที่เข้าใจ แล้วก็วางความรู้สึกเหล่านั้น จนไม่ยึดถือสิ่งใด อย่างนี้ละ

พระยาธรรม.. คือเครื่องช่วยในการชำระกิเลสใน อีกขั้นตอนหนึ่งที่ทุกดวงจิต

จะต้องเข้าไปถึงจุดตรงนี้ หากว่าจิตทั้งหลายเหล่านั้นต้องการที่จะไปสู่พระนิพพาน

พระยารธรรมเอย.. ขั้นตอนนี้ จึงเป็นขั้นตอนสุดท้าย และเป็นขั้นตอนแห่งการพิจารณาที่ละเอียดอ่อนยิ่งนัก ซึ่งจะต้องอาศัยกำลังของสมาธิที่สูง กำลังของจิตที่อยู่ในกรอบของศีล จนจิตนั้นเป็นภูมิจิตที่อยู่ในที่สูง จะต้องอาศัยการเข้าใจในธรรม อาศัยปัญญาที่มาก จะต้องอาศัยคุณวิเศษที่ตนมีในบางประการ หรือทั้งหมดที่มี มีทั้งหมดทุกข้อ อาศัยสิ่งต่างๆ ทั้งหลายเหล่านี้เข้าช่วย จึงสามารถที่จะเข้าใจ

พระยารธรรมเอย.. บุคคลผู้ใดก็ตาม ที่ไม่สามารถที่จะทรงกำลังของ ศีล ธรรม สมาธิ และปัญญาอย่างแท้จริง บุคคลผู้นั้นต่อไปจะได้ยิน ได้ฟังเรื่องของการพิจารณากาย พิจารณาเวทนา จิตและธรรม ก็ไม่สามารถเข้าใจได้ลูก เพราะมันเป็นเรื่องของพระอรียเจ้า มันเป็นเรื่องละเอียดอ่อน มันเป็นเรื่องที่รู้เห็น เข้าใจได้เฉพาะตนเท่านั้น

บางทีการที่เราได้ยินคำพูดคำหนึ่งซึ่งเป็นคำพูดง่ายๆ แต่คำพูดคำนั้นก็สามารถที่จะตีความหมายไปได้หลายรูปแบบ ตามระดับภูมิจิตแต่ละภูมิ

เช่น ถ้าเกิดว่าบุคคลผู้ที่เคยได้ยิน ได้ฟัง ในเรื่องของการพิจารณากาย ดูเวทนา ดูจิต ดูธรรม ฟังดูแล้วเข้าใจ เพียงแค่ขั้นเดียว กายก็คือกายนี้ละ เวทนามีคือการรับรู้สุขทุกข์นี้ละ จิตก็คือจิตนี้ละ ธรรมก็คือธรรมนี้ละ อาจจะไม่เข้าใจแบบระดับขั้นต้น เข้าใจเพียงขั้นเดียว ไม่อาจที่จะเข้าถึงการแตกฉานอย่างแท้จริง ตนจึงตีความไปตามที่ตนนั้นเข้าใจว่า ธรรมคือธรรม กายก็คือกาย จิตก็คือจิต เวทนามีคือเวทนา ก็เลยตีความหมาย เข้าใจแบบที่ตนคิด แบบที่ภูมิจิตแห่งตนนั้น ทรงความรู้อยู่เพียงเท่านั้น คือเข้าใจแบบหยาบๆ จึงเอามาเปรียบเทียบในเรื่องของความหยาบ แล้วก็เลยตัดสินว่าเป็นอย่างนั้น อย่างนี้

พระยารธรรมเอย.. แต่หากว่าตนนั้นเป็นบุคคลผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจนเข้าถึง การพิจารณากาย การพิจารณาเวทนา จิต หรือธรรม ด้วยการเป็นพระอรียเจ้า เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องพระนิพพานแล้วในส่วนหนึ่ง คือ จิตนั้นสามารถเข้าสู่กระแสแห่งนิพพาน

พระยารธรรมเอย.. จิตที่มีสภาวะธรรมสูงเช่นนั้น ย่อมมีปัญญา มีสิ่งที่จะช่วยให้พิจารณาให้เห็นตามความเป็นจริง สิ่งทีละเอียดลึกเข้าไปอีก

เช่น เห็นกาย เห็นทั้งภายนอกและภายใน กายที่ซ้อนในกายอีกทีหนึ่ง

เช่น พิจารณาเห็นเวทนา ย่อมเห็นทั้งเวทนาที่หยาบและละเอียดเข้าไป

พิจารณาดูจิต ย่อมรู้ และเข้าใจในเรื่องของจิต ว่าจิตมีกับไม่มีเสมอเหมือนกัน ให้อยู่เหนือทั้งความมี และความไม่มีนั้น ย่อมเข้าใจได้เป็นอย่างดี

เช่น พิจารณาธรรม ย่อมเข้าใจว่า ธรรมนั้นหมายถึง ธรรมในระดับของธรรมที่
หยาบ หรือธรรมที่ละเอียดลึกเข้าไป จนทะลุแจ่มแจ้ง จนเข้าใจ ในสิ่งที่เรียกว่าเรา ในตัว
ในตนของเรา ในตัวในตนของบุคคลผู้อื่น หรือสิ่งอื่นได้อย่างชัดเจน

จนรู้แจ้ง ถอนรากถอนโคนของการเกิด จนได้ เพราะตนเป็นผู้รู้ตื่นอย่างแท้จริง
แล้ว ไม่ใช่การตีความตามความเข้าใจแห่งตน

พระยารธรรมเอย.. เรื่องของการประพฤติปฏิบัติประหลาด มันมีทั้งแบบที่หยาบ กลาง
และปลายคือ ละเอียดมาก

บางที่เราประพฤติปฏิบัติ เข้าใจธรรมในขั้นต้น เกิดความลุ่มหลงว่าเรารู้แล้วเข้าใจ
แล้ว แต่เมื่อเราประพฤติปฏิบัติลึกเข้าไป ยังมีธรรมที่ละเอียด ที่ซ่อนลึกเข้าไปเรื่อยๆ
อีกมากมาย

ฉะนั้น.. เราจึงควรที่จะประพฤติปฏิบัติ ให้ตนนั้นเข้าถึงเข้าใจอย่างแท้จริง เมื่อเข้า
ถึงเข้าใจอย่างแท้จริงแล้ว เราจะได้ไม่หลงว่า รู้แล้ว เข้าใจแล้ว เพราะการที่ปฏิบัติจนเข้า
ถึงอย่างแท้จริง มันเป็นเรื่องละเอียดอ่อนยิ่งนัก

จึงฝากธรรมนี้ไว้ให้ลูกนั้นได้นำไปเผยแผ่ เพื่อที่จะเปิดทางให้กับดวงจิตทั้งหลาย
ผู้ที่เข้ามาฟังธรรมนี้แล้ว อาจจะรู้สึกว่าจะไม่ถูกต้องตามที่ตนรู้ อาจจะรู้สึกว่าตนรู้แล้ว เข้าใจ
แล้ว

พระยารธรรมเอย.. เรื่องของพระธรรม เรื่องของการประพฤติปฏิบัติ เรื่องของ
หนทางที่จะไปสู่พระนิพพานนั้น มันเป็นเรื่องที่รู้ได้เฉพาะตน และรู้ได้อย่างแท้จริง
จากการประพฤติปฏิบัติเท่านั้น

อาจจะเกิดการถกเถียงกันขึ้นมา เมื่อได้ยินได้ฟังในเรื่องของการพิจารณากาย
จิต เวทนา และธรรม อาจจะเกิดการถกเถียง ตามความเข้าใจของระดับภูมิจิตภูมิธรรมของ
แต่ละคนที่ประพฤติปฏิบัติกัน

แต่ลูกเอ๋ย.. ความจริงก็คือความจริง

ความจริงคือ ผู้ปฏิบัติเท่านั้นที่จะสามารถเห็นธรรมที่ซ่อนธรรม

เห็นสิ่งที่มันซ่อน มันซ่อน ละเอียดลึกเข้าไป คือ ความเป็นจริง

บุคคลผู้ที่ถึงแล้ว ซึ่งการเป็นองค์พระอรหันต์ จะเป็นบุคคลผู้ที่เข้าใจอย่างแท้จริง

เท่านั้น

ไม่ใช่บุคคลผู้ที่เคยได้ยิน เคยผ่านหู ผ่านตา

เคยท่องเคยจำเอาไว้ ไม่ใช่ลูก ต้องประพฤติปฏิบัติให้เข้าถึง
ฉะนั้น **พระยาธรรมเอย..** เรื่องของการพิจารณากาย เวทนา จิต และธรรมนั้น จึง
เป็นเรื่องละเอียดอ่อน

ฉะนั้น.. ลูกจงตั้งใจศึกษาธรรมเหล่านี้ให้ดี ให้ละเอียดอ่อนอย่างที่สุด เพื่อประโยชน์
แก้ดวงจิตทั้งหลาย ผู้ที่ตั้งใจประพฤติปฏิบัติเพื่อเข้าสู่พระนิพพาน แล้วเอาความจริงไปพูด
กันเถิด อย่ามัวแต่เอาสิ่งที่คิดว่ารู้แล้ว เข้าใจแล้วตามความคิดเห็นแห่งตน มานำพาตนให้
หลงอยู่ในความรู้แล้ว เข้าใจแล้วเหล่านั้นเลย

พระยาธรรมเอย.. เครื่องช่วยในการชำระกิเลส นั้น มีสิ่งที่ให้ลูกนั้นได้พากัน
ประพฤติปฏิบัติ ขั้นต้น คือ ศีล ธรรม สมาธิ และปัญญา รวมถึงคุณวิเศษต่างๆ ที่ได้กล่าว
ไปแล้วก่อนหน้านั้น มีสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ ซึ่งเป็นขั้นต้น ขั้นตอนต่างๆ ในการประพฤติปฏิบัติ
ลูก ทำให้ได้ ทำให้เข้าถึง ทำให้ได้กำลังจากสิ่งเหล่านี้

แล้วก็ค่อยเอากำลังจากสิ่งเหล่านี้ มาพิจารณา เรื่องของกาย เรื่องของเวทนา เรื่อง
ของจิต ของธรรม ที่รวมอยู่ในหมวดของการมีสติระลึกรู้ตามความเป็นจริง ในสิ่งที่เรียกว่า
เรา เพื่อถอดถอนตัวเรา ดับเราให้สิ้นจากการเกิดไม่ให้เราเกิดอีกต่อไป

พระยาธรรมเอย.. และการพิจารณาดูกาย ดูจิต ดูธรรม ดูเวทนา นั้นมันก็เป็น
เรื่องละเอียดอ่อน วันนั้นก็ทำความเข้าใจเอาไว้ก่อนนะลูก แล้วจะค่อยๆ อธิบาย เป็นแต่ละ
ขั้น แต่ละตอน แต่ละหัวข้อในการพิจารณา เช่น การพิจารณากายนั้น มีวิธีในการพิจารณา
แบบไหน มีกี่แบบในการพิจารณา เราต้องพิจารณาแบบไหนบ้าง การพิจารณาดู
จิต ดูเวทนา หรือ ธรรม ก็เช่นเดียวกัน ต้องค่อยๆ ศึกษาไปที่ละขั้น ทีละตอน ทีละแบบ
ให้เข้าใจ เข้าถึงอย่างแท้จริงเถิด

ลูกเอ๋ย.. จงตั้งใจทำหน้าที่แห่งตนให้ดี ดวงจิตอีกมากมายที่จะอาศัยธรรมเหล่านี้
เพื่อเข้าสู่พระนิพพาน วันนี้แม้จะเป็นแค่วันที่ เพาะปลูก หว่านเมล็ด ยังไม่ถึงวันที่ออกดอก
ออกผล

แต่สิ่งใดก็ตาม หากเราทำได้ทำไปแล้ว สิ่งนั้นย่อมจะเจริญงอกงาม ขอเพียงแค่ให้เรา
หว่านเมล็ดพืชที่ดีที่สุดเอาไว้ และดูแลมันตามเหตุและปัจจัยที่ควรจะเป็น ถึงเวลาผลก็ย่อม
ออกมาเองละ พอจะเข้าใจแล้วหรือยัง..พระยาธรรมเอย..

พระยาธรรม : สาธุเจ้าค่ะ

พอจะเข้าใจบ้างแล้วละเจ้าคะ กราบขอบพระคุณพระพุทธองค์ ที่ทรงเมตตาแสดงธรรมนี้ให้ลูกได้ทำความเข้าใจและนำไปเผยแผ่

วันนี้พระพุทธองค์ทรงสอน เรื่องของการมีสติอยู่กับกาย เวทนา จิต และธรรม ให้เข้าใจสภาวะธรรม ความละเอียดของการพิจารณา เข้าใจว่าเราต้องอาศัย ศีล ธรรม สมาธิ ปัญญา และเครื่องช่วยในการขัดเกลากิเลสต่างๆ อาศัยสิ่งเหล่านี้เป็นกำลังในการพิจารณา

ดวงจิตทั้งหลายผู้ที่จะไปสู่พระนิพพาน

ต้องผ่านการพิจารณา กาย เวทนา จิต และธรรม

บุคคลผู้ที่ฟัง บุคคลผู้ที่เคยได้ยินเฉยๆ แต่ไม่ปฏิบัติ

ท่องเอา จำเอา จะไม่สามารถเข้าใจเข้าถึงธรรมที่ซึ้งธรรม

เข้าถึงความละเอียดที่ซึ้งอยู่ในสิ่งที่มันมี มันเป็นอยู่

ฉะนั้น.. ทุกคนจึงควรที่จะปรับจิตปรับใจค่อยๆ พิจารณาตามธรรมที่พระพุทธองค์จะทรงเมตตาแสดงต่อไปนี้ คือการชี้ทางในรูปแบบของการพิจารณา กาย จิต เวทนา และธรรม สิ่งเหล่านั้นอย่างละเอียด พอจะเข้าใจเช่นนี้แล้วละเจ้าคะ

กราบขอบพระคุณพระพุทธองค์ที่ทรงเมตตาแนะเจ้าคะ ไฉนลูกจะมาเฝ้าฟังธรรมใหม่ พระพุทธเจ้าคะ

สาธุ

ตอนที่ 346 **พิจารณาภายในกาย**

ในเช้าของวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2561 ณ พุทธอุทยานภูสวรรค์
ข้าพระพุทธเจ้าเมื่อได้กราบนอบน้อมเข้าเฝ้าต่อองค์พระพุทธรูปบิดา องค์พระสัมมา
สัมพุทธเจ้า พระองค์ท่านแล้วนั้น จึงได้เฝ้าทูลถามพระพุทธรูปองค์ท่านไปดังนี้ว่า...

“ข้าแต่องค์พระพุทธรูปบิดา องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เจ้าขา.. วันนี้ลูกจะขอเฝ้าฟัง
ธรรม ถึงเรื่องของการพิจารณาภายในกายเป็นอารมณ์ หรือว่ามีสติตั้งมั่นอยู่กับกาย การดูกาย ดู
ภายในกายนะเจ้าคะ เราจะมีวิธีการพิจารณาในเรื่องของกายแบบไหนบ้างละเจ้าคะ เพื่อให้
เราจะได้รู้แจ้ง รู้สิ่งที่อยู่ในกาย รู้อย่างแท้จริง ในเรื่องของกายนะเจ้าคะ ขอพระพุทธรูปองค์
โปรดทรงเมตตา แสดงธรรมนี้ให้ลูกได้ฟังด้วยเถิดพระพุทธเจ้าคะ”

พระยารธรรมเอย.. ดีแล้วละลูก ถ้าอย่างนั้นก็จงตั้งใจฟังให้ดี นั่งหลับตา ทำจิต
ทำใจให้เบาสบาย ปล่อยจิตปล่อยใจให้ว่างๆ แล้วค่อยๆ พิจารณาตามนี้นะลูก

กายของเราที่เราถือครองอยู่ มันมีสิ่งที่ยึดรวมกันมาเป็นกายนั้นหลายอย่าง ถ้า
เกิดจะพิจารณารวมกันไปทั้งหมด มันก็จะดูสับสนวุ่นวาย

ฉะนั้น.. ควรที่จะ แบ่งออกมาเป็น 3 รูปแบบ ในการพิจารณาดังนี้

ข้อที่ 1 หรือสิ่งที่ 1 ที่เราแบ่งออกมาไว้สำหรับการพิจารณาภายในกาย คือ การพิจารณา
ดูรูป ดูเวทนา ดูสัญญา ดูสังขาร ดูวิญญาณ พิจารณาสิ่งที่เรียกว่า ชั้นที่ 5 นั้น ก็สิ่งใดเล่าที่
รวมกันมาเป็นร่างกาย ก็ต้องมี รูป ก่อนอย่างนั้นใช่ไหมลูก

เมื่อมีรูป ก็เลยมีเวทนา ในรูป

มีสัญญา ในรูป

มีสังขาร ในรูป

มีวิญญาณ ในรูป

ก็เลยรวมกันมาเป็นชั้นที่ 5 กง รวมกันมาเรียกว่า กาย อย่างนี้ เราสามารถที่จะ
พิจารณาธรรม โดยพิจารณาตามสิ่งที่ได้กล่าวไปแล้วนั้น

เช่นเราจะตั้งจิตว่า รูปไม่เที่ยง เวทนาไม่เที่ยง สัญญาไม่เที่ยง สังขารไม่เที่ยง
วิญญาณไม่เที่ยง เราจะพิจารณาอยู่อย่างนี้นั่นแหละไปมา นึกถึงรูป นึกถึงเวทนา นึกถึง

วิญญาณ นึกถึงสัญญา สังขาร 5 กองนี้ หยิบเอามาทบทวนพิจารณาไปมา นั่นก็คือการพิจารณากายที่อยู่ในกายของเรา นั่นก็คือ สิ่งที่เราพิจารณา สิ่งที่ชอบอยู่ในกายของเรา คือ ชั้นที่ 5

5 กอง ที่แบ่งออกมาจากร่างกาย

5 กอง ที่รวมกันไปก็เป็นร่างกาย

อย่างนี้ละ **พระยาธรรม..** คือ การแบ่ง การพิจารณาสิ่งที่ชอบอยู่ในร่างกาย แบบที่ 1

ต่อไป..แบบที่ 2 เราก็คงที่จะพิจารณาให้เห็น สิ่งที่รวมกันอยู่ในร่างกายนี้ เช่น การพิจารณา อากาโรทั้งหมัด คือ 32 อากาโร หรืออวัยวะทั้ง 32 ประการ ที่อยู่ในร่างกายของเรา พิจารณาเนื้อ ดูหนัง ดูน้ำเลือด ดูน้ำเหลือง ดูกระดูก ดูสิ่งต่างๆ ทั้งหลาย ที่ชอบที่ซ่อน ที่มีอยู่ในร่างกายของเรา ซึ่งแบ่งออกมา เป็นอวัยวะน้อยใหญ่ที่มีอยู่ในกายของเรา จะดูเส้นผม เส้นขน จะดูสิ่งใดก็ได้ที่มันอยู่ในอากาโร 32 หรือ พิจารณาอากาโร 32 ในร่างกาย พิจารณาไปเรื่อยๆ ให้จิตใจของเรา เห็นความเป็นจริง ของสิ่งที่รวบรวมกันไว้แล้วเรียกว่ากาย

พระยาธรรมเอย.. ส่วนข้อที่ 3 หรือ แบบที่ 3 ที่เราจะพิจารณาในเรื่องของกาย อีกแบบหนึ่ง ก็คือ การดูธาตุทั้ง 4 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ที่มีอยู่ในกายนี้

เราสามารถที่จะพิจารณาดูธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ธาตุลม ที่มันมีอยู่ในร่างกายของเรานี้ เราย่อมสามารถที่จะพิจารณาถึงธาตุทั้ง 4 แล้ว มองให้เห็นด้วยจิตด้วยใจ มองให้ทะลุให้เห็นตามความเป็นจริง ว่าสิ่งเหล่านี้ล่ะที่รวมกันมาแล้วเป็นกายของเรา เป็นสิ่งที่เรียกว่า กาย

เราสามารถในการพิจารณากายนั้น มีสิ่งที่จะหยิบยกขึ้นมาพิจารณาได้หลายรูปแบบ แต่เราแบ่งออกมาเป็น 3 รูปแบบดังที่กล่าวไปแล้วนั้น เพื่อต่อการพิจารณา.. พระยาธรรมเอย..นี้แหละลูก คือสิ่งที่เรียกว่า พิจารณากาย พิจารณากายในกาย

ลูกเอ๋ย.. สิ่งทั้งหลายทั้งปวง มันก็มีสภาพเหมือนกันทั้งนั้น เรามองเห็นปุ๊บ ก็จะเห็นเป็นรูปนั้น รูปนี้ เช่น บ้าน ต้นไม้ หรือว่า รถสักคันหนึ่ง เรามองไปก็เห็นว่าเป็นรูป เป็นสิ่งนั้น

แต่ลูกเอ๋ย.. สิ่งที่ชอบอยู่ในสิ่งที่เรามองเห็นว่าเป็นรูปนั้น มันมีอะไรบ้าง ที่ละเอียดที่ลึกกว่าการที่เรามองเห็นแค่ว่าเป็นรูปนั้น เราต้องพิจารณาค้นหาให้เจอ เหตุที่รวบรวมกัน

มาเป็นรูป รูปนั้น มันมีอะไรบ้าง เราต้องค้นหาให้เจอ สิ่งที่มีมันประกอบกันมาเป็นรูปนั้น
เราค่อยๆ ถอดอะไหล่ชิ้นส่วนต่างๆ ของสิ่งๆ นั้นให้มองให้เห็นตามความเป็นจริง
ให้เรารู้แจ้งว่าแท้ที่จริงแล้ว เราอยู่ที่ไหน แท้ที่จริงแล้ว มีเราหรือเปล่า แท้ที่จริงแล้ว กาย
นี้ก็มีสภาพเหมือนกันกับสิ่งของ ข้าวของ ไม่แตกต่างกัน มันก็มีเพียงแค่สิ่งต่างๆ ทั้งหลายที่
ประกอบกันมา แล้วเรียกว่า กาย ทั้งนั้น

ในความเป็นจริงแล้ว เขาก็มีสภาพ เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เป็นอยู่ตามเหตุตาม
ธรรมชาติ แล้วก็ดับไปตามเหตุของธรรมชาตินั้น

เขาเกิดขึ้นมาตามรูปแบบของธรรมชาติ คือ มีบิดา มารดาเป็นผู้ให้กำเนิด ก็เหมือน
กับต้นไผ่สีน้ะ เมื่อถึงหน้าของมัน มันก็ต้องออกดอกออกผล มันก็ต้องมีหน่อไม้อ่อนๆ
เกิดขึ้นมา ไม่ต่างจากพืชทั่วไปก็เหมือนกัน หรือว่าสัตว์เดรัจฉานก็เช่นเดียวกัน ธรรมชาติ
สร้างให้มันเกิดขึ้นมาเช่นไร มันก็เกิดขึ้นมาเช่นนั้น ตามธรรมชาติเหล่านั้น

กายของเรา นี้ ถูกธรรมชาติสร้างให้เกิดขึ้นมาโดยอาศัยบิดามารดา เราก็เลยเกิด
ขึ้นมาอย่างนี้เอง จิตของเรา มาถือเอาครองเอา เพราะว่าเรามีเหตุให้ต้องมาถือ มาครอง
เอากายนี้

แต่แท้ที่จริงแล้ว เรายึดมัน ถือมัน เป็นเรา เป็นตัวเป็นตนของเราไม่ได้ เพราะกาย
นี้เรามีสภาพดังที่เราได้พิจารณาจนชัดเจน เราพิจารณาจนเห็นแจ้งในสิ่งต่างๆ ที่รวมกัน
มาเรียกว่า กาย

กายนี้ มีอวัยวะ 32 ประการ รวมกันมา ก็เลยมาเป็นร่างกาย

มีธาตุ ดิน น้ำ ลม ไฟ คอยหล่อเลี้ยง

เป็นรูป เป็นเวทนา เป็นสัญญา เป็นสังขาร เป็นวิญญาณ

ประกอบกันมา เป็นอีก 3 ชั้น ก็เลยกลายมาเป็นร่างกายอย่างนี้อย่างสมบูรณ์

แท้ที่จริงแล้ว รูปนี้ ก็ไม่เที่ยง

ความรู้ สุขทุกข์ เจ็บปวดต่างๆ ในกายนี้ มันก็ไม่เที่ยง

สัญญา คือความจำนั้หมาย จำสิ่งนั้นสิ่งนี้ มันก็ไม่เที่ยง

สังขาร คือการปรุงแต่งของสมอง ความคิดต่างๆ มันก็ไม่เที่ยง

วิญญาณ คือการรับรู้ กระทบ ทางหู ทางตา ทางผิวหนัง กระทบต่างๆ มันก็ไม่
เที่ยงเลย

ไม่ว่าจะเป็นธาตุ ดิน น้ำ ลม ไฟ ในกายนี้ มันก็ไม่เที่ยงเลย

หรือจะเป็นอวัยวะต่างๆ ในร่างกาย

หรือว่าเป็นอาการ 32 ที่ซ่อนอยู่ในร่างกาย มันก็ไม่มีอะไรเที่ยงแท้

มันก็แค่เกิดขึ้นแล้วตามเหตุ อยู่ตามเหตุ และดับไปตามเหตุ

มันไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา ทำแบบนี้ล่ะ

พระยารธรรม..คือ การพิจารณากายในกาย คือ การมีสติระลึกอยู่กับกายอย่างชัดเจน เห็นแจ้งในกาย คือ อย่างนี้ล่ะ

พระยารธรรม.. คือ สิ่งที่เราควรกำหนดให้มีสติ อยู่กับกายของเราเสมอ กายนี้ไม่เที่ยง กายนี้เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป

กายนี้ประกอบไปด้วย ธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ

ประกอบไปด้วย ชั้น 5

ประกอบไปด้วย อาการ 32

3 สิ่งนี้ รวมกันมาเรียกว่ากาย

แท้ที่จริงแล้วเราไม่มี แท้ที่จริงแล้วไม่ใช่เรา พิจารณาอยู่อย่างนี้

พระยารธรรมเอย.. การพิจารณากายนะลูก เราสามารถที่จะหยิบ เอาความเป็นกายนั้น สิ่งทีรรวมกันมา แล้วเรียกว่ากายทั้งหลายเหล่านั้น หยิบยกขึ้นมาพิจารณาได้ทั้งหมด โดยไม่จำเป็นที่จะต้องมึผิด หรือมึถูก ไม่จำเป็นที่จะต้องระบุงว่า

จะต้องเป็นเส้นผม เท่านั้น

จะต้องเป็นเนื้อหนัง เท่านั้น

จะต้องเป็นอาการ 32 เท่านั้น

เราย่อมสามารถพิจารณาได้ในทุกสิ่ง ทีรวมกันมาแล้วเป็นร่างกาย อะไรบ้างเล่าทีรวมกันมาแล้วเป็นกาย มันก็จะต้องมึ ถึง 3 ชั้น ดังทีได้กล่าวไป มันมึทั้ง รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ คือ ชั้น 5 มึทั้ง อาการ 32 ทีซ่อนอยู่ในร่างกาย อวัยวะน้อยใหญ่ต่างๆ ทีรวมกันมาเป็น สิ่งทีซ่อนอยู่ในรูปอีกทีหนึ่ง หรือทีรวมกันมาแล้วเรียกว่า รูป มึสิ่งทีดูแล เป็นตัวทำงาน เป็นตัวเชื่อมต่อให้รูป ให้อาการ 32 นั้น ทำงานได้อยู่ ก็คือ ธาตุแห่งดิน น้ำ ลม ไฟ

ฉะนั้น.. มันเลยมึความเกี่ยวข้องกับกายทั้งนั้น เมื่อเราปรารถนาทีจะเห็นให้ชัดเจนในกาย เราจึงควรทีจะพิจารณา 3 ประการ ดังทีได้กล่าวไปนั้น

เราจะเลือกทีจะหยิบยกสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ขึ้นมาพิจารณาตามความถนัดแห่งเราก็ได้

หรือเราจะพิจารณาให้เห็นทั้ง 3 แบบ 3 สิ่งอย่างชัดเจน แล้วเอามารวมกัน ถอดถอนความ ยึดมั่นถือมั่นในกาย อย่างนั้นก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่าเราจะสะดวกที่จะปฏิบัติแบบไหน

แต่ที่สำคัญ ก็คือ ควรที่จะปฏิบัติให้ตนนั้น รู้แจ้งเห็นจริง มีสติอยู่กับสิ่งเหล่านี้ อยู่เสมอ ควรที่จะปฏิบัติให้จิตของเรา รู้ตื่นกับสิ่งเหล่านี้เสมอ อย่างนี้ละ..พระยาธรรมเอย.. ลูกนั้นพอจะเข้าใจบ้างแล้ว หรือเปล่า

พระยาธรรม : สาธุเจ้าค่ะ

กราบขอบพระคุณพระพุทธรองค์ที่ทรงเมตตาพระพุทธรเจ้าค่ะ ลูกก็พอจะเข้าใจบ้างแล้วละเจ้าค่ะ ว่าการพิจารณาภายในนั้น สามารถพิจารณา 3 รูปแบบ ขึ้นอยู่กับว่าเราจะพิจารณาแบบไหน หรือจะพิจารณาทั้ง 3 แบบ

แล้วที่เราต้องพิจารณาถึง 3 แบบนี้ ก็เพราะว่า 3 สิ่งนี้ คือ หมวดใหญ่ๆ แต่ละหมวด ที่อยู่ในร่างกายเรา ซึ่งรวมกันมาเป็นกาย หรือว่าเป็นสิ่งที่ซ่อนอยู่ในกายของเรา ที่เราควรที่จะทำความรู้จัก รู้แจ้งกับมัน เพื่อถอดถอนความเป็นกายนะเจ้าค่ะ

แต่ที่นี้ลูกก็ยังไม่ค่อยจะรู้วิธีการพิจารณา เต็มวันนี้นี้ลูกคงต้องขอลาก่อน ไว้โอกาสหน้า ลูกจะมาเฝ้าขอฟังธรรม ถึงวิธีในการพิจารณาอย่างละเอียด ในแต่ละหัวข้อ แต่ละรูปแบบอีกทีหนึ่ง นะเจ้าค่ะ

สาธุ

ตอนที่ 347 **พิจารณากายแยกเป็นชั้นห้า**

ในเช้าของวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2561 ณ พุทธอุทยานภูสวรรค์

ข้าพระพุทธเจ้าเมื่อได้กราบนอบน้อมเข้าเฝ้าต่อองค์พระพุทธบิดา องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ท่านแล้วนั้น จึงได้เฝ้าทูลถามพระพุทธองค์ท่านไปดังนี้ว่า..

“ข้าแต่องค์พระพุทธบิดา องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เจ้าขา.. วันนี้ ลูกจะขอเฝ้าฝึกฝนในเรื่องของการพิจารณากาย แบบที่ 1 นะเจ้าค่ะ ขอพระพุทธองค์โปรดทรงเมตตาอธิบายธรรม และพาลูกประพฤติปฏิบัติในการพิจารณากายแบบที่ 1 ด้วยเถิดพระพุทธเจ้าค่ะ ลูกจะได้รู้ว่าปฏิบัติแบบไหน พิจารณายังไง และจะได้นำไปเผยแพร่ พระพุทธเจ้าค่ะ”

พระพุทธองค์ : ดีแล้วละ พระยารธรรมเอ๋ย.. ถ้าอย่างนั้น ก็จงตั้งใจฟังให้ดี

พระยารธรรมเอ๋ย.. วันนี้เราจะฝึกในเรื่องของการดูรูป ดูกายนี้ ที่รูป ที่ชั้น 5 ก่อนก็แล้วกัน เพราะชั้น 5 เป็นการแบ่งแยก ชั้นทั้ง 5 กอง ที่ประกอบกันมาเป็นร่างกายที่ชัดเจน

หากเราแบ่งแยกแต่ละกองๆ ออกจากกันไป เราก็จะเข้าใจในคำว่า ชั้น 5 หรือในสิ่งที่รวมกันมา เป็นรูปร่างกายของเรา ได้เป็นอย่างดี เพราะการที่เรามองไปปุ๊บ เราก็ย่อมเห็นเป็นรูป รูปนั้น รูปนี้ คือ มันเป็นส่วนที่อยู่ภายนอกของร่างกายนะลูก

เราแยกชั้น 5 ออกจากกันก่อน ก็แล้วกัน แล้วเราจึงค่อยไปพิจารณา สิ่งที่มีอยู่ในชั้น 5 คืออาการ 32 หรือว่าจะจะเป็น ธาตุลม ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุไฟ ที่มีอยู่

พระยารธรรมเอ๋ย.. ลองตั้งใจพิจารณาตามนี้ดูเถิดลูก

ถ้าเกิดว่าเรายืนอยู่ เราก็กำหนดรู้ รูปร่างของเราที่ยืนอยู่

ถ้าเกิดว่าเรานั่งอยู่ เราก็กำหนดรู้ รูปร่างของเราที่นั่งอยู่

ถ้าเกิดว่าเราเดินอยู่ หรือว่านอนอยู่ เราก็กำหนดรู้ตามอิริยาบถ

หรือรูปร่างของเรา ที่กำลังนอนอยู่ เดินอยู่ ยืนอยู่ หรือนั่งอยู่นั้น กำหนดกลับมาที่ตัวของเรา โดยที่ไม่ต้องไปสนใจสิ่งอื่น และบุคคลผู้อื่น เพราะตอนนี้เรากำลังจะเรียนรู้เรื่องตัวของเรา เมื่อเราจบที่ตัวของเราแล้ว สิ่งอื่นภายนอก มันก็จะจบไปพร้อมกันกับเรา

เพราะโดยปกติแล้ว สิ่งทั้งหลายในโลกนี้

ทั้งสิ่งของ ข้าวของ และตัวบุคคล หรือว่าจะเป็นตัวเป็นใครก็ตาม
มันล้วนแล้วแต่มีสภาพเหมือนกัน
คือ มีรูปเกิดขึ้นตามเหตุ อยู่ตามเหตุ และดับไปตามเหตุ
เพียงแต่กายที่จิตทั้งหลายครอบครองอยู่นั้น ก็จะมีดวงจิตช่วยขับเคลื่อนในการ
ทำสิ่งต่างๆ ตามจิตดวงนั้นๆ ที่ถูกกิเลสครอบงำ ตามจิตดวงนั้นๆ ที่มีพลังอยู่นอกกิเลส
และจะนำพาเอากายนั้นทำในสิ่งที่ดี อย่างนี้ละ

พระยาธรรม.. ทุกสิ่งบนโลกจึงมีสภาวะธรรมเหมือนกัน คือ การมีรูป เกิดขึ้น ตั้ง
อยู่และดับไป กายของเรานี้ก็เช่นเดียวกัน

ถ้าหากว่าเรายึดติด ยึดมั่นถือมั่นว่า เป็นเราเป็นตัวเป็นตนของเรา

ไม่ยอมรู้ตามความเป็นจริงว่าเขาคือรูป คือ สิ่งที่เกิดขึ้นมาตามธรรมชาติ

เราคือผู้มาหิยบิหม เพื่อประกอบกิจการงานแห่งตน

หากเราไม่ยอมรับความจริงเช่นนี้ เท่ากับว่าเราหลงในกาย ยึดติดในกาย

หากวันหนึ่งที่ธรรมชาติ จะเอารูปคือกายนี้ ออกจากเราไปเสื่อมไปพังไป

เรานั้นย่อมเกิดความทุกข์ทรมานยิ่งนัก

แต่ถ้าหากว่าเรา พิจารณาเห็นตามความเป็นจริงอย่างชัดเจนแล้วว่า รูปนี้ กายนี้
คือ สิ่งสร้างของธรรมชาติ เกิดตามเหตุ อยู่ตามเหตุ และดับตามเหตุ

เหตุที่เขาเกิด ก็เพราะว่าจิตของเราจะต้องมาเกิดบนโลกนี้ เพื่อทำหน้าที่แห่งตน
เขาจึงเกิดขึ้นมา เพื่อรองรับการเกิดขึ้นของตัวเรา ผู้ซึ่งเป็นดวงจิต

เมื่อเรานั้นได้กายนี้แล้ว เราก็ครอบครองกายนี้ เพื่อทำงาน ทำหน้าที่แห่งตนบน
โลกนี้

เมื่อจบกิจแห่งจิตดวงนั้น ก็หมดเหตุที่กายนี้จะต้องอยู่

กายนี้ต้องเสื่อม ต้องดับไป ทุกคนมาหิยบิหมเอากายบนโลกนี้

กลับไปแต่จิตเท่านั้น ไม่มีใครเอากายกลับไปด้วยได้

ทุกคนต้องทิ้งร่างกายนี้ คืนสู่ธรรมชาติ ทิ้งไว้บนโลกนี้

พระยาธรรมเอย.. เมื่อเราพิจารณาเห็นตามความเป็นจริงเช่นนี้ เราก็จะมองเห็น
ว่ากายนี้ ก็ไม่ต่างจากบ้านเรือน ที่เรามาอาศัยอยู่ เมื่อครั้งตายจาก เราก็ไปแต่ตัวของเรา

กายนี้ ไม่แตกต่างจากรถคันหนึ่งที่เราซื้อมาเพื่อประกอบกิจการงานแห่งตน
เมื่อครั้งตายไปเราต้องทิ้งรถคันนั้นไว้ มีสภาพเหมือนกันทั้งนั้น เมื่อเราตายจากจบกิจบน

โลก ทั้งทั้งบ้าน รถ บุคคลที่รัก คือกายของผู้อื่น และกายของเราด้วย

ฉะนั้น.. จึงแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนแล้วว่า กายนี้เขาไม่ใช่ตัวใช้ตนของเรา เมื่อเรานั้นทำความเข้าใจเช่นนี้ เราก็พอจะเข้าใจแล้วว่า รูปร่างของรถนั้น ก็คือ การประกอบจากชิ้นส่วน อะไหล่ต่างๆ ที่ประกอบกันมาเรียกว่ารถ ทำให้มันขับเคลื่อนทำงานได้ ตามกลไกระบบของมัน

บ้านนั้นก็เช่นเดียวกันจากวัสดุต่างๆ ประกอบขึ้นมา เพื่อที่จะให้เป็นบ้านหนึ่งหลัง มันก็มีสิ่งต่างๆ วัสดุต่างๆ ที่เราใช้ในการก่อสร้าง เพื่อเป็นบ้านหลังหนึ่งขึ้นมา เขาก็มีเกิดขึ้นตามเหตุ ตั้งอยู่ตามเหตุ และก็จะดับไปตามเหตุ

ที่นี้ มาดูกายของเราสิลูก แล้วกายของเรานี้ ตั้งอยู่ มีอยู่ เกิดขึ้นมาจากสิ่งไหนเล่า ประกอบด้วยอะไรบ้างเล่า

เราหลงยึดหลงนึกว่า กายนี้เป็นเราเป็นตัวเป็นตนของเรา

เพราะว่าจิตของเรา คลุกติดอยู่กับกายนี้อยู่ตลอดเวลา

เพราะว่าจิตของเรา มีการเกี่ยวข้องกับกายนี้ตั้งแต่เกิด จนเราเลยลืมแบ่ง ลืมแยก เขาออกจากเรา แต่ความเป็นจริงแล้ว เขาก็มีสภาพเหมือนกันกับสิ่งของ ข้าวของบนโลกนี้

ที่นี้.. เราก็ค่อยกลับมาพิจารณาดูกายของเรา อันนี้ คือรูปร่าง รูปร่างของเรามีขา มีแขน มีศีรษะ มีลำตัว ประกอบกันขึ้นมา นั่งอยู่ นอนอยู่ เดินอยู่ ยืนอยู่ วิ่งอยู่ จะอยู่ในอิริยาบถใดก็ตาม เรียกว่ารูป

รูป คือสิ่งที่เรามองเห็น และเป็นรูปร่าง รูปลักษณะ ที่เราเรียกว่ารูปของกาย รูปของต้นไม้ รูปของบ้าน รูปของรถ รูปของพระพุทธรูป คือ สิ่งที่เรามองเห็นทั้งหมด เรียกว่ารูป ซึ่งกายของเราก็เหมือนกัน มีตั้งอยู่ เลยเรียกว่ารูป แท้ที่จริงแล้ว ร่างกายของเรานี้เกิดขึ้นมา มีรูปร่าง มีร่างกาย จึงเรียกว่า รูป

และในรูปนี้ ก็ซ่อนด้วยความรับรู้ สุข ทุกข์ คือ เวทนา มีตบามมือ เราก็จะมีความรู้สึก รู้ว่าเจ็บ รู้ว่าปวด รู้สุข รู้ทุกข์ รู้ร้อน รู้หนาว รู้ว่าเฉยๆ ความรู้สึกรับรู้ต่างๆ มันมีซ่อนอยู่ในรูปนี้

นอกจากรูปแล้ว เรายังมีความรับรู้ สุข ทุกข์ ทางกาย คือ เวทนา ที่อยู่ในกายนี้ อีก นอกจากเวทนา คือ ความรับรู้สุข ทุกข์นั้นแล้ว

เรายังมี สัญญา คือ ความจำมั่นหมาย ยังมีสัญญาที่จำสิ่งต่างๆ จำว่าสิ่งนั้น สิ่งนี้ สิ่งโน้น จำอดีต จำปัจจุบัน จำอนาคต สัญญา ยังซ่อนอยู่ในรูปนี้อีก ทำให้เราจำทุกสิ่งทุก

อย่างได้

นอกเหนือจากสัญญา เรายังมีการปรุงแต่ง นึกคิดต่างๆ คือสังขาร การปรุงแต่ง นึกคิดที่เกิดจากสมองของเรา นึกสิ่งนั้นคิดสิ่งนี้ คิดในเรื่องดีบ้าง ไม่ดีบ้าง นี่คือความคิด ปรุงแต่ง สรรสร้างสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในรูปนี้

นอกเหนือจากการที่เราคิดปรุงแต่งแล้ว ก็ยังมีสิ่งที่เรียกว่าวิญญาณ ซึ่งวิญญาณ นั้น มันคือสิ่งที่ เป็นความรู้สึกทางกาย ทางหู ทางตา ที่เรารับรู้สิ่งที่กระทบเข้ามาผ่าน ทางตา ทางจมูก กระทบผ่านเข้ามา ด้วยเสียงก็ดี ด้วยสิ่งที่ได้ยิน ได้ฟังต่างๆ เหล่านั้น ด้วยสิ่งที่มองเห็นผ่านทางตากี่ดี หรือด้วยกลิ่นกี่ยดี ด้วยรสชาติกี่ยดี มัน เป็นสิ่งที่เรียกว่า วิญญาณ ซึ่งมันซ่อนอยู่ในรูปนี้

และทั้ง 5 สิ่ง ที่ได้กล่าวมานี้ เป็นสิ่งที่รวมกันมาเรียกว่าเป็น ชั้น 5 ถ้าเกิดรูปไม่มี กายก็ไม่มี ถ้าเกิดมีรูปอยู่ เวทนามีอยู่ เวทนามีอยู่ สัญญา สังขาร และวิญญาณก็เลย มีอยู่ สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ประกอบรวบรวมกันมาเป็น ชั้น 5

ในกายของเรานี้ มีสิ่งที่เราควรที่จะเรียนรู้ แบ่งแยกมันออกมาให้ชัดเจน คือ การแยกแต่ละส่วน แต่ละสิ่ง ของร่างกายออกจากกัน รูปก็ไม่เที่ยง สิ่งที่เรา นั้นจะรับรู้สัมผัส มาว่านี่คือตัว คือตน คือเรา คือของเรา เราเจ็บ เราปวดนั้นมันก็ไม่มี ความจำที่จะจดจำ มันก็มีขึ้นมาเพียงแค่นี้ให้เรา นี้ได้ใช้ในการดำรงชีวิต ทำกิจการงานต่างๆ ให้ได้เป็นไปตามเหตุ เท่านั้นเอง ความคิดการปรุงแต่งต่างๆ ก็เหมือนกัน วิญญาณรับรู้ สิ่งที่กระทบ ผ่านมาต่างๆ เหล่านี้ ก็เช่นเดียวกัน

สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ มันสมมุติมีอยู่ในกายนี้ และมันก็ไม่ใช่ตัวตน ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ ของของเรา มัน เป็นเพียงสิ่งที่ประกอบกันไว้ เพื่อให้กายนี้ใช้งานได้อย่างสมบูรณ์เท่านั้น แต่แท้ที่จริงแล้ว เขาก็มีของเขาอยู่เป็นปกติเช่นนั้น อย่างนั่นเอง

ส่วนตัวของเรานั้นเรา ก็คือดวงจิต ผู้มายึดเอาถือเอาในสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ ว่าเป็น เรา เป็นตัวเป็นตนของเรา รูป เขา ก็มีเกิดตามธรรมชาติ สิ่ง ที่ซ่อนอยู่ในรูปนั้น ก็เลยมี เวทนา คือ ความรับรู้สุข ทุกข์ต่างๆ ก็เลย มีสัญญา มีสังขาร คือ การปรุงแต่ง ก็เลยมี วิญญาณ

สิ่งเหล่านี้ มันซ่อนอยู่ในรูป มันเป็น มันมีอยู่ในรูป และรูป ก็ไม่ใช่ตัวใช้ตนของเรา พิจารณาเช่นนี้ละ

พระยารธรรม.. เมื่อเราพิจารณาเช่นนี้ อย่างชัดเจนแล้ว ก็จะทำให้เราเข้าใจ กลไก

ของการทำงาน ระบบในร่างกาย

เห็นแจ้ง เห็นจริงว่าสิ่งทั้งหลายเหล่านั้นไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตนของเรา ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา
รูปไม่เที่ยง เวทนาไม่เที่ยง สัญญาไม่เที่ยง สังขารไม่เที่ยง วิญญาณไม่เที่ยง
รูปไม่ใช่ตัวตน เวทนาไม่ใช่ตัวตน สัญญาไม่ใช่ตัวตน
สังขารและวิญญาณก็ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตน
เขาเพียงประกอบกันไว้ เพื่อให้เราได้ใช้ในการทำงานเท่านั้น
เราไม่ควรจะยึดติด ยึดมั่นถือมั่น มาเป็นเรา เป็นของของเรา
เมื่อเรามองเห็นความจริง ที่ซ่อนอยู่ในรูปเช่นนี้ แบ่งแยกกายที่มีอยู่ ออกมาเป็น
ชั้นทั้ง 5 กอง เรารู้ว่ารูปก็เป็นแค่รูปร่าง รูปร่างนี้ยังซ่อนด้วยความรู้สึกสุข ทุกข์ เจ็บปวด
ต่างๆ

รูปร่างนี้ ยังซ่อนด้วยความจำมั่นหมาย คือสัญญา รูปร่างนี้ ยังซ่อนด้วยการนึกคิด
ปรุงแต่งต่างๆ ยังมีวิญญาณคลุมกายอยู่ เลยรับรู้ได้ว่าสิ่งนั้น คือสิ่งนี้ กระทบผ่าน ทางหู
ทางตา ทางผิวหนัง ทางกาย เรายังรู้สึก สัมผัส รับรู้ผ่านทางวิญญาณได้อยู่ ชั้น 5 กอง
ประกอบกันไว้จึงสมบูรณ์ และเป็นกาย กายจึงไม่ใช่เรา เราจึงไม่ใช่กาย

กาย คือ สิ่งหนึ่ง ที่เราจะใช้ในการประกอบกิจการงานบนโลกนี้เท่านั้น เขาไม่ต่าง
จากบ้านสักหลังหนึ่ง เขาไม่ต่างจากรถสักคันหนึ่ง ที่เรานี้จะไว้ใช้งาน เมื่อจบกิจก็ต้องทิ้ง
เขาไป ไปแต่จิต ไปแต่กิจการงานที่เราประกอบสำเร็จ หรือไม่สำเร็จ คือ กรรมดี หรือกรรม
ชั่วนั้นเท่านั้น

พระยารธรรมเอย.. เมื่อเรานั้นสิ้นลมหายใจ คือ ตายจากโลกนี้

รูป ก็ไม่มีในเรา สิ่งที่เราานั้นจะรับรู้ สุข ทุกข์ คือ เวทนาในกาย ก็ไม่มีในเรา
สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่มีในเรา

คนตายจึงหายไป

คนตายจึงจำใครไม่ได้

คนตายจึงไม่รู้อะไรอีกต่อไป

เพราะสิ่งที่มันทำงานอยู่ ทั้ง 5 กอง คือ ชั้น 5 นั้นดับลงแล้ว

มันก็เลยไม่มีสิ่งใดขับเคลื่อนอีกต่อไปแล้ว เช่นนี้แหละ

พระยารธรรม.. พอจะเข้าใจบ้างแล้วยังลูก ในการพิจารณากาย ด้วยการดูรูป
ดูเวทนา ดูสัญญา ดูสังขาร และวิญญาณ ดูชั้นทั้ง 5 กอง ที่มีอยู่ในกายนี้

พระยารธรรม : สาธุเจ้าค่ะ

ลูกพอจะเข้าใจบ้างแล้วเจ้าค่ะ ว่ากายนี้มีสภาพเกิดขึ้นมา ตั้งเป็นรูปเหมือนกันกับ
สิ่งของอื่นๆ มันแค่แตกต่างตรงที่ กายนี้มีจิตครองอยู่ และขับเคลื่อนอยู่ และสิ่งที่มันขับเคลื่อนอยู่ เป็นอยู่นั้น ก็ไม่ใช่ตัวใช้ตนของเรา

มันเป็นรูป มันเป็นเวทนา เป็นสัญญา เป็นสังขาร และวิญญาณ เป็นขั้นทั้ง 5 กอง
ที่มันประกอบกันไว้ขับเคลื่อนทำงาน มันไม่ใช่ตัวใช้ตนของเรา รูปก็ไม่ใช่เรา ถ้ามีเวทนา
สุข ทุกข์ ก็ไม่ใช่ตัวตนของเรา สัญญา สังขาร และวิญญาณก็ไม่ใช่เรา

มันเป็นระบบการทำงานของกลไกในร่างกายเท่านั้น ไม่เกี่ยวกับเรา ถ้าเราจบกิจ
กายนี้ก็ดับลงคืนสู่โลกสู่ธรรมชาติ พอจะเข้าใจเช่นนี้แล้วละเจ้าค่ะ

กราบขอบพระคุณพระพุทธองค์ ที่ทรงเมตตาแสดงธรรมนี้ให้ลูกได้ฟังนะเจ้าค่ะ
ไว้ลูกจะมาฟังธรรมใหม่โอกาสหน้าพระพุทธเจ้าค่ะ

สาธุ

ตอนที่ 348 **พิจารณากายตามอาการสามสิบสอง**

ในเช้าของวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2561 ณ พุทธอุทยานภูสวรรค์

เมื่อข้าพระพุทธเจ้า ได้เข้าเฝ้านอบน้อมต่อองค์พระพุทธบิดา องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ท่านแล้วนั้น จึงได้เฝ้าทูลถามพระพุทธองค์ท่านไปดังนี้ว่า...

“ข้าแต่องค์พระพุทธบิดา องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เจ้าขา..วันนี้ ลูกจะขอเฝ้าฟังธรรมถึงเรื่องของการพิจารณาภายในกาย คือสิ่งที่ซ่อนอยู่ในร่างกายนะเจ้าคะ ขอพระพุทธองค์โปรดทรงเมตตาแสดงธรรมนี้ให้ลูกได้ฟังด้วยเถิดพระเจ้าคะ”

พระพุทธองค์ : ดีแล้วละ พระยาธรรมเอย.. ถ้าอย่างนั้นก็จงตั้งใจฟังให้ดี นั่งให้เรียบร้อยวางมือทั้ง 2 ข้างเอาไว้ที่หัวเข่า แล้วก็หายใจเข้าลึกๆ ผ่อนคลายลมหายใจออกมา ทำจิตทำใจของตนให้มันว่าง ว่างเว้นจากความนึกคิด ทั้งหลายทั้งปวง ให้สมองหยุดคิด เรื่องต่างๆ ให้ว่าง ให้ปราศจากการปรุงแต่งต่างๆ แล้วหัวใจของลูกนั้น หยุดอยู่นิ่งๆ

ความรู้สึกของลูกให้อยู่แค่ที่ลมหายใจเข้า ลมหายใจออก อย่างผ่อนคลาย แล้วก็ปล่อยวางในกายของลูก เช่นเดียวกันไม่ต้องยึดมั่นถือมั่นในกาย ปล่อยให้กายของลูกเบาๆ สบายๆ แล้วก็น้อมอากาศที่เย็นสบาย ภายนอกเข้าสู่ภายใน น้อมอากาศที่เย็นสบายนั้น ผ่านทางลมหายใจ ลึกเข้าไปสู่ศูนย์กลางกาย คือในท้องของลูก

น้อมอากาศที่เย็นสบายนั้น กระทบที่ผิวหนัง ผ่านทางฝ่ามือ ผ่านทางศีรษะ ใบหน้า ลำตัวของเรา ผ่านทางแขนทั้ง 2 ข้าง หรือทางด้านหลังก็แล้วแต่ ให้มันผ่านเย็นลงไปสู่ศูนย์กลางกายของเรา แล้วก็ให้มันผ่าน ผ่านทั้งตัวของเรา

ที่นี้ กายก็จะเบา คล้ายคลึงกันกับที่กำลังลอยอยู่ในอากาศ ที่นี้ใจก็จะเบา เมื่อกายก็เบาแล้ว เมื่อใจก็เบาแล้ว เราก็ค่อยอาศัยกำลังแห่งสมาธิเล็กน้อย ที่ปรับคลื่นจนจิตว่าง กายว่าง อาศัยพลังแห่งสมาธินี้ กลับมาพิจารณา ดูภายในกายของเราอีกทีหนึ่ง

ภายในกาย ในที่นี้ก็หมายถึง สิ่งที่เรามองเห็นปุ๊บ อาจจะเรียกว่ากาย แต่ว่า กายในกาย คือ สิ่งที่ซ่อนที่ซ่อนอยู่ในกาย หรือที่เป็นองค์ประกอบโดยรวม ส่วนเล็กส่วนน้อย เหตุที่ซ่อนอยู่ในกาย ที่เป็นองค์ประกอบค้ำหนุนกันมาให้เป็นกาย เหล่านั้นละ

พระยาธรรม.. เขาเรียกว่า กายในกาย มองโดยรวมเรียกว่าร่างกาย แยกออกมา

เป็นสัดเป็นส่วน เป็นปลีกย่อยต่างๆ ที่รวมกันมาแล้วเรียกว่า ร่างกาย

ทีนี้ เราก็ค่อยมาพิจารณาตามความเป็นจริงว่า รูปร่าง ที่เรียกว่า ร่างกายของเรา
แท้ที่จริงแล้ว มันมีส่วนเล็กส่วนน้อยของอวัยวะแต่ละชิ้น แต่ละสิ่ง แต่ละอย่าง
ที่ชุมนุมกัน เข้าไว้ ประกอบกันเข้าไว้ จึงเรียกว่าร่างกาย จึงสมบูรณ์เป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาได้

ทีนี้ เมื่อเรามองเห็นกายของเราชัดเจนแล้วว่า มันมีหลายๆ ชิ้นส่วน ประกอบกัน
มาเป็นร่างกาย 1 ร่าง เราก็เห็นกายของเรา คล้ายคลึงกันกับแผนที่ประเทศไทย ที่ในรูป
ของแผนที่ ก็จะมีจังหวัดแต่ละจังหวัด รวมกันมาจนครบทั้งหมดของ 77 จังหวัด ที่มันมีอยู่
เป็นอยู่ จึงรวมกันมาเป็นรูปร่างของแผนที่ประเทศไทย

ข้อสมมุตินี้เป็นเช่นไร การที่เราจะพิจารณาดูสิ่งต่างๆ ที่รวบรวมกันมา เอามารวม
มาต่อกันมา เป็นร่างกายก็ไม่ต่างกัน

ทีนี้ เมื่อเรารู้เช่นนี้แล้ว เราก็มาดูให้ชัดว่า ร่างกายของเรา มันประกอบไปด้วย
อะไรบ้าง ทำไมถึงเรียกว่า ร่างกาย เรามาดูโครงสร้างของร่างกายโครงสร้างของร่างกาย
ของเรา มันก็ต้องเป็นกระดูก เรามีโครงสร้างตั้งแต่หัวจรดเท้า มีกะโหลกศีรษะ แล้วก็
กระดูกไขสันหลัง มีซี่โครงต่างๆ แล้วก็มีย่อนแขน ย่อนขา แม้แต่ในนิ้วมือ หรือนิ้วเท้าของ
เรา มันก็มีกระดูกเป็นโครงสร้างของร่างกาย

ไม่ต่างจากบ้านเลย บ้านก็จะมีโครงสร้างที่ใช้วัสดุต่างๆ ประกอบขึ้นมา อาจจะเป็น
ต้นไม้อ่างที่มันเกิดจากไม้ หรือว่าสร้างจากไม้ เสาที่สร้างจากปูน สร้างจากเหล็ก มันก็
แล้วแต่ว่าโครงสร้างของมันมีอะไรบ้าง ถ้าเกิดเราจะแยกห้องเล็กห้องน้อยออกไป มันก็จะ
มีเสาเป็นโครงสร้าง เพื่อที่จะกันเป็นห้องเล็กห้องน้อยไป

ก็เหมือนกระดูกเรานั้นล่ะ ที่มันคอยทำหน้าที่เป็นโครงสร้างของร่างกาย ถ้าเกิด
ว่าไม่มีกระดูกแขน แขนก็จะตั้งอยู่ได้อย่างไรเล่า ถ้าเกิดว่าไม่มีกระดูกขา ขาก็จะตั้งอยู่ได้
อย่างไรเล่า ถ้าเกิดว่าไม่มีกระดูกไขสันหลังและซี่โครง ลำตัวกายของเรานี้จะตั้งอยู่ได้
อย่างไรเล่า

แท้ที่จริงแล้ว ร่างกายของเรา มีสิ่งสำคัญที่เป็นโครงสร้าง คือ กระดูก
และกระดูกนี้ ก็เป็นสิ่งที่ไม่เที่ยงแท้ เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไปเป็นธรรมดา
เมื่อกายนี้หมดอายุขัย กระดูกก็เสื่อมไปตามกาลเวลาเช่นเดียวกัน
เหมือนเหล็กที่โดนสนิมกิน
เหมือนเสาบ้านไม้ที่โดนปลวก หรือผุพังไปตามกาลเวลา

มีสภาพอย่างนั้นเอง เหมือนกันเลย ไม่มีอะไรแตกต่าง

แท้ที่จริงแล้ว ร่างกายของเราที่ตั้งอยู่ได้ มีอยู่ก็เป็นเพราะว่ามีโครงกระดูก เป็นโครงสร้างแห่งร่างกาย เขาเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และจะดับไปตามธรรมชาติ เขาเป็นอย่างนั้นเอง เขามีอยู่ในกายนี้ เขาไม่ใช่ตัวใช้ตนของเรา เราแค่มาหยิบ มายืม มายึดเอาว่าเป็นเรา เป็นของเรา แท้ที่จริงแล้ว กระดูกพวกนี้ มันคือโครงสร้างแห่งร่างกาย มันเป็นอย่างนั้นเอง

เมื่อเรามีโครงสร้างแห่งร่างกาย คือกระดูกแล้ว มันก็เลยมีเอ็นทั้งหลาย ที่มันอยู่ตามร่างกาย อยู่ตามอวัยวะต่างๆของเรา คอยทำหน้าที่ให้กายของเราสมบูรณ์ ให้นั่ง ยืน เดิน และนอนได้ ด้วยเอ็นเหล่านั้น

นอกเหนือจากเอ็นแล้ว มันก็มีกล้ามเนื้อต่างๆ มีเนื้อที่ห่อหุ้มกระดูก เพื่อที่จะให้ โครงสร้างแห่งร่างกายเราสมบูรณ์ ไม่ต่างจากเสาเหล็กที่ใช้ปูนโปะไว้ ให้สมบูรณ์เป็นเสา ใช้การก่อสร้างผนังบ้านขึ้นมา เพื่อให้มันดูเป็นบ้าน ดูสมบูรณ์

เอ็นและเนื้อหนังของเรา ก็ปกคลุมกระดูกเข้าไว้ ให้มันดูสมบูรณ์ ให้มันดูเป็นร่างกาย แท้ที่จริงก็เป็นอย่างนี้เอง

โครงสร้างร่างกายของเรา มีกระดูกเป็นโครงสร้าง มีเนื้อ มีหนังหุ้มห่อ แล้วก็เลยมีไขมัน ชั้นไขมันต่างๆ มีสิ่งที่เป็นน้ำเหลือง น้ำเลือด หล่อเลี้ยงให้ผิวหนังของเราไม่แห้งไป กายนี้ มีกระดูกเป็นโครงสร้าง

มีเนื้อ มีหนังหุ้มห่อและมีน้ำเลือด น้ำเหลือง มีสิ่งต่างๆ เหล่านี้คอยช่วยหล่อเลี้ยง ทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ให้เป็นกายได้

แล้วก็ มี หัวใจ มีตับ มีไต มีปอด มีอวัยวะน้อยใหญ่ในร่างกายเรา

กระเพาะอาหารต่างๆ ลำไส้เล็ก ลำไส้ใหญ่

มีอวัยวะที่รวมๆ กันมา มาชุมนุมกันไว้ในร่างกาย แล้วก็เลยเรียกว่าร่างกาย

เมื่อสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ ครบองค์ประกอบแล้ว มันก็เลยสามารถที่จะทำงานตามกลไก ของร่างกายได้ ก็ไม่ต่างอะไรจากเครื่องจักร เครื่องยนต์ต่างๆ ที่มันเอาส่วนนี้มาประกอบ ส่วนนั้น ส่วนนั้นทำงานหน้าที่นั้น ส่วนนี้ทำงานหน้าที่นี้ มันไม่มีอะไรแตกต่างกันเลย

แท้ที่จริงแล้ว ร่างกายของเราก็เป็นเช่นนี้เอง เราสามารถที่จะพิจารณาเฉพาะ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่นดูเส้นผมของเรา ดูให้เห็นสิ่งที่มันเกิดจากผมของเรา มันงอกออกจากผิวหนังบนศีรษะของเรา และมันก็ยาวออกไป ทำให้เรารู่มหลงยึด นี้ว่ามันสวยงาม

แต่เมื่อแก่ชราลงแล้ว มันก็กลายเป็นสีขาวไม่สวยไม่งาม

เส้นผมนี้เมื่ออยู่บนหัว ดูสวยงามยิ่งนัก ทำให้เรารุ่มหลง หลงใหล จัดแต่งให้เป็นทรงนั้นทรงนี้ ให้ดูดีสวยงาม ใช้เวลาในการดูแลรักษามากมาย แต่เหตุใดเล่า เมื่อมันร่วงลง ใส่ถ้วยกับข้าวใส่อาหารที่เรากำลังจะกิน สักเส้นหนึ่ง เราจึงรู้สึกสกปรกโสโครกกับมัน

เมื่อครั้งที่ใครตาย ใครสิ้นลมหายใจไปแล้วกลายเป็นศพ เส้นผมของเขาก็จะหลุดจากศีรษะออกมา กายเปื่อยเน่า ผมก็หลุดลุ่ยออกมา ความสวยงามหาไม่ได้ มีแต่ความน่าเกลียด น่ากลัว

เห็นไหมเล่า ผมทั้งหลายไม่มีความสวยงาม ไม่ควรรุ่มหลงยึดถือ

ผมทั้งหลายเป็นของไม่เที่ยงแท้ เป็นสิ่งหลอกลวง หลอกตาเรา ให้เรารุ่มหลงยึดถือ ยึดมั่นถือมั่นในมันอย่างนี้ เราต้องคอยดูแลคอยรักษา และแท้ที่จริงเขาก็อยู่ในกายนี้ เขาไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวไซ่ตนของเราเลย เขามีอยู่ในร่างกาย

อย่างนี้ก็ได้..**พระยารธรรม..** ถ้าเกิดว่าเราจะหยิบเอา อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย อวัยวะใด อวัยวะหนึ่งของร่างกาย ที่มีอยู่ใน 32 อากาณั้น ขึ้นมาพิจารณาให้เห็นความน่าเกลียด เห็นความไม่สวยไม่งาม เห็นความไม่เที่ยงแท้ในกายนี้ โดยไม่จำเป็นต้องพิจารณาคราวเดียว ครบ 32 อากาณก็ได้ แต่ให้เราหยิบเอาอวัยวะใดอวัยวะหนึ่ง หรือ 2 - 3 อากาณขึ้นมาพิจารณา ก็ถือว่าใช้ได้

พิจารณาให้ลึก ให้เห็นตามความเป็นจริง หรือถ้าจะพิจารณาโดยรวม ให้เราพิจารณาให้เห็นว่า มันก็แค่ขุมนุมนกันจนครบ 32 อากาณ รวมกันมาเป็นรูปร่าง เป็นร่างกาย ไม่ต่างจากบ้าน สิ่งของ ไม่ต่างจากสิ่งใดสักสิ่งหนึ่ง ที่มันรวมกันมา เรียกว่าเป็นสิ่งนั้น เช่น ต้นไม้ ก็จะมีราก มีลำต้น ในลำต้นก็จะมีเนื้อของไม้ แล้วก็มีกิ่ง มีก้าน มีใบ มีดอก มันก็เป็นอย่างนั้นละ..**พระยารธรรม..** เรียกว่า ต้นไม้

ร่างกายของเรา ก็เช่นเดียวกัน..ลูกเอ๋ย เราก็มีอากาณ 32 มีกระดูกเป็นโครงสร้าง มีเนื้อ มีหนังหุ้มห่อ มีน้ำเลือด มีน้ำเหลือง หล่อเลี้ยง แล้วก็มีสิ่งที่อยู่ในท้องในกายของเรา ที่เป็นปฏิกายย่อย แยกออกไปได้มากมาย

เราสามารถหยิบเอา อาหารเก่า อาหารใหม่ ลำไส้สั้นๆ ลำไส้ใหญ่ หยิบเอาทุกสิ่งทุกอย่างในกายของเรามาพิจารณา หรือจะหยิบเอาเล็บ จะหยิบเอาหู หรือว่าชี้หู น้ำมูก หรือว่าจะหยิบเอาอะไรก็ได้ทั้งนั้นละลูก เข้ามาพิจารณาให้เห็นสิ่งที่ไม่สวย ไม่งาม เห็นความเป็นจริงที่มันขุมนุมนกันอยู่ เรียกว่ากาย อย่างนี้ละ

พระยารธรรม.. คือการพิจารณาดูอาการ 32 ในร่างกาย คือ สิ่งที่เราควรหยิบยกขึ้นมา พิจารณาเป็นอย่างไร พิจารณาเห็นความจริง พิจารณาว่าสิ่งเหล่านี้ มีอยู่ในกาย ไม่มีอยู่ในเรา สิ่งเหล่านี้เขามีอยู่ จึงเรียกว่า กาย ถ้าเขาดับไป กายนั้นก็ดับลง

สรุปแล้วคือ เขาก็เกิดขึ้นตามธรรมชาติของเขา เขาไม่ต่างจากสิ่งของอื่นๆ เรามาถือเอา ยึดเอา เพื่อที่จะประกอบกิจการงาน ที่เรานั้นควรจะทำให้เกิดประโยชน์แก่เรา ก่อนที่เขาเหล่านั้นจะเสื่อมไปจะพังไป อย่างนี้ละลูก คือการพิจารณา ที่จะทำให้ เราถอดถอนความเป็นเรา ในร่างกายนี้ได้แล้วทำไมต้องถอดถอนเล่า ก็เพื่อเราจะได้ไม่ยึดติดในกายนี้ เพื่อเราจะได้รู้เห็นตามความเป็นจริง

หากวันหนึ่งที่เขาเจ็บ เขาปวด เขาจะตายไป เขาจะพลัดพรากจากเราไป เราจะได้ไม่ทุกข์ใจลูก เพราะเราเห็นตามความเป็นจริง

หากเราพิจารณาจนเห็นตามความเป็นจริง เราจะได้ไม่ลุ่มหลงในเขา จนลืมนั่นไปเลย ว่า วันหนึ่งก็จะต้องตาย จนเกิดความลุ่มหลงในตน ในโลกนี้ จนต้องไปสร้างกรรม ทำเวร ทำบาป ทำสิ่งที่เบียดเบียนผู้อื่น จนลืมนั่นจะอยู่ในกรอบของความดีใจลูก

เมื่อเราพิจารณาจนเห็นสิ่งทั้งหลายเหล่านี้อย่างชัดเจน

เราก็จะได้ ไม่ต้องจมอยู่กับเขา ยึดว่าเขาเป็นเรา เราเป็นเขา

จะได้ไม่ต้องอาศัยเขาสร้างกรรมไม่ดี

ไม่ต้องอาศัย ยึดติดเขาในการเกิดแล้วตาย ตายแล้วเกิด

การเกิดที่แท้จริงมีอยู่ในเขา ไม่มีอยู่ในเรา

การเกิดที่แท้จริงนั้น เกิดเพียงแค่กาย ไม่ใช่จิตของเรา

เมื่อจิตของเราหลุดจากเขา ไม่ยึดถือเขา

การเกิด และการตายในเราย่อมไม่มี

ดวงจิตทั้งหลาย ล้วนแล้วแต่ไม่เห็นตามความเป็นจริงเช่นนี้ จึงยึดเอา ถือเอากายนี้ เป็นตัวเป็นตนแห่งตน เมื่อกายตาย ก็ถือว่าเราตาย

เมื่อกายมีอยู่ ก็ถือว่าเป็นเรา เมื่อใครดำใครว่า ก็เลยถือว่า ว่าเรา ดำเรา ทำเราของเรา เลยไปสร้างกรรมกับเขา ทั้งความโลภ โกรธ หลง เลยหลงวนอยู่ในนี้ กลับออกจากที่นี้ไปไม่ได้เสียที เลยต้องอาศัยความหลงในกายนี้ เกิดแล้ว เกิดอีก ไม่รู้จบใจลูก

การพิจารณาเช่นนี้ จึงเป็นสิ่งที่จะช่วยให้อีกคน มองเห็นตามความเป็นจริง แล้วถอดถอนจิตแห่งตน ออกจากสิ่งที่ไม่ใช่ตัวใช่ตนของเรา อย่างแท้จริงนี้ เพื่อรู้เห็นตาม

ความเป็นจริง แล้วลูกก็จะได้ไม่ต้องเกิด ไม่ต้องตายอีก อย่างนี้ละ

พระยารธรรม.. จงพากันตรีกตรองธรรมนี้ให้ดี นำไปประพฤติปฏิบัติตาม ทบทวน พิจารณา ผีกฝนดู สิ่งที่มีมันมีอยู่ในกาย มองให้เห็น สิ่งที่มีมันไม่สวยไม่งาม ไม่เที่ยงแท้ มองให้เห็นตามความเป็นจริงว่า เขาไม่มีอยู่ในเรา เราก็มไม่มีอยู่ในเขา เขาเป็นของมีอยู่คู่อยู่กับ โลกแล้ว เราจะได้เลิกยึดเขามา ให้เราต้องเป็นทุกข์ใจลูก

พระยารธรรม : สาธุเจ้าค่ะ กราบขอบพระคุณพระพุทธองค์ ที่ทรงเมตตาแสดง ธรรมนี้ให้ลูกได้ฟัง ลูกพอจะเข้าใจบ้างแล้วละเจ้าค่ะ

การพิจารณาอาการ 32 เราสามารถที่จะหยิบเอาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ขึ้นมาพิจารณาให้ เห็นตามความเป็นจริง หรือจะมองทั้ง 32 อาการ รวมกันมา ชุมนุมกันมาเป็นร่างกาย

มองให้เห็นความจริงว่า เขามีอยู่ในกาย เขาเกิดตามกาย ดับตามกาย เขาไม่มีอยู่ในเรา เขาดับกายก็ดับ กายดับเขาก็ดับ ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตนของเรา เราจะได้ไม่ทุกข์ ไม่ลุ่มหลงสร้างกรรมอีกต่อไป

พอจะเข้าใจเช่นนี้แล้วพระพุทธเจ้าค่ะ วันนี้ลูกคงต้องขอกราบลาก่อนนะเจ้าค่ะ ไว้ลูกจะมาเฝ้าฟังธรรมใหม่อีกเจ้าค่ะ

สาธุ

ตอนที่ 349 **พิจารณากายแยกเป็นธาตุสี่**

ในเช้าของวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2561 ณ พุทธอุทยานภูสวรรค์

ข้าพระพุทธเจ้า เมื่อได้กราบนอบน้อมเข้าเฝ้าต่อองค์พระพุทธรูปดา องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ท่านแล้วนั้น จึงได้เฝ้าทูลถามพระพุทธรูปองค์ท่านไปดังนี้ว่า...

“ข้าแต่องค์พระพุทธรูปดา องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เจ้าขา..วันนี้ ลูกจะขอเฝ้าฟังธรรมถึง การพิจารณาภายในกาย แบบที่ 3 นะเจ้าคะ นอกจากการที่เราพิจารณาถึงขั้น 5 พิจารณาถึงอาการ 32 แล้ว เราจะมีพิจารณาถึง ธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ ในร่างกายของเราแบบไหนหรือเจ้าคะ ขอพระพุทธรูปโปรดทรงเมตตาแสดงธรรมนี้ให้ลูกได้ฟังด้วยเถิด พระพุทธรูปเจ้าคะ”

พระพุทธรูป : ดีแล้วละ พระยาธรรมเอ๋ย.. ถ้าอย่างนั้นก็จงตั้งใจฟัง แล้วน้อมไปประพฤติปฏิบัติตามให้ได้นะลูก ให้ลูกนั้น นั่งขัดสมาธิ หรือว่าจะเดินทำสมาธิ นอนทำสมาธิ จะอยู่ในอิริยาบถใดก็ตามให้ลูกนั้นกำหนดที่ลมหายใจ ลมหายใจเข้า ลมหายใจออก กำหนดไว้อย่างนี้ ให้ใช้ลม เป็นที่ตั้งแห่งจิต ให้จิตจับไว้ที่ลม โดยไม่ให้อารมณ์อื่นเข้ามาข้องเกี่ยว

พระยาธรรมเอ๋ย.. ดูลมเข้า ลมออก ลมเข้า ลมออก ดูไปเรื่อยๆ จนเรานั้นก็จะค่อยๆ รู้สึกว่า ลมนั้นสามารถที่จะเข้าไปสู่ส่วนต่างๆ ของร่างกายเรา มีธาตุลม เดินผ่านร่างกายของเราทุกจุด ตั้งแต่หัวจรดเท้า และแขนของเรา ทั้งสองข้าง

การที่เราหายใจเข้าไปนี้ลมนั้นทำหน้าที่หล่อเลี้ยงร่างกายของเรา ทั่วทุกจุดของร่างกาย

กายนี้ จึงรู้สึกผ่อนคลาย รู้สึกว่าหายใจโล่งดี สบายดี

เราดูผิวเผิน เราอาจจะรู้สึกว่าลมนั้นแค่เข้าออก ที่จมูก ดูลมเข้าไปอีกนิดหนึ่ง เราอาจจะรู้สึกว่าลมนั้นถึงแค่ตรงหน้าอก แต่ถ้าเราดูลมเข้าไปอีก เราจะเจอว่าลมนั้นสามารถที่จะวิ่งลงไปถึงท้อง ถึงตรงศูนย์กลางกายของตน คือในท้องนั้นละลูก

และมันก็หายใจเอาลมที่อยู่ในร่างกายออกมา เปลี่ยนลมที่อยู่ภายนอกเข้าไปข้างใน สูดเอาลมข้างในออกมาข้างนอก มันเปลี่ยนให้ลมใหม่เข้าไป ดันลมเก่าออกมา

แท้ที่จริงแล้ว ชีวิตของเรานี้ ก็อาศัยลม เป็นสิ่งหล่อเลี้ยงนี้เอง ถ้าเกิดว่าเราไปอยู่ในที่ที่แออัดมาก ในห้องที่แคบมาก ไม่มีอากาศที่ถ่ายเท ไม่มีลมที่บริสุทธิ์ เราก็จะไม่มีธาตุลมที่สมบูรณ์ ในการเลี้ยงร่างกายของเรา เลยทำให้เรานั้นขาดใจตาย

แท้ที่จริงแล้ว ชีวิตของเรานี้ อยู่ได้ด้วยลม

ลมคอยเลี้ยงชีวิตเราไว้ ถ้าลมหยุดเดิน

ถ้าเมื่อไหร่หายใจเข้าไปแล้วไม่หายใจออก

หยุดอยู่อย่างนั้นเพียงแค่ว่าใจก็ขาดตาย

กายนี้ก็จะต้องตาย ต้องดับไป

ฉะนั้น.. ในความเป็นจริง ร่างกายของเรานี้ เขาอยู่ได้ด้วย ลม เขามีธาตุลมคอยดูแล คำหนุนให้กายนี้แข็งแรงอยู่ เขามีธาตุลม ส่งลงไปเลี้ยงในกายของเรา ทั่วทุกจุด เมื่อเราลองสัมผัสดูดีๆ เราก็จะเห็นลมที่มันวิ่งทั่วอยู่เต็มร่างกายของเรา พอง ยุบ พอง ยุบ อยู่ในท้องของเรานี้ ก็คือธาตุลมที่มันทำงานอยู่ แท้ที่จริง ก็เป็นอย่างนี้เอง

แต่ธาตุลมเหล่านี้เขาก็หล่อเลี้ยงชีวิตในร่างกายนี้เท่านั้น เมื่อเขานั้นหยุดหล่อเลี้ยง กายนี้ก็จะต้องตาย ต้องจากไป นั่นแสดงว่าชีวิตในร่างกายนี้ไม่ได้อยู่ที่เรา แต่ชีวิตในร่างกายนี้ อยู่ที่ลมต่างหากเหล่าลมต่างหากที่เป็นเจ้าของชีวิต แท้ที่จริงแล้ว กายนี้ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวใช้ตนของเรา เราหยิบยืมลมที่เกิดจากธรรมชาติ มาหล่อเลี้ยงร่างกาย เพื่อประกอบกิจการงานเท่านั้น มันไม่ใช่ตัวใช้ตนของเรา

ทีนี้ เราก็ไปดู ธาตุน้ำ ในร่างกายของเรานี้ ที่มันยังมีความอุดมสมบูรณ์ มีผิวที่ชุ่มฉ่ำ มีร่างกายที่แข็งแรง ก็เพราะว่าเรานี้ จะต้องอาศัยธาตุน้ำเข้าไปหล่อเลี้ยงอยู่เสมอๆ ถ้าขาดน้ำไป ไม่กี่วันเราคงต้องตายจาก น้ำใหม่เข้าไป น้ำเก่าก็ไหลออก ผลัดเปลี่ยนกันอยู่อย่างนี้ น้ำเก่า น้ำใหม่ หมุนเวียนกันไปอยู่อย่างนี้ กายของเราจึงยังอยู่ได้ เพราะว่ามีธาตุน้ำคอยเลี้ยงดู คอยทำให้กายของเรานี้ไม่แห้งไปแท้ที่จริง กายของเราก็อยู่ได้ด้วยธาตุน้ำ

และในร่างกายของเรานี้ ก็ยังมีธาตุดิน คือ พวกกระดูก สิ่งที่มีมันเป็นเนื้อก็ดี กระดูกก็ดี ถ้าเกิดว่าน้ำแห้งไปเรื่อยๆ มันก็จะเหลือแต่หนังกรอบๆ แล้วก็เหลือแต่แห้งๆ ปีบก็คงจะเป็นผงๆ นั่นแหละ เรียกว่าธาตุดิน มันก็ไม่แตกต่างอะไรจากการที่เราเอาแป้งมานวด ด้วยการใส่น้ำเข้าไป ให้มันได้ที่พอดี แล้วปั้นให้เป็นรูปร่าง

ร่างกายของเรานี้ ก็เป็นอย่างนั้น เนื้อหนัง กระดูกของเรา มันเกิดมาจากธาตุดิน ถ้าหากว่าธาตุดินเหล่านี้ ไม่มีน้ำ ไม่มีลมหล่อเลี้ยง ก็ต้องแห้ง เหมือนคนที่ตายไปนานจน

ผิวแห้ง แห้งจนกรอบ กรอบแล้วก็กลายเป็นผง คึ้นสูฟั่นดินไป เป็นธาตุดิน

ดูซิว่า ธาตุไฟ มันอยู่ตรงไหน ธาตุไฟ ก็คือการที่เราได้รับแสงอ่อนอบอุ่น ได้รับพลัง ความอ่อนจากภายนอกเข้าสู่ภายใน

ร่างกายของเราที่สมบูรณ์ด้วยธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ชุมนุ่มกันไว้ในกายนี้อย่าง สมบูรณ์ เลยทำให้ในกายนี้ก็เกิดความอบอุ่น เกิดความร้อน เลือดก็ร้อน ลมในตัวของเรา ก็เป็นลมร้อน เพราะมันเป็นธาตุไฟพอดีๆ อบอุ่นๆ ที่จะรักษากายของเรานี้ไว้ ให้สมบูรณ์ ถ้าไม่มีธาตุไฟ เราก็คงจะหนาวตาย คงจะมีแต่ตัวที่เย็น เย็นจนขาดใจตาย

ร่างกายของเรานี้ เขาจึงเป็นเหมือนหุ่นยนต์ ที่ประกอบกันขึ้นมาจากธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ ชุมนุ่มกันไว้ให้เป็นร่างกาย แท้ที่จริงแล้ว มันก็เป็นอย่างนี้เอง มันไม่ใช่ตัวเรา ไม่ใช่ของเรา ไม่ใช่ตัวเขา ไม่ใช่ของเขา มันไม่ต่างจากหุ่นยนต์ ที่เอาธาตุดินมาปั้น เอาดิน มาแล้วก็เทน้ำใส่ เทน้ำใส่แล้ว ก็ตากลม ตากแดด ให้มันเกิดการแข็งตัวขึ้นมาพอดีๆ แล้วก็ เชื่อมต่อความรู้ต่างๆใส่

เมื่อมีรูปแล้ว ก็เลยเชื่อมต่อความรู้สุข ทุกข์ คือ เวทนาใส่ความจำเข้าไป คือ สัญญาใส่ความนึกคิดเข้าไปในสมอง ให้มีความนึกคิดเรื่องนั้นเรื่องนี้ได้ ใส่วิญญาณเข้าไป ให้มันรับรู้ มันก็เป็นเช่นนี้เอง เอาดินมาปั้น เทน้ำ เทไฟ ใส่ให้มันได้ที่พอดี มีลมคอยช่วย เหลือ

เลย มีอวัยวะต่างๆ ครบ 32 อวัยวะ อยู่ในกาย เลย มีธาตุน้ำ ธาตุดิน ธาตุไฟ มีสิ่ง ที่เรียกว่า ชั้น 5 รวมกันมาแล้ว เป็น 3 รูปแบบ จึงเรียกว่า กาย

แท้ที่จริงแล้ว..เขาก็เป็นอย่างนี้เอง เขาไม่ต่างจากสิ่งสร้าง สิ่งอื่นๆ เป็นเพียง แต่เขาเป็นสิ่งที่ประเสริฐ ประเสริฐ เพราะสามารถให้จิตอาศัยอยู่ ดำรงชีวิตอยู่ในเขา

และเขาสามารถที่จะเกิดขึ้นมา จากการให้กำเนิดจากพ่อแม่ เขาสามารถเจริญเติบโตตามวัย มีความนึกคิดการกระทำ สิ่งสร้างต่างๆ ที่ประเสริฐ ต่างจากสิ่งของข้าวของ ต่างจากภูมิของสัตว์เดรัจฉานเท่านั้นเอง

ร่างกายของมนุษย์นี้ จึงเป็นหุ่นยนต์ที่ประเสริฐ ที่สามารถที่จะใช้ เพื่อที่จะทำ ประโยชน์ อันสูงสุดแก่เราได้ แม้การตรัสรู้เป็นองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ยังต้องมาตรัสรู้ ในกายนี้ และกายนี้ละ ก็คือ ตัวหลอก ตัวล่อเราต๊นั๊ก ว่าเขาเป็นเรา เป็นตัวเป็นตนของเรา อย่างนี้ละ

พระยารธรรมเอย.. การพิจารณากาย การพิจารณาภายในกาย หลักๆ แล้วแยกไว้

เป็น 3 อย่าง เช่นนี้

ให้พิจารณา ดู ชั้นที่ 5

ให้พิจารณา ดู อาการ 32

ให้พิจารณา ดู ธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ

พิจารณาให้เห็นความเป็นจริง ของทั้ง 3 กลุ่มนี้ รวมกันมาทำให้ร่างกายสมบูรณ์ ถ้าขาด ชั้นที่ 5 ไป ถ้าขาด อาการ 32 ไป ถ้าขาด ธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ ไป ก็จะไม่สามารถ รวมกัน มาเป็นร่างกายที่สมบูรณ์

ฉะนั้น.. การที่เราจะพิจารณากาย เราจึงควรพิจารณาให้ครบ 3 อย่างนี้ แต่ละ กลุ่มรวมกันมาเลยเป็นร่างกาย

ลูกเอ๋ย.. ส่วนอวัยวะต่างๆ หรือ การที่เราจะไปพิจารณามีสติต่างๆ ระลึกรู้โดย รวมทั้งหมดว่า กายนี้ไม่เที่ยง ไม่ใช่ตัวใช้ตน ไม่ใช่เราใช้เขา

มันก็เป็นการพิจารณาปลีกย่อยออกไป ซึ่งสามารถทำได้มากมายหลายรูปแบบ จะ นั่ง เดิน นอน ยืน จะประกอบกิจการงานใดอยู่ในอวัยวะใด ก็สามารถกำหนดให้มีสติ ระลึกรู้ได้ทั้งหมด

แต่สิ่งที่กล่าวไปแล้วนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญ เป็น 3 หมวด หลักๆ ของการแบ่งแยก กายให้เห็นอย่างชัดเจน ว่ามีสิ่งใดบ้างที่ชุมนุมกันมา มาเป็นกายนี้ แล้วก็แยกพิจารณาปลีก ย่อยออกไป ดังที่ได้พาทำมาแล้วทั้ง 3 แบบ อย่างนี้ละ

พระยาธรรม.. คือ การพิจารณากายในกาย พิจารณาสิ่งที่มีอยู่ในกายของเรา ใน ร่างกายทั้งหลาย เป็นเช่นนี้ละลูก พอจะเข้าใจบ้างแล้วหรือยังเล่า..พระยาธรรมเอ๋ย..

พระยาธรรม : สาธุเจ้าค่ะ

พอจะเข้าใจบ้างแล้วละเจ้าค่ะ พอจะเข้าใจเรื่องของธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ ว่ามัน ทำงานแบบไหน มันอยู่ในร่างกายของเราอย่างไร มันเกี่ยวอะไรกับร่างกายของเราละเจ้าค่ะ พอจะเข้าใจเรื่องการพิจารณากายอย่างชัดเจนแล้วเจ้าค่ะ

วันนี้ลูกคงต้องขอกราบลาก่อนนะเจ้าค่ะ ไว้ลูกจะมาเฝ้าฟังธรรมใหม่ ในเรื่องของการพิจารณาเวทนา พระพุทธเจ้าค่ะ

สาธุ

ตอนที่ 350 **พิจารณาเวทนา**

ในเช้าของวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2561 ณ พุทธอุทยานภูสวรรค์

ข้าพระพุทธเจ้าเมื่อได้กราบนอบน้อมเข้าเฝ้าต่อองค์พระพุทธรูปิตา องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ท่านแล้วนั้น จึงได้เฝ้าทูลถามพระพุทธรูปองค์ท่านไปดังนี้ว่า...

“ข้าแต่องค์พระพุทธรูปิตา องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เจ้าขา..วันนี้ ลูกจะขอเฝ้าฟังธรรมถึงเรื่องของการพิจารณาเวทนา คือ ความรับรู้สุขทุกข์ต่างๆ นะเจ้าคะ เมื่อเราพิจารณากายแล้ว การพิจารณาเวทนานั้นมันเป็นแบบไหนยังไงหรือเจ้าคะ ขอพระพุทธองค์โปรดทรงเมตตาแสดงธรรม เรื่องของเวทนา ให้ลูกได้เรียนรู้ ได้ศึกษาตาม ด้วยเถิดพระพุทธเจ้าคะ”

พระยาธรรมเอย.. ดีแล้วละลูก ถ้าอย่างนั้นก็ตั้งใจฟังให้ดี เมื่อตั้งใจฟังแล้ว จะได้เข้าใจตามได้อย่างแท้จริงลูก การที่เราจะดูเวทนาจริงๆ เข้าใจ เราก็ต้องรู้เสียก่อนว่าเวทนานั้น มันคืออะไร มันมีอยู่ที่ตรงไหนบ้าง

พระยาธรรมเอย.. ดวงจิตของบุคคล ผู้ที่สามารถฝึกฝนตนจนเป็นองค์พระอรหันต์แล้วนั้นดวงจิตเหล่านั้น มีสภาวะธรรมอยู่เหนือเวทนา ไม่รู้สึกสุข ทุกข์ ไม่ได้วิ่งตามสิ่งที่มันส่งมาให้เรารู้ว่านี่คือความรู้สึกสุข นั่นคือความรู้สึกทุกข์ จะต้องไปวิ่งตามสิ่งเหล่านั้น จะมองเห็นเป็นธรรมดาของมันอย่างนั่นเอง

สุขก็รู้ว่าสุข แต่ไม่ได้เอาสุขมายุ่งกับเรา

ทุกข์ก็รู้ว่าทุกข์ แต่ไม่ได้เอาทุกข์มายุ่งกับเรา

เฉยๆ แล้วก็รู้ว่าเฉยๆ แล้วก็ไม่ได้เอาอารมณ์เฉยๆ นั้นมายุ่งกับตน กับความรู้สึกแห่งตน คืออยู่เฉยๆ แบบเหนือเฉยๆ เห็นสุข เห็นทุกข์ ก็เห็นเป็นธรรมดา เช่นนี้ละ

พระยาธรรม.. ดวงจิตที่เป็นปกติเป็นอย่างนี้ แต่ดวงจิตที่ไม่ปกติ ที่เป็นปุถุชนคนธรรมดาทั่วไป หรือจะเป็นพระอริยบุคคลในระดับที่ 1-3 ที่ยังไม่เข้าถึงความเป็นองค์พระอรหันต์ก็ตาม ดวงจิตเหล่านั้น ก็จะมีความรู้สึก วิ่งตามสุขบ้าง วิ่งตามทุกข์บ้าง วิ่งตามเฉยๆ บ้าง คือรู้สึกสุข ก็เอาสุขมารวมกับเราว่าเป็นเราบ้าง รู้สึกทุกข์ ก็เอาทุกข์มารวมว่าเป็นเราบ้าง รู้สึกเฉยๆ ก็เอาความรู้สึกเฉยๆ นั้น มารวมว่าเป็นเราบ้าง อย่างนี้

พระยาธรรม... เพียงแต่ถ้าหากว่า เป็นปุถุชนคนธรรมดาทั่วไป ก็จะรู้สึกมาก และ

ดั่งสุขดั่งทุกข์ เข้าหาตนมาก เมื่อเป็นพระอริยบุคคล พระอริยเจ้าแล้ว ก็อาจจะดั่งความรู้สึกเหล่านี้เข้ามาเป็นตน เป็นของตนน้อยลงเบาบางลงไป ตามระดับภูมิจิตของแต่ละดวงจิตที่เป็นอยู่ อย่างนี้ละ

พระยาธรรม.. ที่เขาเรียกว่า เวทนา ซึ่งเวทนานั้น คือความรู้สึกรับรู้ที่มันเกิดขึ้นจากภายนอก แต่จิตของเราถูกครอบงำ ไม่รู้ไม่เห็นตามความเป็นจริง เราก็เลยมักจะดั่งสิ่งที่มันเกิดขึ้นทั้งหลาย ดั่งเข้ามาเป็นเรา เป็นตัวเป็นตนของเรา

บุคคลผู้ที่ถือครองกายในแบบไหน ก็มักจะเอาความรู้สึก ในกายในแบบนี้ มาบวกกับความรู้สึกของเชื้อกิเลสที่มันคลุมจิต ที่รู้สึกสุข รู้สึกทุกข์ เข้ามาสู่จิตของตน เอามารวมกันไว้ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน กิเลสมันสุข ก็บอกว่าเราสุข กิเลสมันทุกข์ ก็บอกว่าเราทุกข์ ความรู้สึกนิ่งเฉย ก็ไปหลงยึดเอาความนิ่งเฉย มาเป็นเรา จิตก็เลยไม่อยู่อย่างว่างๆ เหมือนองค์พระอรหันต์ เหมือนผู้ที่ละกิเลสได้แล้ว อย่างนี้ละ

พระยาธรรม.. เรียกว่าเวทนา เกิดเป็นเวทนา เทวบุตร เกิดอยู่ในสวรรค์ชั้นฟ้า อยู่ในภูมิที่สุขสบาย มีกายทิพย์ เหาะเหินเดินอากาศได้ ก็หลงระเรีงนึกว่า กายอันสุดแสนสบายนั้น เป็นเราเป็นของเราเป็นตัวเป็นตนของเรา เอาความรู้สึกสุข เข้ามาหาตน ถ้าเกิดอยู่ในนรก เป็นเปรต อสุรกาย เราก็จะรู้สึกว่าสัตว์นรก เปรต อสุรกายที่ทุกข์ทรมาน ยิ่งนัก เราร้อนยิ่งนักนั้น คือตน คือตัวคือตนของตน น้อมเอาความทุกข์นั้นมาเป็นเราเป็นของเราอย่างนี้

เช่นการที่เราเกิดมาเป็นมนุษย์ ก็เหมือนกัน..พระยาธรรม.. เกิดมาเป็นมนุษย์แล้ว ก็มีกายของมนุษย์นี่เป็นที่ตั้ง ยึดว่าเป็นเรา เมื่อเจอความทุกข์ในร่างกายของการเป็นคน เช่น เจ็บตรงนั้น ปวดตรงนี้ ร้อนหรือหนาว หิวหรือว่าอึด ความรู้สึกต่างๆ ทั้งหลาย ทั้งสุข ทั้งทุกข์จากกายนั้น เราก็จะดั่งมาเป็นเรา เป็นตัวเป็นตนของเราโดยที่ไม่รู้ตัว

เพราะว่าเราแยกไม่ออกว่า กายคือกาย จิตคือจิต เราแบ่งแยกไม่ออก เมื่อเกิดความสุขในกาย เราก็นึกว่ามันเป็นสุขของเรา แล้วเราก็หลงยึดกับทั้งสุขทั้งทุกข์ของกายมนุษย์ ว่า เป็นเรา เป็นตัวเป็นตนของเรา กายเจ็บ เราก็ว่าเราเจ็บ เราก็เลย มีแต่เรา มีแต่ของเรา เพราะว่าเราน้อมเอาเวทนานั้น มาเป็นตัวเป็นตน เป็นของของตน

ลูกเอ๋ย.. ซึ่งถ้าเกิดเป็นดวงจิตผู้ปราศจากกิเลสค้นหาแล้ว ท่านจะไม่น้อมเอาความรู้สึกใดๆ ทั้งสุข ทั้งทุกข์ ทั้งเฉยๆ นั้น มาเป็นตัวเป็นตน เป็นของของตนเลย

พระยาธรรมเอ๋ย.. แต่ถ้าเป็นดวงจิตของบุคคลทั่วไปก็ดี ขององค์พระอริยบุคคล ในระดับที่ 1-3 ก็ตาม ก็ยังน้อมเอาความรู้สึกเหล่านั้น มาเป็นเราเป็นของของเรา เพียงแต่จะมากหรือน้อย ตามระดับของภูมิจิตเท่านั้นละลูก

พระยารธรรมเอย.. เวทนานั้น มันจึงเป็นเรื่องของกายบ้างเอย เรื่องของเชื้อกิเลส ตัณหาบ้างเอยที่มันเกิดขึ้นจากกาย ที่มันเกิดขึ้นจากเชื้อกิเลส เลยแบ่งแยกออกมาเป็น 2 แบบ ซึ่งจริงๆ แล้ว มันก็คือแบบเดียวกัน แต่ต้องแยกออกมาเป็น 2 แบบ เพื่อที่จะได้ ทำความเข้าใจให้ชัดเจน

ในความเป็นจริงแล้ว มันเป็นแบบเดียวกัน คือแบบไหน กาย ก็เป็นผลของกรรม กรรม ก็เป็นผลของกิเลสตัณหา ซึ่งกิเลสตัณหา ก็คือเหตุที่ทำให้รู้สึกสุขหรือทุกข์ เพราะเกิดความหลง ความรัก ความโลภ ความโกรธ ยึดเป็นตัวเป็นตนใจลูก มันก็เลย คืออันเดียวกัน มันเกิดจากที่เดียวกัน

ลูกเอย.. จิต ไม่แยกออกจากกิเลสตัณหา

กิเลสตัณหา เลยสั่งให้จิตนั้นทำกรรม

กรรมเลยสั่งให้จิตไปเกิดอยู่ตรงนั้นตรงนี้

มีกาย เป็นผลของกรรมอย่างนี้ มันก็เลยเป็นเรื่องเดียวกัน

มันก็เลยมาจากที่เดียวกัน และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ที่ต้องให้พิจารณาแยก ออกมาเป็น 2 แบบ เพื่อที่ลูกนั้นจะได้รู้เท่ารู้ทันว่าตนนั้นจะต้องพิจารณาดับสุข ทุกข์ ที่มัน เกิดขึ้นนั้น อารมณ์ที่มันเกิดขึ้นนั้นแบบไหนดี

หากเรารู้ว่ามันเกิดจากกาย เราก็จะได้ถอดถอนและดับที่กาย

หากเรารู้ว่ามันเกิดที่กิเลสตัณหา เราก็จะได้ถอดถอนความรู้สึกนั้นที่มันเกิดจาก กิเลสตัณหา อย่างนี้ละ

พระยารธรรมเอย.. และเวทนาทั้ง 2 อย่างนี้ มันก็เชื่อมต่อเข้าหากันได้เป็นอย่างดี จนบางครั้งถ้าไม่ใช้สติปัญญาที่มาก ในการแยกแยะ ก็จะไม่สามารถที่จะแยกแยะออกได้ เลย

ลูกเอย.. คือไม่สามารถที่จะแยกได้ว่า นั่นคือเวทนาของกาย หรือว่าเวทนาของใจ คือ ความรู้สึกที่ส่งไปหาจิต เชื่อมต่อระหว่างกายกับจิต เรานั้นจะแยกออกจากกันไม่ได้ บางทีทุกข์กาย ก็เลยส่งไปเป็นทุกข์ใจ สุขกาย ก็เลยส่งไปเป็นสุขใจ อย่างนี้ มันช่วยกัน ทำงานอย่างนี้

หากเราไม่แบ่งแยก ไม่ใช้สติปัญญาที่เป็นปัญญาแห่งธรรมนั้นตรึกรตรองให้ดี เราก็ จะเอามันรวมเข้าหากันหมด จนแบ่งแยกไม่ได้เลย ว่าทุกข์อะไร สุขอะไร ทุกข์กาย ทุกข์ใจ มันทุกข์ตรงไหน สุขที่กาย สุขที่ใจ ความรู้สึกสุข ทุกข์เหล่านี้ มันเกิดมาจากไหน ช่วงไหน มันเป็นตรงไหน แล้วมันส่งไปหาอะไรบ้าง เช่นทุกข์จากกายอยู่ แต่มันทะลุส่งไปถึงจิตโน่น แล้ว ให้จิตทุกข์ตามไปด้วยหรือว่าทุกข์จากกายแล้ว มันก็ทุกข์แค่ตรงนั้น มันไม่มีผลอะไร

กับจิตใจ อย่างนี้

พระยาธรรมเมย.. เมื่อทำความเข้าใจเช่นนี้แล้ว เราก็ค่อยมาแบ่ง แบ่งความรู้สึก เป็น 2 แบบ

แบบที่ 1 คือ ความรู้สึก หรือเวทนาสุข ทุกข์ ที่มันเกิดขึ้นจากกาย เช่น การได้รับ บาดเจ็บ รู้สึกเจ็บ ร้อนเรารู้สึกว่ามันร้อน หนาวเรารู้สึกว่ามันหนาว มันทำให้เราลำบาก รู้สึกว่ามันลำบาก เพราะเกิดจากกาย หิว เจ็บป่วยต่างๆ ความรู้สึกเหล่านี้มันเกิดจากกาย มันเกิดจากที่ธาตุชั้นในในร่างกายของเราก็คือ ในสิ่งที่เรียกว่าร่างกายนี้มันไม่สมบูรณ์ หรือ มันเจอกระทบ มันเกิดขึ้นจากร่างกายของเราคือ ไม่สบายในกายนะลูก ทุกข์มันเกิดจาก กาย มีเวทนาในกาย เกิดขึ้นจากกาย

ส่วนความรู้สึก แบบที่ 2 หรือว่า เวทนาที่ 2 ก็คือ เรียกว่าเวทนาทางใจ ความ รู้สึกสุข ทุกข์ที่มันเกิดขึ้นในใจของเรา ในความรู้สึกนึกคิดของเรา

บางที ร่างกายก็แข็งแรงดีๆ นี้อะ ก็กินดี อยู่ดี สุขสบายดี แต่ความต้องการของ จิตใจนั้น มันขัดสนในสิ่งที่ต้องการ เรียกร้องอยากจะได้โน้น อยากจะได้โน้ ไม่ได้แล้วก็ เป็น ทุกข์

ผิดหวังเสียใจ จากบุคคลที่รัก โดนคนอื่นต่อว่า ได้ยินได้ฟังแล้วก็เลยเสียใจ หรือบางทีก็ได้ในสิ่งที่สุขสมหวัง ก็เลยรู้สึกดีใจ ทั้งที่มันไม่ได้เกี่ยวอะไรกับร่างกายเลย แต่มันเป็นเรื่องสุข ทุกข์ของใจ สุข ทุกข์ของความรู้สึกที่ส่งไปหาจิต เมื่อจิตน้อมเอาสุข ทุกข์ เหล่านี้มาเป็นตัวของจิต จิตก็เลยนึกว่าเรานั้นแหละสุข เรานั้นแหละทุกข์ นึกไปตามๆ กันไป เช่นนี้อ่างนี้ล่ะ

พระยาธรรม.. คือ เวทนาแบบที่ 2 ของดวงจิตผู้ที่ยังยึดเอาถือเอาความรู้สึกที่มัน เกิดขึ้นต่างๆ เหล่านั้น มาเป็นตัวเป็นตน เป็นของตน

แบ่งแยกออกมา อย่างชัดเจนได้ 2 แบบ เช่นนี้ล่ะ..พระยาธรรม.. คือ เวทนาทางกาย เวทนาทางใจ

สุข ทุกข์ทางกาย

สุข ทุกข์ทางใจ

ความรู้สึกเหล่านี้ เช่นนี้ล่ะลูก แบ่งออกมาเป็น 2 แบบอย่างนี้

และการฝึกฝนนั้น เราก็ควรที่จะมีสติ พิจารณาดูให้ดีว่า ตอนนี้เวทนาที่มันเกิดขึ้น สุข ทุกข์นี้ มันเกิดจากกายหรือเปล่า ถ้ามันเกิดจากกาย เราก็ต้องแก้ไขปล่อยวางถอดถอน โดยการพิจารณาเวทนาในกาย

เวทนาความรู้สึกสุขทุกข์เหล่านี้ มันเกิดขึ้นในใจหรือเปล่า เมื่อมันเกิดขึ้นในใจ เรา

ก็ต้องไปพิจารณา และถอดถอนเวทนาที่มันเกิดขึ้นในใจ
และเราควรที่จะจำเอาไว้ว่า เวทนาทั้งกาย และใจนี้ ไม่ใช่ตัวใช้ตนของตน
เวทนากาย กายก็เป็นเขา ไม่ใช่เรา
ไม่ใช่ตัวใช้ตนของเรา มันไม่เพียง เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป
มันคือ ผลแห่งกรรม
มันคือ สิ่งที่เกิดขึ้นตามเหตุของมัน
คือ มีเชื้อกิเลสตัณหา
และกรรมสั่งให้มันเกิด มันเลยเป็นอย่างนั้น เดียวมันก็ดับไป
ในความเป็นจริงแล้ว เราไม่มีอยู่ในเขา เขาไม่มีอยู่ในเรา
เมื่อเกิดเวทนาทางใจ ความรู้สึกทางใจเกิดขึ้น สุขหรือทุกข์ก็ตาม เราก็ควรที่จะ
พิจารณาว่าความรู้สึกนึกคิดปรุงแต่ง ทั้งสุขทั้งทุกข์ ที่ทำให้เรารู้สึกสุข รู้สึกทุกข์เหล่านี้
มันไม่ใช่ตัวใช้ตนของเราเลย
มันเป็นเรื่องของกิเลส
กิเลส รู้สึกยินดีพอใจ ก็เลยสุข
กิเลสรู้สึกไม่ยินดีไม่พอใจ ก็เลยทุกข์
มันเป็นเรื่องของกิเลสล้วนๆ เลย ไม่เกี่ยวกับเราสักหน่อย
ส่วนตัวของเรา ผู้ซึ่งเป็นจิต จิตก็ควรจะอยู่เฉยๆ ไม่ต้องไปวิ่งตามสุข วิ่งตามทุกข์
วิ่งตามสภาวะธรรมต่างๆ ภายนอก
เหมือนฟ้าฝน เหมือนพายุที่มันมา ลมที่มันมาอย่างแรง พายุลมฝนที่มันรุนแรง
เกิดขึ้นแล้วภายนอกบ้าง เราก็หลบอยู่ในบ้านไม่ต้องออกไป ไม่ต้องไปเผชิญภัยกับเขา อยู่
เฉยๆ ในบ้านนั้น แล้วก็ฝึกความรู้สึกให้อยู่เหนือความเฉยๆ ขึ้นไปอีก จะได้เบาสบาย เป็น
อย่างนี้ละ

พระยารธรรม.. เราก็เห็นเวทนา รู้เวทนา เห็นมัน รู้จักมันนะลูก ไม่ใช่ไม่รู้จักแล้วนะ
เห็นมัน รู้จักมัน แต่ปล่อยให้มันทำงานของมันไปเรื่อยๆ
เราไม่ต้องเอาเราไปยุ่งกับเขา
ฝึกเราให้อยู่เฉยๆ เหนือเวทนาทั้งกายและใจ
ยกจิตโยกออก ให้อยู่เฉยๆ แล้วโยกจิตให้อยู่สูงเหนือความเฉยๆ นั้น ขึ้นไปอีก
เราก็จะสบาย เราจะเป็นผู้หลุดพ้นจากความทุกข์ทั้งปวง
เพราะเรารู้เท่ารู้ทันแล้ว ว่าสิ่งที่มันเกิดขึ้นนั้นมันเป็นเรื่องของกิเลส มันเป็นเรื่อง
ของวิภวสังสาร มันเป็นเรื่องที่มีอยู่แล้วเป็นปกติในวิภวสังสารนี้

ในนี้ มันเป็นที่แห่งภัยพิบัติ มันเป็นที่ที่ไม่ปลอดภัย มันเป็นที่แห่งทะเลทุกข์ เมื่อเราเอามาจมอยู่เมื่อไหร่ ทุกข์ย่อมเกิดขึ้นกับเราเมื่อนั้น

ฉะนั้น.. ที่นั่นเรารู้แล้วนี่ลูก มันเป็นภัยมันมีพิษมันมีทุกข์ เราจะทำไมลูก เราก็คงจะไม่ปล่อยจิตของเรา ให้ไปจมอยู่ตกเป็นทาสแห่งกิเลสตัณหาอีกต่อไป เช่นนี้ละ

พระยารธรรมเอย.. การพิจารณาเวทนา การอยู่เหนือเวทนาทั้งกายและใจ คือ องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์พระปัจเจกพุทธเจ้า และองค์พระอรหันต์เจ้า บุคคลผู้ที่ยังไม่อยู่เหนือเวทนาทั้งกายและใจ ก็คือบุคคลผู้ที่ยังหลงวนอยู่ในทะเลทุกข์นี้

ลูกเอ๋ย.. จงฝึกฝนตัวเองให้เข้าใจ เข้าถึง เรื่องของการดูเวทนา ให้เห็นเป็นภัยแก่ตนยิ่งนัก แล้วจงพาตนหลบเข้าไปสู่บ้านสู่เรือน หยุดอยู่นิ่งๆ ไม่ต้องออกมาเผชิญภัย แล้วก็โยกจิตของตนให้อยู่เหนือความเป็นอยู่นั้นอีกทีหนึ่ง แล้วลูกก็就不用ทุกข์อีก พอจะเข้าใจแล้วหรือยังเล่า..พระยารธรรม.. จงกล่าวธรรมนั้นมาเถิดลูก

พระยารธรรม : สาธุเจ้าค่ะ พอจะเข้าใจบ้างแล้วละเจ้าค่ะ และจะน้อมไปปฏิบัติตามเพื่อให้เข้าถึงด้วย วันนี้ลูกคงต้องกราบขอลาพระองค์ก่อนนะเจ้าค่ะ ไว้ลูกจะมาเฝ้าฟังธรรมใหม่ พระพุทธเจ้าค่ะ

สาธุ

ตอนที่ 351 **พิจารณาจิต**

ในเช้าของวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2561 ณ พุทธอุทยานภูสวรรค์

ข้าพระพุทธเจ้าได้กราบขอบน้อมเข้าเฝ้าต่อองค์พระพุทธบิดา องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ท่านเพื่อเฝ้าฟังธรรม เมื่อข้าพระพุทธเจ้าได้กราบขอบน้อมเข้าเฝ้าต่อพระพุทธองค์ท่านแล้ว จึงได้เฝ้าทูลถามพระพุทธองค์ท่านไปดังนี้ว่า...

“ข้าแต่องค์พระพุทธบิดา องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เจ้าขา..วันนี้ ลูกจะขอเฝ้าฟังธรรมถึงเรื่องของสติปัญญา 4 ในหมวดของการพิจารณาจิตนะเจ้าคะ การพิจารณาจิตนั้นเราจะมีวิธีแบบไหนยังไงในการพิจารณาหรือเจ้าคะ เราจะได้พิจารณาถูกต้อง จะได้ระลึกนึกถึงสิ่งที่เป็นจิตนั้น ได้อย่างถูกต้อง ขอพระพุทธองค์โปรดทรงเมตตาแสดงธรรมนี้ให้ลูกได้ฟังด้วยเถิดพระพุทธเจ้าคะ”

พระพุทธองค์ : ดีแล้วละ พระยาธรรมเอย.. ถ้าอย่างนั้นก็จงพิจารณาธรรม ตามนี้เถิดนะ

พระยาธรรมเอย.. การเกิดของดวงจิตทั้งหลาย ในวิภังค์สงสารนี้ เหตุที่เกิดได้ ก็เพราะว่ามีดวงจิตก่อน พอมีดวงจิตเกิดขึ้นมาแล้ว จิตดวงนั้นไม่มีภูมิคุ้มกันต้านทานต่อกิเลสตัณหา ไม่รู้จักว่ากิเลสตัณหาอันคืออะไร จิตดวงนั้นจึงเข้าไปคลุกเคล้าอยู่กับกิเลสตัณหาจนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน กิเลสตัณหาจึงพาให้สร้างกรรม ทั้งดีบ้าง ไม่ดีบ้าง แล้วก็เลยถูกรอบงำให้ลุ่มหลงจมอยู่ในทั้งกรรมดี และไม่ดีเหล่านั้น ยึดเอาถือเอาเป็นตน เป็นของตน เมื่อเกิดการยึดเอาถือเอา จึงต้องเกาะกรรมนั้นไปเกิดในที่ต่างๆ ตามกรรมแห่งตนที่ยึดที่ทำมา เลยมีการเกิด การเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในวิภังค์สงสารนี้ ภายของเรานี้ก็ดี กรรมของเรานี้ก็ดี กิเลสตัณหาที่คลุมเราอยู่นี้ก็ดี แท้ที่จริงแล้ว สิ่งเหล่านี้ ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวตนของเรา

เรานั้นคือดวงจิต และ เป็นจิตที่ไม่มีภูมิคุ้มกัน เราก็เลยต้องถูกอำนาจแห่งกิเลสตัณหาครอบงำให้เกิด ให้ตาย ให้เวียนวนอยู่ในวิภังค์สงสารนี้ไม่รู้จบ อย่างนั้นละ

พระยาธรรมเอย.. เมื่อทำความเข้าใจเช่นนี้แล้ว ลูกทั้งหลายก็จะเริ่มมองตัวของ

จิต ได้อย่างชัดเจน จิตของเรา เป็นเหมือนคนอีกคนหนึ่ง ซึ่งกิเลสตัณหา กรรมวิบาก และ กายนั้น ก็เปรียบเสมือนสิ่งอื่นที่มาครอบงำคนๆ นั้น มาเป็นเจ้านาย สั่งให้คอยทำสิ่งนั้นสิ่ง นี้ แล้วก็ให้เป็นไปตามใจของเขา หรือว่า จิตของเรา จะเปรียบเสมือนเมล็ดพืชสักเม็ดหนึ่ง ไม่ว่าจะ เป็นเมล็ดข้าว หรือว่าจะเป็นเมล็ดแตงโม หรือว่าจะเป็นเมล็ดของมะละกอ จิตของ เราเปรียบเสมือนเมล็ดพืชเมล็ดหนึ่ง เมื่อร่วงลงสู่พื้นดิน คือ กิเลสและตัณหา

เมื่อร่วงสู่กิเลสตัณหาแล้ว ธรรมชาติของจิตที่คลุกกับกิเลสตัณหา จึงพาให้งอกเงย ขึ้นมา งอกงามขึ้นมา ให้เป็นต้นออกดอกออกผล แล้วก็ถ่ายทอดเมล็ดเหล่านั้นสู่พื้นดินต่อไปเรื่อยๆ เป็นอยู่อย่างนั้น เวียนว่ายตายเกิด เช่นนั้นล่ะลูก จึงไม่มีวันจบ อย่างนี้ละ

พระยาธรรม.. ดวงจิตของเราทั้งหลาย ก็เป็นเช่นนี้ เราจึงพิจารณาให้ตรงกับความเป็นจริงว่า จิตของเราทั้งหลายนั้น ไม่มีความแตกต่างไปจากเมล็ดพืชที่ตกลงสู่พื้นดิน ไม่มี ภูมิคุ้มกันอะไร ที่จะช่วยให้จิตของเราทั้งหลายไม่ตกอยู่ใต้อำนาจแห่งกิเลสตัณหา ไม่ต้อง เวียนว่ายตายเกิด หรือรับผลของกรรม ทั้งดีและไม่ดี ที่ตนได้ก่อได้ทำ เพื่อหลอกล่อว่า นั่นคือตัว คือตนของตน แล้วก็พากันจม พากันยึดเอาถือเอา เวียนว่ายตายเกิดไม่รู้จบอย่างนี้

เมื่อเราทำความเข้าใจเช่นนี้ อย่างชัดเจนแล้ว ก็จะทำให้เรารู้จักตัวที่เป็นจิต เมื่อ เรารู้จักตัวที่เป็นจิตแล้ว เรารู้แล้วว่าแท้ที่จริง ดวงจิตของเรา เหมือนเมล็ดพืชชนิดหนึ่ง ที่เป็นเหตุของการเกิด หากยังมีอยู่ หากยังไม่มีภูมิคุ้มกันที่จะต้านทานต่อกิเลสตัณหา เราก็จะยังคงทุกข์อยู่อย่างนี้ เป็นอยู่อย่างนี้อยู่ร่ำไป

ทีนี้ จึงค่อยมาพิจารณาดูที่จิตอีกทีหนึ่ง ว่าจิตเอ๋ย..ถ้ายังมีตัวมีตนของจิตอยู่ ย่อม ต้อง มีสิ่งที่แอบหลงยึด ในตัวในตนของจิตนั้น มีที่ตั้งแห่งการยึดมั่นถือมั่น ในดวงจิตนั้นอยู่ ฉะนั้น.. เราจะพิจารณาถอดถอนความมีของจิต ไม่ให้จิตนั้นมี เมื่อจิตนั้นไม่สามารถ แยกดับสลายไปได้

ฉะนั้น.. ค่อยพิจารณาให้จิตนั้นวางความยึดถือในความมี ให้อยู่เหนือความมี ให้ ไม่ยึดทั้งมีและไม่มีนั้น ให้จิตว่างเว้นจากการมีตัวตน

จิตเมื่อว่างเว้นจากการมีตัวตนแล้ว ย่อมไม่มีกิเลสตัณหา คือความยึดถือในตัวใน ตน ยึดมั่นถือมั่นในตนนั้น ย่อมไม่มี

เมื่อความยึดมั่นถือมั่นในตัวในตนไม่มี การเกิด การตาย กรรมดี กรรมชั่วต่างๆ ที่จะนำพาให้เราต้องไปเวียนว่ายตายเกิดนั้น ก็ย่อมไม่มี

พิจารณาเห็นความเป็นจริง รู้ว่ากิเลสตัณหา กรรม และกาย ไม่ใช่ตัวไม่ใช่ตนของ ตนแล้ว ก็ให้รู้พิจารณาดูจิตอีกกว่า จิตที่ยังยึดถือว่ามีตัวมีตนอยู่ จิตนั้นก็ยังปนเปื้อนด้วย ความหลงอยู่ เพราะว่ายังหลงว่านี่คือตน คือจิตของตน

ฉะนั้น.. จึงควรที่จะถอดถอนความหลงนี้ทิ้งไปเสียด้วย เพื่อที่จะทำให้เมล็ดพืชนี้ไม่สามารถที่จะเกิดได้อีก ถึงแม้ว่าเมล็ดพืชนี้จะตกลงสู่พื้นดิน คือกิเลสตัณหา มันก็ไม่เกิดอีก เพราะมันมีภูมิคุ้มกันของมัน มันมีสิ่งที่ช่วยตัวของมันไม่ให้เกิดอีก

ต่อให้มี ก็เหมือนไม่มี

ต่อให้ไม่มี ก็ไม่ได้เป็นอะไร

มีกับไม่มี มันก็เฉยๆ ว่างเปล่าอยู่อย่างนั้น

จะว่ามี ก็มีอยู่นั่นละ

จะว่าไม่มี ก็ไม่มีนั่นละ

เพราะไม่มีผลอะไร กับสิ่งที่มีหรือไม่มี

ไม่ไปติดในทางที่มี ไม่ไปติดในทางที่ไม่มี อยู่เฉยๆ ว่างๆ

ไม่สนใจสิ่งใด ไม่มีสิ่งใด ทำให้ต้องเป็นอะไรอีกต่อไป อย่างนี้ละ

พระยารธรรม.. คือความจริงของจิตทั้งหลาย จิตที่ก่อเกิดขึ้นมาแล้ว ไม่เคยฝึกฝนอบรมตน ให้ตนนั้นรู้เท่ารู้ทันกิเลส ย่อมถูกกิเลสนั้นครอบงำ นำพาให้เกิด จิตที่สามารถฝึกฝนตนจนมีภูมิคุ้มกันแล้ว ย่อมที่จะอยู่เหนือกิเลสตัณหาได้

พระยารธรรมเอย.. ฉะนั้น การที่ดวงจิตทั้งหลาย ยังเวียนว่ายตายเกิดอยู่ ก็เพราะไม่รู้ตามความเป็นจริงเช่นนี้ ถ้าบุคคลผู้ใดที่รู้ตามความเป็นจริงเช่นนี้ และสามารถที่จะถอดถอนจิตของตน ค่อยๆถอดถอนออกจากกาย จากกิเลสตัณหา จากกรรมต่างๆ

จนจิตของตนนั้น ว่าง และว้าง มองเห็นทุกอย่าง ว่าไม่ใช่ตัวใช้ตนของตน มองเห็นทุกสิ่งเป็นปกติธรรมดาอย่างนั้นเองแล้ว และจิตนั้นก็ค่อยๆ ถอย ถอยมาสู่การสลายตัวตน คือ การยึดมั่นถือมั่นในการมีจิตนั้นด้วย

เมื่อทำเช่นนี้ จิตนั้นย่อมอยู่เหนือความมี และความไม่มี จิตนั้นย่อมอยู่เหนือกรรมเหนือกิเลสตัณหา เหนือการเกิดทั้งปวง อย่างนี้ละ

พระยารธรรม.. ทุกวันๆ ให้มีสติระลึกถึงเช่นนี้ มีสติระลึกถึงว่า

กาย ก็ไม่ใช่ตัวใช้ตนของเรา

กรรม ก็ไม่ใช่ของเรา

กิเลสตัณหา ก็ไม่ใช่ของเรา

เรา คือดวงจิต แต่ถ้ายังยึดว่ามีตัวจิตนี้อยู่ ย่อมต้องเป็นเหตุให้กิเลสตัณหา และกรรมวิบากต่างๆ ส่งผลมาให้เราต้องเป็นไปแน่นอนอน

ฉะนั้น.. เราควรที่จะสลายความมีตัว มีตนในจิตนั้นด้วย เหมือนเราคบเพื่อนไม่ดี คบเพื่อนที่เลว คบเพื่อนกรรม เพื่อนคือผลของกรรม คือกาย ถ้าเราไปคบเพื่อนเหล่านี้

เขาจะนำพาให้เราไปเดือนร้อนอยู่ร่ำไป

ฉะนั้น.. เราเลิกคบเขา เมื่อเลิกคบเขาแล้ว ก็ต้องหาที่หลบ ไม่ให้เขาเห็นตัวเห็น
ตนของเรา เขาจะได้ไม่มาเกาะเรา ไม่มาเรียกเราให้เราไปเป็นพวกของเขา จะได้ไม่ต้อง
ไปคบกับเขาอีกเราต้องหลบ หลบความมีตัวตน ล่องหน ไม่มีดวงจิตนั้น ให้สิ่งใดมาเกาะอีก
ต่อไป

ถึงแม้ว่าเราจะอยู่กับเขา เจอกับเขา เขาก็ไม่เจอเรา ไม่เห็นเรา เพราะเขาหาเรา
ไม่เจอ ไม่มีที่ที่จะให้สิ่งใดเกาะเกี่ยว ดึงมาเป็นพวกอีกต่อไป อย่างนี้ล่ะ

พระยารธรรม.. ให้พิจารณาง่าย ๆ แค่นี้ ไม่ได้ยากอะไรหรอกลูก ขอเพียงแค่ให้เรา
คอย ฝึกฝนสติปัญญา ทำคุณงามความดี ฝึกตนเองให้รู้แจ้ง รู้ตื่นในเรื่องของจิตอย่างนี้ มัน
ไม่มีอะไรยากหรอกลูก หากเราทำความเข้าใจอย่างนี้แล้ว

เข้าใจตามความเป็นจริง กาย คือ ผลของกรรม

กรรม คือ ผลของกิเลส

กิเลสสั่งเราได้ ครอบเราเป็นทาสของมัน

ฉะนั้น.. เราเลิกยึดถือในกาย เพราะมันเป็นผลของกิเลส ผลของกรรม เราเลิก
ยึดถือในกรรมทั้งหลาย คือการกระทำทั้งดี ไม่ดี ไม่ต้องไปยึดมา เอามาเป็นตัว เป็นเรา เป็น
ของเรา สลายมันไป เลิกยึดถือในความหลง ความรัก ความโลภ ความโกรธ เลิกไปดีนรน
ตามสิ่งเหล่านั้นแล้วก็มาดูที่ตัวของเรายังมีตัวมีตนแห่งจิตอยู่หรือเปล่า แล้วก็สลายที่จิต
ให้มันอยู่เหนือความมีและไม่มีทั้งหลาย อย่างนี้ล่ะ

พระยารธรรม.. จิตของเรา ก็จะสามารถเข้าสู่เส้นทางของผู้บรรลุมรรคผลนิพพาน
จิตของเราก็จะสามารถฝึกฝนตนเอง จนกลายเป็นองค์พระอรหันต์

ผู้อยู่เหนือกิเลส อยู่เหนือโลก อยู่เหนือการเวียนว่ายตายเกิด อย่างนี้ล่ะลูก

การพิจารณาดูจิตนั้น เราสามารถพิจารณา และถอดถอนหลักๆ ได้เช่นนี้ แล้วเรา
ก็ยังสามารถที่จะพิจารณาเป็นแบบอื่น เช่น เป็นปลีกย่อยออกมา

ตั้งการพิจารณาดูจิตเราอยู่เสมอ จับเอาไว้ อย่าวิ่งตามคลื่นที่มันผ่านภายนอกต่างๆ
จับเอาไว้ให้จิตของเราสงบนิ่ง วางเฉย แล้วก็ค่อยๆ ผ่อนความวางเฉยนั้น อย่าให้ตั้งเครียด
ให้จิตเบาๆ สบายๆ เห็นทุกอย่างเป็นธรรมดา ฝึกอย่างนี้ก็ได้

คือฝึกพิจารณา ฝึกมีสติ รู้ตามตัวจิตอยู่เสมออย่าปล่อยให้จิตถูกกิเลสครอบงำ
อย่าปล่อยให้จิตมีอัตตามีตัวตน ให้จิตนั้นว่างๆ อยู่เสมอ อย่างนี้ล่ะลูก ไม่ได้ยากอะไรเลย
ลองนำไปฝึกฝนทบทวนดูนะลูก เพื่อลูกนั้นจะได้เข้าใจ เมื่อเข้าใจแล้ว ก็จะได้นำไปเผยแผ่
ให้บุคคลผู้อื่นเขานั้นได้เข้าใจด้วยลูก

พระยารธรรม : สาธุเจ้าค่ะ

กราบขอบพระคุณพระพุทธองค์ที่ทรงเมตตาแสดงธรรมนี้ให้ลูกได้ฟัง ลูกจะน้อมนำไปประพฤติปฏิบัติและเผยแพร่พระพุทธเจ้าค่ะ วันนี้ลูกคงต้องขอลาก่อนนะเจ้าค่ะ ไว้ลูกจะมาเฝ้าฟังธรรมใหม่พระพุทธเจ้าค่ะ

สาธุ

ตอนที่ 352 **พิจารณาธรรม**

ในเช้าของวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2561 ณ พุทธอุทยานภูสวรรค์

ข้าพระพุทธเจ้าเมื่อได้กราบนอบน้อมเข้าเฝ้าต่อองค์พระพุทธบิดา องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์ท่านแล้วนั้น จึงได้เฝ้าทูลถามพระพุทธองค์ท่านไปดังนี้ว่า..

“ข้าแต่องค์พระพุทธบิดา องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เจ้าขา.. วันนี้ ลูกจะขอเฝ้าฟังธรรมถึง สติปัญญาหมวดที่ 4 คือ การพิจารณาธรรมนะเจ้าคะ เราจะพิจารณาธรรมแบบไหนยังไงหรือเจ้าคะ ขอพระพุทธองค์โปรดทรงเมตตาแสดงธรรมนี้ ให้ลูกได้ฟังด้วยเถิดพระพุทธเจ้าคะ”

พระพุทธองค์ : ดีแล้วละ..พระยาธรรมเอย ถ้าอย่างนั้นก็จงตั้งใจฟังให้ดี

ในหมวดที่ 4 ของสติปัญญา 4 นี้ ก็คือ การพิจารณาธรรมเป็นอารมณ์ หรือว่ามีสติอยู่กับธรรม ให้ระลึกนึกถึงธรรมอยู่เสมอ

ซึ่งพระธรรมคำสอนสิ่งนั้น ในความเป็นจริงแล้ว มันก็มีมากมาย และทุกสิ่งทุกอย่างบนโลกนี้ ในความเป็นจริงแล้ว มันก็ล้วนแล้วแต่เป็นธรรมทั้งนั้น

ถ้าเกิดว่าเรามองเห็นสิ่งที่มันเกิด ที่มันเป็นอยู่ และดับไปเหล่านั้นอย่างแท้จริงแล้ว เราก็จะเห็นมีแต่ธรรมทั้งนั้นละลูก ที่ซ่อนอยู่ในทุกสิ่ง ซ่อนอยู่ในทุกอย่าง และเราก็สามารถที่จะหยิบยกเอา เรื่องต่างๆ สิ่งต่างๆ ทั้งหลายเหล่านั้น มาพิจารณาตรึกตรองเป็นธรรมได้เช่นเดียวกัน

แต่การที่เรานั้น จะพิจารณาธรรม ที่เป็นธรรมภายนอก บางทีมันอาจจะกว้างเกินไป กว้างจนเรานั้นอาจจะเสียเวลาไปดูแลสิ่งที่มันมีอยู่เป็นอยู่ภายนอก สิ่งที่มันเป็นธรรมภายนอก จนเรานั้นลืมดูสิ่งที่มันเป็นธรรมภายใน คือในกายของเรา ในตัวในตนของเรานั้น

ฉะนั้น **พระยาธรรมเอย..** เราจึงควรที่จะพิจารณาธรรมที่อยู่ในตัวของเราเป็นหลัก อย่างนั้นก็ดีกว่า เพราะการที่เรานั้น พิจารณาสิ่งที่อยู่ในตัวของเราเป็นธรรม มันจะทำให้ดวงของธรรมให้แคบลง ทำให้เราไม่เสียเวลาเมื่อเราเข้าใจตัวของเรา เราก็จะเข้าใจสิ่งอื่นและบุคคลอื่น เมื่อเราเห็นเรา เราก็จะเห็นเขาได้ เช่นเดียวกัน

ฉะนั้น **ลูกเอ๊ย..** โดยส่วนใหญ่แล้วการพิจารณาธรรมนั้นจึงควร พิจารณาธรรมที่เกิดขึ้นมีอยู่ในเรา เช่น การที่เรานั้นได้พิจารณาคุณันท์ทั้ง 5 กองของเรา พิจารณาคุณธรรม

ก็คือ ความเป็นจริง สิ่งที่มีน้เกิด สิ่งที่มีน้ตั้งอยู่ สิ่งที่มีน้ดับไป ที่มีอยู่ในเรา

หรือจะพิจารณาดูกาย ดูภายในกาย ดูสิ่งที่ไม่สวยไม่งาม ไม่เที่ยงแท้ ที่มีน้เกิดขึ้น
มีอยู่ในกาย

จะดูธาตุ ดิน น้ำ ลม ไฟ ที่มีอยู่ในเรา

จะตามรู้อารมณ์สุข ทุกข์ ที่มีน้มีอยู่ในเรา ในจิตของเรา

รู้เท่า รู้ทันอารมณ์แห่งกิเลสตัณหา ที่มีน้มีอยู่ในเรา แล้วนำเอาสิ่งเหล่านี้ สิ่งใดสิ่ง
หนึ่ง หยิบยกขึ้นเป็นอารมณ์

พิจารณาธรรมนั้นให้จริงให้จัง พิจารณาให้เข้าถึงแก่นลึกของธรรม ให้เราสามารถ
เห็นแจ้งตามความเป็นจริงในสิ่งนั้น

มีสติระลึกอยู่กับธรรม จนทำให้ธรรมนั้นๆ แดกฉานในเรา และทำให้ธรรมนั้นๆ
ปรากฏขึ้นชัดเจนแก่เราอยู่เสมอ อย่างนี้ละลูก ที่เขาเรียกว่า การพิจารณาธรรม

พระยาธรรมเอย.. ฉะนั้น จึงอธิบายโดยรวมว่า การพิจารณาธรรมนั้น ทุกสิ่งบน
โลกนี้ ก็ล้วนแล้วแต่เป็นธรรมทั้งนั้น และการที่เราจะหยิบยกเอาเรื่องใดเรื่องหนึ่งภายนอก
มาพิจารณาเป็นธรรมมันก็ไม่ใช่ว่าเรื่องผิดอะไร แต่เราจงเอาธรรมเหล่านั้น น้อมเข้าสู่ภายใน
จิต กาย ใจของเรา น้อมเข้าสู่ตัวสู่นองของเรา และพิจารณาธรรมที่อยู่ในตัวในตนของเรา
ให้แจ่มแจ้งรู้จริง เข้าใจอย่างกระจ่างแล้วในตัวของเรา อย่างนี้ละ

พระยาธรรมเอย.. คือ การหยิบยกเอาธรรมมาพิจารณา มีสติอยู่กับธรรม

หรือว่าเรานั้น จะหมั่นระลึกนึกถึงความตายเป็นอารมณ์

นึกถึง การเกิด แก่ เจ็บ ตาย การไม่มี ความว่างเปล่า

นึกถึงเหตุของทุกข์ วิธีดับทุกข์ และทำให้ทุกข์นั้นดับไป อย่างนี้ก็ได้ทั้งนั้น

ไม่มีสิ่งใดผิด..ลูกเอ๋ย ขอเพียงแค่นี้ให้เรานั้น มีสติตั้งมั่นดำรงอยู่กับการพิจารณา
ธรรม ไม่ว่าจะ เป็น 1 เรื่อง หรือ 2 , 3 เรื่อง หลายๆ เรื่อง ขอให้เราได้ทบทวนถึงธรรม คือ
พระธรรมคำสอนสั่ง คือความเป็นจริงที่เป็นและดำรงอยู่ในวิภังคสังสารนี้ ในสิ่งที่มีน้เกิด และ
มีน้ดับเหล่านี้ อย่างนี้ก็ถือว่าใช้ได้ละ

พระยาธรรมเอย.. ธรรมทั้งหลาย มีกว้างไกลมากมายเท่ากับโลกใบนี้และทุกสิ่ง
เกิดขึ้นบนโลกใบนี้ มีความละเอียดมากมาย แต่ธรรมทั้งหลาย ก็มีความคล้ายกันมากในทุก
สิ่งที่เกิดขึ้นอยู่บนโลกนี้ ทุกอย่างเกิดขึ้นเหมือนกัน ตั้งอยู่เหมือนกัน และจะดับไปเหมือนกัน

ดวงจิตมีมากมายหลายภพภูมิ ผู้คนมีมากมายหลายรูปแบบ แต่ก็มีลักษณะคล้าย
กันคือ มีดวงจิตมีกิเลสตัณหา มีกรรมเป็นตัวส่งผล แล้วก็มีการเป็นผลของกรรมดำรงอยู่
เป็นอยู่ตามสิ่งเหล่านี้เหมือนกันไม่มีความแตกต่าง

ฉะนั้น **ลูกเอ๋ย..** การที่เราจะพิจารณาธรรมนั้น เราจึงสามารถที่จะหยิบยกเอาเรื่องต่างๆ ที่มันมีอยู่ เป็นอยู่ มาพิจารณา ทั้งภายนอก และภายใน พิจารณาภายนอก เข้าสู่ภายใน ทวนกันไปทวนกันมา อยู่อย่างนี้ หรือว่าจะเลือกที่จะพิจารณาเห็นความเป็นจริงอย่างนี้ว่า มีจิตเลยมีกิเลส มีกิเลสเลยมีกรรม มีกรรมเลยมีกาย

ถ้าเรามีศีล ศีลก็จะช่วยให้มีธรรม มีธรรมแล้วก็มีสมาธิ สมาธิก็จะเกิดปัญญา ปัญญาจะช่วยถอดถอนกิเลส ดับการเกิดแห่งตน

มีเหตุของการเกิด มีเหตุของการถูกเกิดขึ้น ก็เพราะจิต เพราะกิเลส เพราะกรรม เพราะกาย มีเหตุที่จะทำให้ดับทุกข์ได้ ก็ต้องมีสิ่งเหล่านี้ คือ การมีศีล มีธรรม มีสมาธิ และปัญญา ทบทวนอยู่อย่างนี้ ง่ายๆ แบบนี้ ทบทวนไปมานั่นก็คือการมีธรรม

พระยาธรรมเยอ.. สติปัฏฐาน 4 ก็คือการมีสติระลึก ตังมั่นจดจ่อ พิจารณาอยู่กับสิ่งทั้ง 4 ที่หยิบยกขึ้นมา คือกาย คือเวทนา คือจิต และธรรม

ซึ่งถ้าจะพูดแบบง่ายๆ ให้เข้าใจง่ายๆ ก็คือ มีร่างกาย มีจิต มีใจ ใจก็แทนเวทนาไปแล้วกันนะ เพราะใจ คือ ตัวคอยรับเรื่องจากกายสู่จิต คอยรับเรื่องจากจิตสู่กาย คือตัวรับรู้สุข ทุกข์ ทั้งทุกข์ของกาย และทุกข์ของจิต คือทุกข์ตามกิเลสตัณหา ความต้องการต่างๆ

ฉะนั้น.. เราก็มีแค่ พิจารณาดูกาย ดูใจ ดูจิต

และส่วนเรื่องของธรรมนั้น ก็คือการพิจารณาให้เห็นความเป็นจริงในกาย ในใจ หรือในเวทนานั้นละ ความรับรู้สุขทุกข์นั้นละ แล้วก็ในจิตเราก็จะมีสติอยู่ในธรรมเช่นเดียวกัน ธรรมทั้งหลายมีมากมายจนสับสน

แต่ถ้าเกิดว่า เราเข้าใจกาย เข้าใจเวทนา หรือใจนั้นละ และเข้าใจจิตแล้ว เราก็จะเข้าใจธรรม และแตกฉานในธรรมได้เอง โดยที่ไม่ต้องสับสนวุ่นวาย ครุ่นคิดให้มันมากมายอย่างนี้ละ

พระยาธรรม.. ถ้าจะเอาง่ายๆ กันนะ ของบางอย่างถ้าเกิดว่าทำให้มันวุ่นวายยาก ทำให้มันไม่่ง่ายที่จะประพฤติปฏิบัติ เพราะมันดูยุ่งเหยิง พูดให้มันดูดีไป ดูฉลาดไปแต่มันใช้งานใช้การอะไรไม่ได้เลย มีแต่พูดไปอย่างนั้นให้วอดรู้วอดเก่ง วอดดี ถือดี ว่าตนรู้อย่างนี้ อย่างนี้ คำพูดฉลาดฉาน ใช้แต่เฉพาะภาษาที่เป็นหลักเป็นการยิ่งนัก แต่มันเอามาปฏิบัติจริงจิงไม่ได้ และก็โม้ไม่รู้ ไม่เข้าใจอย่างแท้จริง มันก็ไม่เกิดประโยชน์อะไรลูก

พระพุทธศาสนา คำสอนสั่ง การจัดตั้งขึ้นมาชี้ทางบอกทางของศาสนานี้ ก็เพื่อเป็นหนทางให้ทุกคนพ้นทุกข์อย่างแท้จริง แต่ไม่ได้ทำขึ้นมาเพื่อให้ใคร เอาไปท่องให้ดูเก่งๆ เอาไปจดไปจำ เพื่ออวดชาวบ้านว่า ฉันพูดภาษาแห่งธรรมได้คล่องยิ่งนัก ไม่ได้เฉพาะอย่าง

นั้นลูก

ฉะนั้น.. บางที ถ้าไปยึดเอาเฉพาะตรงๆ เลยว่า สติปัญญา 4 กาย เวทนา จิต และ ธรรม แล้วก็ไปเน้นดูในสิ่งที่มันยากๆ ไม่ยอมรับไม่ยอมทำในสิ่งที่มันง่ายๆ มันก็จะเป็นหนทางที่จะทำลาย ทำลายการเจริญแห่งธรรม การเจริญแห่งการปฏิบัติ ทำลายการจะเข้าถึงธรรม ด้วยความคิดที่มีทิฐิเหล่านั้น

ใจที่เข้าถึงธรรมอย่างแท้จริง จึงควรที่จะมีใจที่อ่อนโยน และพิจารณาตามธรรมทุกอย่างที่มีอยู่ ทั้งง่าย ทั้งยากโดยไม่ยึดติด ยึดมั่นถือมั่นกับสิ่งใด

แล้วเอาายากมาทำให้มันง่าย ง่ายต่อการประพฤติปฏิบัติ

ธรรมในกึ่งพุทธกาลนี้ จึงตั้งใจที่จะอธิบายธรรม ในธรรมทั้งหลาย ให้มันง่ายตายอย่างเร็วของสติปัญญา 4 ก็เช่นเดียวกัน จึงอธิบายให้มันง่ายๆ ให้มันเข้าใจไปเลยว่า การพิจารณากาย การพิจารณาคูเวทนา หรือใจ การพิจารณาคูจิต

เมื่อพิจารณา 3 องค์นี้ครบ เราย่อมแตกฉานในธรรมได้เป็นอย่างดี

แล้วก็หยิบเอาความจริงที่เราเห็นอยู่ในกาย ในเวทนา และจิตนั้น

ขึ้นมาพิจารณาอยู่บ่อยๆ ทำให้มันเป็นอารมณ์แห่งธรรมอยู่เสมอ

ทบทวนไปมาอยู่ในธรรมเหล่านี้ละลูก นั่นละคือการมีสติอยู่กับธรรม นั่นละคือการพิจารณาธรรมที่ถูกต้อง

โดยที่ไม่ต้องไปถกเถียงกันว่า พิจารณาธรรม คือการดูสิ่งนั้น คือการดูสิ่งนี้ จะต้องไประบุ ให้มันเป็นอย่างนั้นอย่างนี้นี่นะ มันคือการทำความง่าย ให้กลายเป็นความยาก ทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ แต่เอาจริงกับมันไม่ได้

ฉะนั้น.. ธรรมชาติก็คือ การรู้กาย ก็รู้ธรรมชิลูก

รู้เวทนา ก็รู้ธรรม

รู้จิต ก็รู้ธรรม

เมื่อรู้ 3 รู้นี้แล้ว

ธรรมก็ย่อมที่จะแตกฉานจนสามารถหยิบยกขึ้นมาเป็นอารมณ์ได้ อย่างนี้ละ

พระยาธรรม.. ก็เหมือนกันกับช่วงแรกทีอธิบายให้ฟังนะนะ ธรรมมันมีมากมาย มากจริงๆ ถ้าแยกเป็นปลีกย่อยออกไป แต่ว่าธรรมทั้งหลาย ก็คือ ธรรมอันเดียวกัน การที่เราแม้แต่พิจารณาธรรมภายนอก มันจะทำให้เราเสียเวลา

ฉะนั้น.. การพิจารณาธรรมที่อยู่ในกาย คือความจริงที่เป็นอยู่ มีอยู่ในกายนี้ลูก

ธรรม คือ ธรรมชาติที่มีอยู่ในร่างกายของเรา

พระธรรมคำสอนขององค์พระพุทธเจ้า ก็คือ สอนให้เราเข้าใจความจริงที่มีอยู่นั้น

เมื่อเราเข้าใจความจริงที่มันมีอยู่ในกาย เราก็เข้าใจพระธรรมคำสอน และเข้าใจธรรมะของพระพุทธเจ้า หรือว่า เข้าใจธรรม คือธรรมชาติที่มันเป็นอยู่ เข้าใจทั้งพระธรรมและธรรมชาติโง่ลูก เมื่อเราเข้าใจเรื่องของเวทนา เราย่อมเข้าใจธรรมและธรรมชาติ

เมื่อเราเข้าใจถึงเรื่องของจิต เรากีย่อมเข้าใจถึงพระธรรมและธรรมชาติ เราย่อมเข้าใจในสิ่งที่พระพุทธเจ้าชี้ให้เห็น และย้อมรู้เห็นตามธรรมชาติเหล่านั้น อย่างนี้ละ

พระยาธรรม.. มันไม่ได้ยากอะไรหรอกลูก เพราะมันเป็นองค์ประกอบที่ประกอบกันเข้าไว้อยู่แล้วเป็นปกติ เช่น

การมีศีล ก็จะมีธรรม

มีธรรม ก็จะมีสมาธิ

มีสมาธิ ก็จะมีปัญญา อย่างนี้ก็เหมือนกันลูก

การพิจารณาดูกาย มีสติอยู่กับกาย ก็ให้เห็นเวทนา

การพิจารณาเวทนา ก็ให้เห็นจิต

การพิจารณากาย เวทนา และจิต ก็ให้เห็นธรรม

จิตตั้งมั่น อยู่กับธรรมเหล่านี้เป็นอารมณ์ รู้ตื่น รู้เท่าทัน สิ่งที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไป เหตุของทุกข์ วิธีดับทุกข์ เข้าใจสิ่งเหล่านี้ ก็คือเข้าใจธรรม

ทรงอารมณ์อยู่ในธรรม มีสติอยู่กับธรรม คือ ความจริงของสรรพสิ่ง นั้นละ

พระยาธรรมเอย.. คือการพิจารณาธรรมเป็นสติเป็นอารมณ์ ตั้งมั่น มีสติอยู่กับธรรม มันก็เป็นแค่นี้ละลูก มันไม่ได้ยากอะไร พอจะเข้าใจบ้างแล้วหรือยังเล่า..พระยาธรรม..

พระยาธรรม : สาธุเจ้าค่ะ

พอจะเข้าใจบ้างแล้วละเจ้าค่ะ แท้ที่จริงถ้าเราคิดว่ามันยาก เราก็จะไม่เข้าใจว่ามันคืออะไร แต่ในความเป็นจริง มันก็ไม่ได้ยากอะไร ถ้าเรารู้กาย รู้เวทนา รู้จิต เราก็จะรู้ธรรม เพราะมันเป็นของคู่กัน

จิตเรา ควรจะรู้ตื่นอยู่กับพระธรรมคำสอน

และธรรมะ คือธรรมชาติที่มันเป็นอยู่ อยู่ตลอดเวลา

มีสติอยู่กับธรรมคำสอน อยู่กับสิ่งที่มันเกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไปอยู่ตลอดเวลา

เราก็จะเป็นผู้มีธรรมเป็นอารมณ์ เป็นผู้มีสติอยู่ในธรรม เข้าใจแล้วพระพุทธเจ้าค่ะ

กราบขอบพระคุณพระพุทธองค์ที่ทรงเมตตาสอน เรื่องของ สติปัญญา 4 แบบ ง่ายๆ ให้ลูกทั้งหลายได้เข้าใจกันเจ้าค่ะ แต่ว่าลูกชอบได้ยินที่คนเขานั้นพูดแล้ว รู้สึกว่ามันยากมากนะเจ้าค่ะ รู้สึกเคยได้ยินแบบนี้มา ทำให้เรารู้สึกท้อทวย และกลัวว่าจะทำไม่ได้

แต่วันนี้ลูกเข้าใจแล้วเจ้าคะว่าสติปัญญา 4 มันเป็นเรื่องง่าย ๆ ไม่ใช่เรื่องยาก
ลูกจะน้อมนำไปประพฤติปฏิบัติและเผยแพร่พระพุทธเจ้าคะ
วันนี้ลูกคงต้องขอลาก่อนนะเจ้าคะ ไว้ลูกจะมาเข้าเฝ้าฟังธรรมใหม่พระพุทธเจ้าคะ
สาธุ

ตอนที่ 353 **เหตุปัจจัย**

ขอกราบนอบน้อมต่อองค์พระพุทธรูปิตา พระสัมมาสัมพุทธเจ้า และกราบนมัสการพระคุณเจ้าทุกๆ รูป รวมถึงเจริญธรรมญาตินิกายทั้งหลาย ผู้ที่มีความตั้งใจดีจะฟังธรรมทุกๆ ท่าน

ในเช้าของวันนี้ เมื่อข้าพระพุทธเจ้าได้เข้าเฝ้านอบน้อมต่อองค์พระพุทธรูปิตา องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ท่านแล้วนั้น ข้าพระพุทธเจ้าได้ทูลถามพระองค์ท่านไปดังนี้ว่า...

“ข้าแต่องค์พระพุทธรูปิตา พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เจ้าขา.. วันนี้พระองค์จะทรงเมตตาแสดงธรรมเรื่องใดให้ลูกได้นำไปเผยแผ่หรือเจ้าคะ”

พระยารธรรมเอย.. เธอจงฟังธรรมนี้ให้ดี ให้เข้าใจ แล้วเธอจงตอบปัญหาธรรมเหล่านี้เถิด ว่าเธอนั้นจะสามารถเข้าใจในหลักธรรม แนวทางการปฏิบัติให้พ้นทุกข์อย่างแท้จริงได้หรือเปล่า

พระพุทธองค์ : ใคร คือ คนให้กำเนิดธรรมชาติมา

พระยารธรรม : ธรรมชาติ ก็คือสิ่งที่มันเป็นไป เกิดขึ้นเอง จึงไม่มีใครให้มันกำเนิดมาเจ้าคะ และมันก็เป็นไปตามรอบ ตามเหตุของมัน โดยที่ไม่มีใครที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงอะไรมันได้เลยเจ้าคะ นอกจากเราต้องทำตัวของเราให้อยู่เหนือมัน คือไม่ถูกมันลิขิต ให้เราเป็นไปตามธรรมชาติอีกต่อไป

พระยารธรรมเอย.. ธรรมชาตินั้น คือสิ่งที่เขาก่อเกิดขึ้นไปเรื่อยๆ ตามเหตุตามปัจจัย เขาจะเปลี่ยนแปลงไปตามรอบของเขา

ลูกเอ๋ย.. เราก็เหมือนกัน เราก็คือธรรมชาติ เราจึงต้องเกิดมาและตายไป แต่ถ้าหากว่าจิตของผู้ใดปรารถนาที่จะไม่เกิดไม่ตาย ไม่ต้องวิ่งตามมัน ก็สามารถปฏิบัติให้อยู่เหนือ ให้หลุดพ้น จากกฎของธรรมชาติได้

ลูกเอ๋ย.. ใครคือคนคลอดดวงจิตมา

พระยารธรรม : ดวงจิตของคนเรานั้น ก่อเกิดมาจากธรรมชาติ คือ ธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ ที่อยู่ในธรรมชาติอากาศต่างๆ เหล่านั้น เป็นผู้ให้ก่อเกิดมา เหมือนตัวหนอนที่มันเกิดขึ้นเองในที่ที่ร้อน ในที่ที่สกปรก ตามรอบของมันเช่นนั้นเจ้าคะ

พระพุทธองค์ : ไซ้แล้ว ลูกเอ๋ย.. ตัวหนอนนั้น ก่อเกิดมาจากธรรมชาติ ก่อเกิดขึ้น
มาเอง โดยไม่มีใครทำให้เกิดขึ้นมา ทำให้บังเกิด นอกจากธรรมชาติทำให้เกิดมา

ดวงจิตของเราก็เหมือนกัน ก่อเกิดมาจากธรรมชาติธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ รวมตัวกัน
มาเป็นดวงจิต

ใคร คือ คนตลอดกิเลสและตัณหา ให้กำเนิดก่อก่อเกิดมา..พระยาธรรมเอ๋ย

พระยาธรรม : กิเลส และตัณหา ก็คือ สิ่งที่มีมันเกิดขึ้นจากธรรมชาติ เช่นเดียวกัน
เจ้าคะ ธรรมชาติพัฒนาขึ้น แปรเปลี่ยนไปเรื่อยๆ มันก็งอกออกมา และมันเป็นไปตาม
ธรรมชาติของมัน มันจึงอยู่ในวิภังขณนี้ อยู่ในที่นี่ คลุมอยู่ในดวงจิตทุกดวงที่ยังอยู่ใน
วิภังขณเจ้าคะ

พระยาธรรมเอ๋ย.. กิเลสและตัณหา นั้น ก่อเกิดขึ้นมาพร้อมกับการพัฒนาของ
ธรรมชาติ มันงอกขึ้นมา งอกขึ้นมาเอง ตั้งแต่เริ่มมีผู้คน ริเริ่มมีดวงจิตที่ไปคลุก และเกิด
ขึ้นอยู่ในธรรมชาติ ก็มีเชื้อของกิเลส คือการยึดติด การรัก โลภ โกรธ หลง ความมีตัว มีตน
ของฉันท สิ่งของฉันท ความลุ่มหลงเหล่านั้นก็บังเกิดขึ้นเป็นธรรมชาติ

ทุกคนที่อยู่ในนี้ก็เลยรู้จักแต่ว่ามันเป็นเรื่องธรรมชาติที่เรานี้เป็นอย่างนี้ เป็นเรื่อง
ธรรมดาปกติที่เป็นเช่นนี้

แต่ถ้าหากว่า เรารู้ตัวรู้ตน ว่าถูกสิ่งเหล่านี้ปกปิด เราก็จะสามารถค่อยๆ ถอดถอน
ดวงจิตของเราเองให้อยู่เหนือสิ่งเหล่านี้ ถอดถอนให้อยู่เหนือธรรมชาติ และถอดถอนจิต
ของตนให้อยู่ในจุดที่สลายไป ไม่มีตัวมีตน ไม่มีเรา มีดวงจิตของเรา จึงไม่มีที่ยึดเหนี่ยวแห่ง
สิ่งทั้งปวง

พระยาธรรมเอ๋ย.. แล้ว ใครเป็นคนตลอดกรรม กำเนิดก่อก่อกรรมขึ้นมา

พระยาธรรม : ดวงจิตและกิเลสตัณหาเจ้าคะ ดวงจิตและกิเลสตัณหา เมื่อมาเจอ
กันแล้ว ก็เลยรวมตัวคลุกกัน จนทำให้ก่อก่อกรรมขึ้นมา จึงกลายเป็นการกระทำต่างๆ
เจ้าคะ

พระยาธรรมเอ๋ย.. ดวงจิตก็เปรียบเสมือนเมล็ดพืช กิเลสและตัณหาก็เหมือน
พื้นดิน เมื่อมันคลุกด้วยกัน มันก็เลยทำให้กรรม คือการกระทำนั้น ก่อเกิดขึ้น เมื่อมีสิ่ง
ก่อก่อขึ้นจากกรรมแล้วเลยมีเรานี้เป็นสิ่งที่เป็ผล

พระพุทธองค์ : ใคร เป็นคนตลอดเรามา

พระยาธรรม : กรรมเจ้าคะ กรรมเป็นคนตลอดเรามา เหมือนที่พระองค์แสดงเมื่อ
กรรม คือตัวส่งผลให้เรา ก่อเกิดขึ้นมา เจ้าคะ

พระพุทธองค์ : ลูกเอ๋ย..กรรมของเราคือการกระทำ การกระทำของเราจะดีหรือ

ไม่ดีนั้น ก็ขึ้นอยู่กับการกระทำของเราเอง เมื่อการกระทำของเราดีหรือชั่ว สิ่งเหล่านั้นก็จะบังเกิดขึ้นกับตัวของเรา เช่นเดียวกัน

ใครทำดีก็มีผลดีส่งผล ใครทำชั่วก็มีกรรมชั่วส่งผล เช่นเดียวกัน

ฉะนั้น.. กรรมจึงเป็นคนคลอดเรา ไม่ว่าจะเราจะเกิดมาเป็นอะไรก็ตาม เราก็จึงควรควรที่จะทำแต่ความดี ยอมรับในสิ่งที่เราเป็นอยู่ เพราะนั่นคือฝีมือของเราเอง คือการกระทำของเราเอง

ลูกเอ๋ย.. เราจึงควรที่จะยอมรับตามความเป็นจริงว่า เราได้กระทำมาไม่ดีเช่นนี้ หรือว่าดีได้แค่นี้ เราก็เลยเกิดมาเป็นได้แค่นี้ เราควรที่จะทำความดีอีกหลายๆ เราจึงจะสามารถที่จะได้รับความดีมากเพิ่มขึ้น

ในความเป็นจริงแล้ว เราอยู่ในธรรมชาติ เราอยู่ในตัวของธรรมชาติ และเป็นไปตามธรรมชาติ ใจหรือเปล่าลูก

พระยาธรรม : เจ้าคะ เราเกิดมาอยู่ในธรรมชาติ และต้องเป็นไปตามธรรมชาติ แต่..

พระพุทธองค์เจ้าขา.. เราจะสามารถอยู่เหนือธรรมชาติได้หรือไม่เจ้าคะ

พระยาธรรมเอ๋ย.. เราจะสามารถอยู่เหนือธรรมชาติได้ เมื่อเราเข้าใจยอมรับ ไม่ให้ธรรมชาติมาทำร้ายเราอีก เราก็จะอยู่เหนื้อมัน

พระยาธรรมเอ๋ย.. ใครคลอดความหลุดพ้น ความอยู่เหนือธรรมชาติบ้าง

พระยาธรรม : ลูกเข้าใจว่า น่าจะเป็น ศิล ศิลจะเป็นสิ่งที่คลอดความหลุดพ้น เจ้าคะ

พระพุทธองค์ : แล้ว ใคร คือ คนคลอดศิล ลูก

พระยาธรรม : ตัวของเราเองเจ้าคะ เราสามารถกำหนดได้ให้มีศิล ไม่ว่าจะ เป็น 1ข้อ 2ข้อ 3ข้อ หรือจะเป็นกี่ข้อก็ตาม เราสามารถกำหนดเองได้เจ้าคะ

ลูกเอ๋ย.. แล้ว ศิลจะคลอดอะไร

พระยาธรรม : คลอดธรรมะ สมาธิ และปัญญาเจ้าคะ ถ้าเกิดว่าเรามีศิลแล้ว ธรรมะก็จะบังเกิดขึ้นในจิตใจของเรา รวมถึงสมาธิ ก็จะสงบ เราก็จะไม่ว่าวุ่น ไม่มีสิ่งที่มาวุ่นวายกับเรา เมื่อสมาธิบังเกิดขึ้นแล้ว ปัญญาก็ย่อมบังเกิดขึ้นตามมาเจ้าคะ

พระยาธรรมเอ๋ย.. ธรรม สมาธิ ปัญญา คลอดอะไร

พระยาธรรม : คลอดความรู้แจ้งเจ้าคะ เพราะความรู้แจ้งจะบังเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเรามีธรรม คำสั่งสอน มีสมาธิ มีปัญญาบังเกิดในเราแล้ว สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ก็จะคลอดความรู้แจ้งออกมาเจ้าคะ

ลูกเอ๋ย.. แล้วความรู้งี้แจ้ง คลอดอะไร

พระยาธรรม : ความรู้งี้แจ้ง ถ้าเกิดว่าเรารู้แจ้งแล้ว เราก็จะเป็นผู้ที่พ้นทุกข์ หลุดจากวิภวสงสาร ไม่ต้องมาเวียนว่ายตายเกิดอีก อยู่เหนือธรรมชาติและกฎของมัน ไม่ต้องเป็นไปตามมันอีก

ความรู้งี้แจ้งจึง คลอดความหลุดพ้น เจ้าค่ะ

ลูกเอ๋ย.. ความรู้งี้แจ้งคลอดความหลุดพ้น ความรู้งี้แจ้งนั้น บังเกิดขึ้นมา เมื่อเรานี้ มีศีลธรรม สมาธิและปัญญา

ลูกเอ๋ย.. เราก็จึงจะพบกับความสำเร็จนั้นแหละ ถูกแล้วลูก ในสิ่งที่เราประพฤติปฏิบัติ สิ่งที่เราทำไปๆ เรานั้นก็จะได้รับสิ่งเหล่านั้นกลับคืนมา คือ ความพ้นทุกข์

เราจงอยู่เหนือสิ่งทั้งหลายทั้งปวงเถิดลูก แล้วเรานี้ก็จะสามารถหลุดพ้นจากวิภวสงสารได้

พระยาธรรมเอ๋ย.. สิ่งใด คือ กิเลส

พระยาธรรม : หนูเข้าใจว่า กิเลส คือ เชื้อของความลุ่มหลง เชื้อของความรัก ความโลภ และความโกรธ เจ้าค่ะ

พระพุทธรองค์ : แล้วเชื้อไหนเป็นพี่ของมัน คือเกิดก่อน

พระยาธรรม : เชื้อความหลงเจ้าค่ะ

ความหลง จะคลอดความรัก ถ้าไม่มีความหลงก็จะไม่มีความรัก

เมื่อความรักกับความหลงบวกกัน จึงก่อเกิดเป็นความโลภ

โลภให้มีสิ่งนั้นสิ่งนี้ เพื่อมาปรุงแต่งบำรุงในความรัก ความต้องการต่างๆ ลากยศสรรเสริญต่างๆ จะทำให้ตนสมหวังในความรัก คือ เชื้อของราคะ ที่ตนต้องการ ความโลภจึงก่อเกิดขึ้นเจ้าค่ะ

เมื่อความโลภก่อเกิดขึ้นแล้ว มีความหลง ความรัก ความโลภบวกกัน จึงมีความยึดมั่นถือมั่น ในตัวในตนว่าเป็นฉัน เป็นของของฉัน เป็นตนเป็นของของตน

จึงเกิดความโกรธขึ้นมา เมื่อมีเหตุใดที่ผ่านเข้ามาทำร้าย หรือว่า ไม่ถูกใจตน ของตนเหล่านั้นจึงทำให้มีความโกรธเจ้าค่ะ

พระยาธรรมเอ๋ย.. ความหลง จะคลอดความรัก

ความรัก จะคลอดความโลภ

ความโลภ ก็คลอดความโกรธ

และเมื่อ 4 อย่างนี้ รวมตัวมาอยู่ด้วยกันแล้ว ก็จะมีพลัง มีพลังมากพอ ที่จะคลุมจิตของเราให้อยู่ใต้อำนาจของมัน

ลูกเอ๋ย.. ต่อกันไป ตัณหา คืออะไร

พระยารธรรม : ตัณหา ก็คือความอยาก และความไม่อยาก ทั้งหลายเจ้าค่ะ เช่น ถ้าเราไม่มี เราก็อยากให้มี

ถ้ามีแล้ว ก็ไม่อยากให้ดับไป

มีแล้ว ก็อยากให้ดับไป เช่นนั้นเจ้าค่ะ

ลูกเอ๋ย.. แล้ว ใคร คือ คนคลอดตัณหา เหล่านี้มา

พระยารธรรม : ความหลง ความรัก ความโลภ ความโกรธ เจ้าค่ะ ถ้า 4 อย่างนี้ รวมตัวกันมาแล้ว ก็จะทำให้ ความอยาก ความไม่อยาก เกิดขึ้นมาเจ้าค่ะ สิ่งเหล่านี้จึงเป็น สิ่งที่คลอดความอยาก คือตัณหาออกมาเจ้าค่ะ

พระพุทธรองค์ : แล้ว ใครคลอดความรู้สึกลูก

พระยารธรรม : เมื่อมีกิเลส และตัณหามารวมตัวกัน ทำให้ก่อเกิดเชื้อต่างๆ จึง ทำให้รู้สึกว่าจะอยากได้อย่างนั้น บรรณาณาสีงนี้ ด้วยความลุ่มหลง ด้วยความยึดในตัวในตน ด้วยความรัก ความโลภ ความโกรธ ความอยาก

สิ่งเหล่านี้เกาะกันมา เป็นสิ่งที่ทำให้เราเกิดความรู้สึกต่างๆ อยากได้ อยากมี อยาก เป็น ตั้งความหวัง ผิดหวัง สมหวัง ความสุขและความทุกข์ต่างๆ สิ่งเหล่านี้ คือความรู้สึก เชื้อของกิเลสตัณหา คือ ผู้คลอดความรู้สึก ออกมาเจ้าค่ะ

พระพุทธรองค์ : แล้ว ใคร คลอดกรรม ออกมา

พระยารธรรม : ความรู้สึกเจ้าค่ะ ความรู้สึกบวกกับกิเลสตัณหา จึงคลอดให้กรรม ออกมาเจ้าค่ะ

พระพุทธรองค์ : เชื้อของกิเลส ตัณหา ความรู้สึกนั้น คลอดอะไรออกมา.. ลูกเอ๋ย

พระยารธรรม : กรรมเจ้าค่ะ กรรมถูกคลอดออกมาจากสิ่งทั้งหลายเหล่านี้

พระพุทธรองค์ : แล้ว กรรมนั้น เขาส่งผลคลอดอะไร

พระยารธรรม : กรรมเหล่านั้นเขาก็จะคลอดเราออกมาอีกทีหนึ่ง เราจะเป็นไป เช่นไร ก็เป็นไปตามกรรมเจ้าค่ะ เหมือนตอนเมื่อกี้ที่ได้ตบไปแล้วรอบหนึ่งตั้งแต่ตอนต้นๆ เจ้าค่ะ กรรมคลอดเรามา เราจะเป็นสัตว์ เป็นคน เป็นเปรต อสุรกาย เป็นใครก็ตาม ล้วน แล้วแต่เป็นกรรมคลอดมาทั้งนั้น

รวมถึงองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า หรือองค์พระอรหันต์ก็ตาม ทุกอย่างก็ล้วนแล้วแต่มาจากกรรม และเป็นกรรมดี

เพียงแต่ว่าพระองค์ทำกรรมดีไปเรื่อยๆ จนถึงจุดๆ หนึ่ง ที่พระองค์รู้แจ้งแล้ว และ ท่านทั้งหลาย ก็ได้ละกรรมเหล่านั้นไป ไม่ยึดถือมันแล้วเท่านั้นเจ้าค่ะ

พระพุทธองค์ : แล้ว เรา คลอดอะไรได้บ้างลูก คือหมายถึง ตัวของเรา

พระยารธรรม : ตัวเราหรือเจ้าคะ หนูคิดว่า น่าคลอดการกระทำ คือความดีและความชั่วเจ้าคะ

ถ้าเราทำดี เราก็จะคลอดความดีบังเกิดมา

ถ้าเราทำชั่ว เราก็จะคลอดความชั่วให้บังเกิดมาเหมือนกัน

เราจะสามารถคลอดการกระทำดี และชั่วออกมาด้วยตัวของเราเองเจ้าคะ

พระพุทธองค์ : ความดี และความชั่ว คลอดใครมาอีกทีหนึ่งลูก

พระยารธรรม : ความดีและความชั่ว ก็คือกรรม กรรมที่เราเลือกที่จะทำดี หรือทำชั่ว เมื่อเราคลอดดีออกมา คลอดชั่วออกมา สิ่งทั้งสองเหล่านี้ก็จะรวมตัวมาคลอดเรา ในกายภาคหน้าอีกทีหนึ่งเจ้าคะ จะส่งผลให้เราไปเป็นอะไรก็ได้ตามสิ่งที่เราทำเจ้าคะ

พระพุทธองค์ : ชีวิตนี้ ใครลิขิต ละลูก เมื่อเป็นเช่นนั้น

พระยารธรรม : ชีวิตของเรา เราลิขิตเองเจ้าคะ เพราะว่าเราสามารถเลือกที่จะทำดีหรือทำชั่วได้ สิ่งที่เกิดขึ้นกับเรา ณ ตอนนี้ คือ สิ่งที่มีนผ่านมาแล้ว มันส่งผลมา ตอนนี้อาจสามารถทำดีได้ ให้มันส่งผลต่อไปกายภาคหน้าเจ้าคะ

พระพุทธองค์ : เส้นทางที่จะเดินทางไปสู่ความหลุดพ้น นั้น คืออะไร..พระยารธรรมเอ๋ย

พระยารธรรม : เส้นทางที่จะเดินไปสู่ทางพ้นทุกข์นั้น ก็คือ ศีล ธรรม สมาธิ และปัญญาเจ้าคะ ถ้าเรามี 4 อย่างก้าวนี้ 4 สหายนี้ ก็จะสามารถช่วยให้เราเดินทางไปถึงทางพ้นทุกข์ได้เจ้าคะ

พระพุทธองค์ : แล้ว อะไรเกิดก่อน

พระยารธรรม : หนูคิดว่า น่าจะเป็นธรรม นะเจ้าคะ เพราะคนเราถ้าไม่รู้จักธรรมะ ก็จะไม่สามารถรักษาศีลได้เจ้าคะ เพราะธรรมเป็นสิ่งที่จะทำให้เราเข้าใจในธรรมชาติ สิ่งที่เป็นไป รู้สุข รู้ทุกข์ ทุกข์ของตนเอง ทุกข์ของผู้อื่น จึงสามารถทำให้เรามีศีลได้เจ้าคะ ธรรมต้องเป็นสิ่งที่เกิดก่อนแน่เลยเจ้าคะ

พระยารธรรมเอ๋ย.. ธรรมนั้นเป็นสิ่งที่บังเกิดขึ้น บังเกิดก่อนคนอื่น ๆ แต่ว่าธรรมนั้นจะดีขึ้น พัฒนาขึ้น จะดีกว่านั้น ก็ต้องมีศีลช่วยค้ำ ปัญญาแห่งธรรมนั้นจึงจะบังเกิด

แต่ธรรมก็ก่อเกิดก่อน เพียงแต่ต้องใช้พลังของศีลหนุนไปเรื่อยๆ ธรรมจึงบังเกิดและก้าวหน้า กว้างไกลไปเรื่อยๆ

พระยารธรรม : สาธุเจ้าคะ

พระยารธรรมเอ๋ย.. ศีล คลอดอะไรลูก

พระยาธรรม : สมาธิเจ้าคะ สมาธิจะทำให้ปัญญาก่อเกิดขึ้นมาเจ้าคะ
ลูกเอ๋ย.. เมื่อเรามีสมาธิแล้ว สติและปัญญาย่อมบังเกิดขึ้น เหมือนน้ำที่ใสแล้วย่อมมองเห็นทุกสิ่งทุกอย่างในใต้น้ำว่ามีอะไรบ้าง

พระพุทธรองค์ : ปัญญา คลอดอะไร

พระยาธรรม : ความรู้แจ้งเจ้าคะ ถ้าเกิดเรามีปัญญามากแล้ว เราก็จะรู้แจ้ง เพราะปัญญาของพระพุทธเจ้า คือผู้รู้ ผู้เข้าใจ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เข้าใจในสรรพสิ่งที่มันเกิดขึ้น ดับไปเจ้าคะ ปัญญาจึงทำให้เรารู้แจ้งเจ้าคะ

พระพุทธรองค์ : แล้ว ความรู้แจ้ง คลอดอะไร

พระยาธรรม : ความรู้แจ้ง ก็ จะคลอดความเข้าใจในธรรมคำสั่งสอน เข้าใจการเป็นไปของธรรมชาติ เข้าใจสรรพสิ่งเจ้าคะ

พระพุทธรองค์ : อะไร ต้องช่วยกันจึงจะทำให้ พันทุกขได้

พระยาธรรม : ศีล ธรรม สมาธิ และปัญญา เจ้าคะ 4 อย่างนี้ ต้องรวมตัว ช่วยกันเดิน ฉันทเดินก้าวหนึ่ง เธอเดินก้าวหนึ่ง ช่วยกันเดินไปเรื่อยๆ หมุนไปเรื่อยๆ

เมื่อมีศีล ให้มีธรรม

เมื่อมีธรรม ให้มีสมาธิ

เมื่อมีสมาธิแล้ว ก็ต้องมีปัญญา

เมื่อปัญญารู้แจ้งในกฎของธรรมชาติแล้ว ก็กลับมาหมุนศีลอีกทีหนึ่ง ศีลก็จะกลับไปคลอดธรรมอีกทีหนึ่ง วนกันไปเช่นนี้เจ้าคะ.. จึงจะสามารถขับเคลื่อนให้เรานั้น ไปถึงจุดหมายเปรียบเสมือน รถคันหนึ่ง ที่ต้องมี 4 ล้อ จึงสามารถไปถึงจุดหมายปลายทางเจ้าคะ ถ้า 4 อย่างนี้ รวมตัวกันมาแล้ว ก็ จะคลอดความหลุดพ้น ความพันทุกขให้เราได้เจ้าคะ

พระพุทธรองค์ : ใครคือเรา เราคือใครลูก

พระยาธรรม : เท่าที่ตอบปัญหาธรรมมาทั้งหมด หนูเข้าใจอย่างนี้ว่า ธรรมชาติ ดวงจิต ความลุ่มหลง ความรัก ความโลภ ความโกรธ ความอยาก ความไม่อยาก ความรู้สึก กรรม คือ การกระทำ สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ รวมตัวกันมาเป็นเรา ก็เลยมีสิ่งสมมุติที่เรียกว่า เรา

แต่ในความเป็นจริงแล้ว ในก้อนเนื้อ ในก้อนที่เรียกว่าเรา ว่าตัวตนของเรา ณ ตอน นี้ ก็ไม่ใช่เรา ไม่ใช่ตัวตนของเรา ไม่มีเราเจ้าคะ

พระพุทธรองค์ : ดีแล้วลูก ต่อไป อะไรซ่อนตัวอยู่ในความหลง

พระยาธรรม : ความไม่รู้ตามความเป็นจริงเจ้าคะ จึงทำให้เราก่อเกิดความลุ่มหลง เมื่อเราไม่รู้ตามความเป็นจริง ก็จะทำให้เรายังลุ่มหลงอยู่

เมื่อเรามีศีล ธรรม สมาธิและปัญญา จะทำให้เรารู้ตามความเป็นจริง และมีพลังที่จะอยู่เหนือสิ่งที่มีมันหลอกตาหลอกใจเราเหล่านั้น เราก็จะถอดถอนคลายจากความลุ่มหลงได้เจ้าค่ะ

พระพุทธองค์ : อะไรซ่อนตัว อยู่ในความรัก

พระยาธรรม : ความหลงเจ้าค่ะ หลงในเรา หลงในบุคคลผู้อื่น หลงในสิ่งของข้าวของต่างๆ เมื่อเราหลงในตัวตนของเราว่าเป็นเรา เป็นของของเรา เราจึงหาสิ่งที่ต้องการสิ่งนั้น สิ่งนี้มาปรุงแต่งในเรา จึงเกิดความลุ่มหลงในบุคคลผู้อื่น หลงในสิ่งอื่นๆ ตามมาด้วย จึงเกิดความรัก รักในตัวของเรา รัก ในตัวของบุคคลผู้อื่นเจ้าค่ะ ถ้าเกิดว่าเราถอดถอนตัว ความหลงได้แล้ว ความรักก็จะดับไปเช่นเดียวกัน เจ้าค่ะ

พระพุทธองค์ : อะไรซ่อนตัว อยู่ในความโลภ

พระยาธรรม : ความหลง เจ้าค่ะ ความรักด้วยเจ้าค่ะ ความรักกับความหลงก่อตัวขึ้นมา จึงบวกกัน ทำให้ความโลภก่อเกิดขึ้น เพราะว่าถ้าเรามีความหลง ก็เลยทำให้มีความรัก เมื่อมีความรัก เลยก่อเกิดความโลภขึ้นมาอีกเจ้าค่ะ

พระพุทธองค์ : ความลุ่มหลง ความรัก และความโลภ นั้นทำให้สิ่งใดก่อเกิดขึ้นมา หรือว่า มีอะไรที่ซ่อนตัวอยู่ในความโกรธ

พระยาธรรม : ความหลง เจ้าค่ะ ความหลง ความรัก ความโลภ สิ่งเหล่านี้คลอเคลียดความโกรธออกมาอีกทีหนึ่ง ถ้าดับสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ได้ ความหลง รัก โลภ โกรธ สิ่งเหล่านี้ ถ้าดับลงไป ก็จะทำให้เรา ดับการเกิดของตนเองได้ อยู่เหนือทุกสิ่ง อยู่เหนือทุกอย่าง ไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดอีกเจ้าค่ะ

พระพุทธองค์ : แล้ว อะไร ที่ทำให้ดับสิ่งเหล่านี้ได้

พระยาธรรม : ศีล ธรรม สมาธิ และปัญญา เจ้าค่ะ

พระพุทธองค์ : อะไร ซ่อนตัวอยู่ในศีล

พระยาธรรม : การชำระล้างกิเลสเจ้าค่ะ ที่ซ่อนตัวอยู่ในศีล เมื่อเรามีศีลการชำระล้างกิเลสก็จะก่อเกิดขึ้นในตัวของเรา การชำระล้างกิเลส การไม่สร้างกรรมไม่ดีเพิ่มขึ้น เพิ่มหนักกรรมไม่ดีให้ตนเอง ไม่ทำให้เสียเวลา การสร้างความอดทนให้ตนเอง เป็นประตูทางพ้นทุกข์ที่จะทำให้เราเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทาง คือความพ้นทุกข์ คือพระนิพพาน สิ่งเหล่านี้เจ้าค่ะ คือ สิ่งที่ซ่อนตัวอยู่ในศีล ถ้าเรารักษาศีลสิ่งเหล่านี้ก็จะบังเกิดในตัวของเรา เจ้าค่ะ

พระพุทธองค์ : แล้ว อะไรละลูก ที่ซ่อนตัวอยู่ในธรรมะ

พระยาธรรม : แผนทีการบอกทางไปนิพพานเจ้าค่ะ และมีศีล มีปัญญา มีสมาธิ

ซ่อนอยู่ในนั้น สิ่งเหล่านี้ มันจะขับเคลื่อนกันไปเจ้าคะ

แผนที่บอกทางไป

ศีลเป็นกรอบ ตีกรอบให้เราไม่ให้เราไปนอกเส้นทาง

ปัญญานั้นเป็นสิ่งที่จะนำพาให้เราข้ามพ้นอุปสรรค เดินทางไปได้เรื่อยๆ

สมาธิ คือ กำลังเจ้าคะ

สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ ซ่อนตัวอยู่ในธรรมะ เมื่อเรามีธรรมะแล้ว เราก็จะมีสิ่งเหล่านี้
ที่ซ่อนตัวอยู่เจ้าคะ

พระพุทธองค์ : แล้วอะไร ซ่อนตัวอยู่ในสมาธิ

พระยาธรรม : ความสงบเจ้าคะ ความสงบ ความสว่าง พลังของจิต ที่จะทำให้ออก
เกิดชัยชนะที่จะชนะความชั่ว สิ่งหลอกลวงทั้งปวง ยังมีศีล ธรรม ปัญญา ที่ซ่อนอยู่ใน
สมาธิด้วยเจ้าคะ

พระพุทธองค์ : แล้ว อะไร ซ่อนตัวอยู่ในปัญญา

พระยาธรรม : ศีล ธรรม สมาธิ อีกทีหนึ่งเจ้าคะ ที่ซ่อนตัวอยู่ในปัญญา เมื่อ 4
อย่างนี้ ออกเกิดรวมตัวกันมา ก็จะทำให้เกิดความหลุดพ้น

ความหลุดพ้นจึงซ่อนตัวอยู่ในปัญญาด้วย การไม่ทำบาป ชัยชนะที่จะชนะกิเลส
และตัณหา ชัยชนะที่จะชนะสิ่งหลอกลวงทั้งปวงเจ้าคะ

เมื่อ 4 อย่างนี้รวมตัวกันมาแล้ว ก็จะพบทางพ้นทุกข์ ความรู้แจ้งโลก และดับกิเลส
ตัณหาทั้งปวงได้เจ้าคะ

พระยาธรรมเอ๋ย.. ดีแล้วลูก ที่ลูกนั้นได้เข้าใจในสิ่งต่างๆทั้งหลาย จงตั้งใจประพฤติ
ปฏิบัติด้วย ศีล ธรรม สมาธิ และปัญญา เหตุที่ให้ศีลขึ้นก่อน ก็เพราะว่า ปัญญาธรรมที่ไม่มี
ศีลนั้น ไม่เกิดประโยชน์ลูก ปัญญาธรรมเล็กน้อย ทำให้ถึงศีลนั้นเอง แต่หากไม่มีศีลปัญญา
ธรรมที่แท้จริงจะไม่บังเกิด จึงให้ศีลนั้นเป็นที่ตั้งก่อน ส่วนธรรมนั้นค่อยตามมาทีหลัง เพราะ
ธรรมก่อนเกิดขึ้นให้มีศีลก็จริง แต่มันเป็นธรรมเล็กน้อย ธรรมที่ยังไม่ชัดเจน ลูก

ฉะนั้น.. ให้มี ศีล ธรรม สมาธิ และปัญญาเถิดลูก สิ่งเหล่านี้ก็จะ ดับเชื้อกิเลส และ
ตัณหา ดับสิ่งต่างๆ ทั้งหลาย ที่หลอกลวงเรา ทำให้เรารู้แจ้งโลก แจ่มจรรวาล นำพาเราไป
ถึงจุดหมายทาง..ลูกเอ๋ย จงหมั่นฝึกฝนตน ตามนี้เถิด

บุคคลผู้ที่ยังทำไม่ได้ ก็ไม่เป็นไร เรียนไว้ก่อน เรียนแล้วก็จะทำตาม เหมือนคน
ที่เข้าโรงเรียน ตอนที่เขาเรียนอยู่เขาก็แค่เรียนอยู่ เขายังไม่ได้ออกไปทำงานเผชิญโลกอย่าง
แท้จริง การรู้ธรรมก่อนแล้วค่อยๆ ทำตามก็เหมือนกัน

จงอย่าท้อใจเลย จงฝึกฝนอบรมตน เผยแผ่ธรรมให้บุคคลผู้อื่นเขาได้รู้เช่นเดียวกัน
กับตนแล้วทุกคน ค่อยเอาธรรมไปพิจารณาให้บังเกิด สิ่งที่อยู่แจ้งในตัวของเราทุกคนเกิดลูก
การที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งก่อเกิดขึ้นมานั้น ล้วนแล้วแต่มีสิ่งที่ซ่อนอยู่ในนั้น

เหมือนต้นไม้ เมื่อมีเมล็ดหล่นลงไป ต้นของมันก็จะออกราก เมื่อมีรากดูต้นน้ำแล้ว
ก็จะขึ้นเป็นลำต้น เมื่อขึ้นเป็นลำต้นก็จะเป็กิ่งก้านใบ ขึ้นมาเป็นหมาก เป็นผลของมัน และ
มันก็จะเกิดไปเรื่อยๆตามผลของมันอีก อย่างนั้นลูก

ตัวของเราก็เหมือนกัน เกิดมาจากธรรมชาติ เกิดมาแล้ว เมื่อมาเจอมากลุกกับ
กิเลสตัณหา จึงต้องบังเกิดขึ้นมาเรื่อยๆ เรื่อยๆ สิ่งหนึ่งคลอดสิ่งหนึ่ง สิ่งหนึ่งก็คลอดสิ่งหนึ่ง
อีกต่อไปเรื่อยๆ จนมาสมมุติว่าเป็นเรา เป็นตัวตนของเราอยู่อย่างนี้ จึงทำให้เรานั้นเวียน
ว่ายตายเกิดไม่รู้จบ

ลูกเอ๋ย.. ฉะนั้น เราจงลิขิต ความเป็นดีให้บังเกิดที่ตัวของเรา เพราะสิ่งที่เราคลอดได้
คือความดี เราจงคลอดความดี ด้วย ศีล ธรรม สมาธิ ปัญญาเกิด และก็จะคลอดสิ่งที่ซ่อน
เร้นอยู่ในศีล ธรรม สมาธิ ปัญญา ออกมาเรื่อยๆ จนเรานั้นก็จะสามารถไปจนถึงจุดที่ดับ
ความผันทุกข์ได้ ไม่ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดอีก เราก็จะพ้นจากวัฏสงสาร การเวียน
ว่าย พ้นจากกฎของธรรมชาติไปได้

พระยาธรรม : สาธุเจ้าคะ แล้วลูกจะนำไปพิจารณาประพฤติปฏิบัติตามนะเจ้าคะ
สาธุ

ตอนที่ 354 **การสืบทอดพระพุทธศาสนา**

ในเช้าของวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2561 ณ พุทธอุทยานภูสวรรค์

ข้าพระพุทธเจ้าเมื่อได้กราบนอบน้อมเข้าเฝ้าต่อองค์พระพุทธบิดา องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ท่านแล้วนั้น จึงได้เฝ้าทูลถามพระพุทธองค์ท่านไป ดังนี้ว่า..

“ข้าพระพุทธเจ้าขอกราบนอบน้อมถึงองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์เป็นที่พึ่ง ขอกราบนอบน้อมถึงองค์พระปัจเจกพระพุทธเจ้าทุกพระองค์เป็นที่พึ่ง ขอกราบนอบน้อมถึงองค์พระอรหันต์ทุกพระองค์เป็นที่พึ่ง

วันนี้ลูกจะขอเข้าเฝ้าทูลถามและฟังธรรมในเรื่องของการสืบทอดพระพุทธศาสนา ตั้งแต่กำเนิดก่อเกิดพระพุทธศาสนา ตั้งแต่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์แรก และมีการสืบทอดธรรมนั้นอย่างไรบ้าง จนถึงองค์สุดท้าย คือองค์ปัจจุบันนี้เจ้าคะ มีการสืบทอดธรรมนั้นอย่างไรบ้าง ในพระพุทธศาสนา ของเรานะเจ้าคะ ขอพระพุทธองค์โปรดทรงเมตตาแสดงธรรมนี้ให้ลูกได้ฟัง นำไปทำความเข้าใจ ปฏิบัติตามและเผยแผ่ด้วยเถิด พระพุทธเจ้าคะ”

พระพุทธองค์ : ดีแล้วละ พระยาธรรมเอ๋ย.. ถ้าอย่างนั้น ลูกก็จงตั้งใจฟังให้ดี

พระยาธรรมเอ๋ย.. ลูกนั้น ก็ได้ฝึกฝนตน เรียนรู้ธรรมมามากหลายตอน และ จนมาถึงวันนี้ก็สามารถที่จะรวบรวมคำสอนทั้งหมด ที่จะให้ประกาศบอกต่อสอนต่อกับนักประพฤติปฏิบัติทั้งหลายในกึ่งพุทธกาลนี้ให้เขาเหล่านั้นได้มีแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ตามจนจบทุกตอนแล้วช่วงนี้ก็เลยเป็นช่วงของการฝึกฝนเรียนรู้ เพื่อที่จะได้มีองค์ความรู้ เกี่ยวกับการสืบทอดพระพุทธศาสนา และการเคารพซึ่งกันและกัน ตามลำดับแบบไหนกันบ้าง

ซึ่งก็ถือว่าเป็นตอนสุดท้าย ของการแสดงธรรมในหมวดของธรรมะสำหรับนักบวชแล้วเพราะธรรมทั้งหลายจริงๆ แล้วมันก็มีมาก แต่อะไรก็ตามที่มันมากเกินไป มันก็ใช้ว่าจะเกิดประโยชน์ทุกสิ่งทุกอย่าง ควรมีแต่พอดี พองามพอเหมาะ ให้มันอยู่ตรงทางสายกลางจึงจะสามารถใช้ได้พอดี

ฉะนั้น.. ธรรมะสำหรับนักบวชก็ต้องมาจบลงแต่เพียงเท่านั้น

ลูกเอ๋ย.. ที่นี้ ก็มาฟังในเรื่อง ที่มันจะเป็นองค์ความรู้ สำหรับการเผยแผ่ธรรมของ

พระพุทธศาสนา ที่มีอยู่แล้ว ที่เกิดขึ้นแล้ว และตั้งอยู่ แล้วจะสมมุติว่าดับไปในวิภังค์สงสารนี้ เป็นบางช่วงบางยุค แต่จริงๆ แล้วมันไม่ได้ดับ ไม่ได้หายไปไหน

ให้มาศึกษาสิ่งเหล่านี้ เพราะถ้าเกิดว่าเราได้ศึกษาสิ่งเหล่านี้แล้ว ก็จะทำให้ลูกทั้งหลายนั้นไม่มีความลังเลสงสัยในพระพุทธศาสนา ไม่มีความรู้สึกหวาดกลัวว่าพระพุทธศาสนานั้น จะถูกผู้อื่นทำลาย

ลูกนั้นจะได้รู้ว่า ในแต่ละช่วง แต่ละกาลเวลา กว่าจะมีคำสอนเช่นนี้เกิดขึ้นมาให้ ลูกนั้นได้เรียนได้รู้นั้น มันช่างเป็นเรื่องที่ยาก ยากแบบไหน ลูกทั้งหลายจะได้มั่นใจในพระพุทธศาสนา จะได้ตั้งใจเรียนรู้ในสิ่งที่ มันไม่ได้มีอยู่นาน ไม่ได้มีอยู่ตลอดไป มันจะปรากฏขึ้นเพียงแค่เป็นครั้งเป็นคราว ในกาลเวลาที่ยาวนานยิ่งนัก

พระยารธรรมเอย.. ที่นี้ก็มาเริ่มทำความรู้จัก เข้าใจกับองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทุกพระองค์อย่างนี้ องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ เป็นศาสดาของพระพุทธศาสนา ในทุกยุคที่มีการก่อเกิดองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้น และการที่จะมีองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าหนึ่งพระองค์เกิดขึ้นนั้น ไม่ใช่ใครจะเกิดก็ได้ จะไปหยิบเอาดวงจิตไหนมาเกิดก็ได้ ไม่ใช่อย่างนั้นลูก

การที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าหนึ่งพระองค์ ท่านจะสามารถบังเกิดขึ้นบนโลก และตรัสรู้ธรรม ชี้ทางบอกทางกับสรรพสัตว์ทั้งหลาย ดวงจิตทั้งหลาย หมู่เวไนยทั้งหลาย นั้น

องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้นๆ จะต้องเวียนเกิดเวียนตายบนโลกนี้นับภพชาติไม่ถ้วน เพื่อที่จะได้สั่งสมคุณงามความดี สั่งสมบารมีจนเต็มกำลัง มีอินทรีย์แก่กล้าที่จะสามารถเกิดมาแล้วตรัสรู้ได้สำเร็จ ในยุคนั้นๆ ของพระองค์แต่ละพระองค์

องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์หนึ่งนั้น ที่พร้อมแล้ว เต็มแล้วด้วยการสร้างบารมี จึงค่อยเสด็จลง บังเกิดขึ้นบนโลกนี้ เพื่อมาแสวงหาหนทางตรัสรู้ธรรม เมื่อตรัสรู้ธรรมแล้ว จึงค่อยชี้ทางบอกทางแก่ผู้อื่น

ฉะนั้น.. การบังเกิดขึ้น ขององค์พระพุทธเจ้าจึงไม่ได้มีมาก จึงไม่ได้มีในคราวเดียว หลายพระองค์ หรือว่ามีซ้ำๆ กันไป ต่อกันไปตลอดเวลา จึงไม่ได้มีอย่างนั้น

เพราะกว่าจะสั่งสมบุญบารมีได้ของแต่ละพระองค์นั้น มันไม่ใช่เรื่องง่าย มันไม่ใช่เรื่องของการที่จะทำปุ๊บปั๊บ แล้วจะได้เลยในทันที มันต้องอาศัยบารมีในการสั่งสมมากเลยทีเดียว..ลูกเอ๋ย

ฉะนั้น.. กาลเวลาจะผ่านไปนาน กว่าจะมีพระพุทธเจ้าหนึ่งพระองค์บังเกิดขึ้นบนโลก และพระองค์หนึ่งสู่พระองค์หนึ่ง มันก็ไม่ได้มีช่วงเวลาจำกัดของการลงมาตรัสรู้บน

โลกนี้ หรืออุบัติบังเกิดขึ้นขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จากหนึ่งพระองค์สู่อีกหนึ่งพระองค์ ว่าต้องเป็นกาลเวลาเท่านั้นเท่านั้น ไม่ได้ระบุจำกัดเอาไว้เช่นนั้นหรือลูก เพราะทุกอย่าง มันต้องเป็นไปตามรอบ ตามเหตุ ตามปัจจัยของการสังขารมีมากน้อย ใช้เวลานานหรือสั้นของหนึ่งพระองค์นั้นๆ พร้อมแล้วเมื่อไหร่ ตามเหตุตามปัจจัยอันสมควรเมื่อไหร่จึงค่อยมา

ฉะนั้น.. ช่วงระยะเวลาที่ว่างเว้นจากพระพุทธเจ้าหนึ่งพระองค์ สู่หนึ่งพระองค์ จึงจำกัดไม่ได้ว่าจะต้องเท่าไร อย่างเป็นต้น

พระยารธรรม.. แต่จะอย่างนั้นก็ตาม ถือองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ ว่า เป็นศาสดาแห่งศาสนาพุทธในทุกยุคทุกสมัย เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ผู้ตรัสรู้ชอบได้ โดยพระองค์เอง เป็นผู้ที่เปี่ยมมหาบุรุษที่เกิดขึ้นบนโลกในวิภวสงสารนี้ เพื่อชี้ทางแก่เทวดา และมนุษย์ทั้งหลาย เพื่อสรรพสัตว์ทั้งหลายได้อาศัยทางเส้นนั้น เพื่อหลุดพ้น

ฉะนั้น.. องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ จึงเป็นผู้หาทางออกจากวิภวสงสารนี้ ซึ่งวิภวสงสารนี้ก็เปรียบเสมือนเป็นกรงขัง ที่ขังดวงจิตทั้งหลายเอาไว้ในนี้ หาทางออกไม่เจอ ต้องเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในนี้นับภพชาติไม่ถ้วน แล้วก็ไม่มีหนทางที่จะออกไปจากที่นี่

แต่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ เกิดขึ้นมาบนโลกนี้เพื่อเป็นผู้นำทาง และกว่าจะได้เป็นผู้นำทาง แต่ละคนแต่ละพระองค์ ก็จะใช้ว่ามันจะเป็นเรื่องง่ายๆ มันก็ต้องอาศัยการสร้างบารมีมากมาย กาลเวลาผ่านไปหลายหมื่นปี หลายแสนปีบ้าง แล้วแต่รอบระยะเวลาห่างของแต่ละพระองค์สู่อีกหนึ่งพระองค์

แล้วแต่ว่ามันจะอาศัยเวลามากน้อยเพียงใด จึงจะมีองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าบังเกิดขึ้นบนโลกนี้ หนึ่งพระองค์ เพื่อมาชี้ทางบอกทาง

ฉะนั้น ลูกเอ๋ย.. การเกิดขึ้นขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ได้มีเฉพาะแค่องค์ปัจจุบันนี้ที่มีอยู่ ที่เป็นอยู่ ที่สอนสั่งอยู่ แต่ได้มีองค์พระพุทธเจ้าหลายพระองค์ที่ตรัสรู้ไปแล้ว ตั้งแต่องค์ปฐมสืบทอด เรื่อยๆ มา

แต่การสืบทอดขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น ก็คือการสั่งสมบำเพ็ญความดีไว้ รอรอบ เพื่อองค์นี้ประกาศธรรมสำเร็จแล้ว หมดยุคของคำสอนขององค์นี้ หนทางได้ปิดลง ก็จะต้องรอรอบขององค์อนาคตจะมาใหม่อย่างนี้

เปรียบเสมือนว่า ประตูแห่งการพ้นทุกข์นั้น มันเปิดปิดเป็นเวลา เมื่อได้เวลาแห่งวิบุรุษผู้ที่มีการสั่งสมบารมีมาพร้อมแล้ว กำลังเต็มแล้ว จึงสามารถเปิดประตูหลุดพ้นนั้นได้ เมื่อเปิดแล้ว ก็จะใช้บารมีขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์นั้นๆ ที่มาประกาศธรรมเปิดจับประตูนั้นไว้ แล้วให้ดวงจิตทั้งหลายได้ประพฤติปฏิบัติตาม

ฉะนั้น.. การสืบทอดขององค์พระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ที่สืบทอดพระพุทธศาสนา มา ก็คือ การสั่งสมความดี การเตรียมแผน วางแผนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าหนึ่ง พระองค์สู่อีกหนึ่งพระองค์ ด้วยการทำความดี สั่งสมความดีไว้รอรอบการมาตรัสรู้

พระพุทธเจ้าเกิดขึ้นแล้วหนึ่งพระองค์ ต้องมีเกิดขึ้นมาอีกหนึ่งพระองค์ แต่อาศัย ช่วงเวลาที่ห่างกัน เพื่อที่จะสั่งสมบารมี และได้รอบในการมาเผยแผ่ธรรมบนโลกนี้ อย่างนี้ละ

พระยารธรรมเอย.. คือการสืบทอดพระพุทธศาสนา จากพระพุทธเจ้าหนึ่งพระองค์ สู่อีกหนึ่งพระองค์ และในระหว่างที่ว่างเว้นจากองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์หนึ่งสู่อีกหนึ่งพระองค์หนึ่งนั้น เรียกว่า ช่วงที่ว่างเว้นจากพระพุทธศาสนา

ก็จะมีดวงจิตต่างๆ ทั้งหลาย ที่ได้สร้าง ได้สั่งสมบุญสั่งสมบารมี ในเรื่องของการ มาตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง ของเหล่าองค์พระปัจเจกพุทธเจ้า ซึ่งเป็นองค์พระพุทธเจ้า เหมือนกัน แต่ว่าเป็นองค์พระพุทธเจ้าที่ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง แต่ไม่สอนสั่งให้บุคคล ผู้อื่นเดินตาม อย่างนี้

ในช่วงที่ว่างเว้นจากพระพุทธศาสนาแล้ว ก็จะมีองค์พระปัจเจกพุทธเจ้า บังเกิดขึ้นบนโลกนี้ เพื่อที่จะได้เกิดมาบรรลุนิพพาน ศึกษาธรรมด้วยตนเอง เพื่อจะได้มีร่องรอยแห่งพระพุทธศาสนาสืบทอดกันเข้าไป

ฉะนั้น.. องค์พระปัจเจกพุทธเจ้า ก็เป็นดวงจิตผู้สั่งสมบุญบารมีมาก สามารถตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง และเกิดในยุคที่ว่างเว้นจากพระพุทธศาสนา เพื่อที่จะได้รักษาแนวทางของการมีศาสนา หนึ่งพระองค์สู่อีกหนึ่งพระองค์ ระหว่างองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ฉะนั้น.. องค์พระปัจเจกพุทธเจ้า จึงบังเกิดขึ้น และองค์พระปัจเจกพุทธเจ้าสามารถที่จะเกิดขึ้น คราวเดียวหลายพระองค์ได้ แล้วก็ผลัดกันเกิด ในช่วงนี้ช่วงนั้นต่อกันไปเรื่อยๆ จนกว่าใกล้เวลาที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะบังเกิดขึ้นแล้ว อีกหนึ่งพระองค์ เพื่อมาบอกทางชี้ทางแก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย กับดวงจิตทั้งหลาย องค์พระปัจเจกพุทธเจ้า ท่านทั้งหลาย เหล่านี้จึงหยุดการมาเกิด

เมื่อองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าหนึ่งพระองค์นั้น ได้บังเกิดขึ้นมา และตรัสรู้ทำหน้าที่แห่งตนแล้ว องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้นก็ได้อสอนสั่งธรรมที่ตนบรรลุ ที่ตนรู้แจ้งนั้น ให้กับพระอรหันต์สาวกทั้งหลาย

ซึ่งดวงจิตที่จะมาเกิดเป็นพระอรหันต์สาวกที่เป็นช่วงต้นๆ ของการก่อเกิดพระพุทธศาสนา ที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านนั้นบรรลุนิพพาน จะเป็นกลุ่มแรกชุดแรกนั้น ก็จะต้องเป็นกลุ่มดวงจิตที่ได้สร้าง ได้สั่งสมบุญไว้แล้ว ตั้งแต่รอบก่อนกับองค์พระสัมมาสัมพุทธ

เจ้าองค์ก่อนก็ดี กับองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันที่มากเกิดขึ้น ด้วยบุญบารมีที่สร้างร่วมกันมา ก็จะต้องสร้างบุญกับองค์พระปัจเจกพุทธเจ้าไว้แล้วก็ดี แล้วแต่เหตุแล้วแต่ปัจจัย

แต่ดวงจิตทั้งหลายเหล่านั้น เขาจะต้องเป็นดวงจิตที่สร้างสั่งสมความดีมาแล้วจนเต็ม เพียงแค่รอรอบการมาขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อที่จะขึ้นอีกสักหน่อยหนึ่ง ซ้ำบอก คือ กำลังเขามีเต็ม เราบอกว่าไปทางนี้ เขาก็จะมีกำลังที่จะลุกขึ้นเดินตามทันที เพื่อสำเร็จบรรลุเป็นองค์พระอรหันต์ เพื่อยืนยันกับโลกว่าการบรรลุธรรมไม่ใช่มีแต่เฉพาะองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่พระองค์เดียว แต่ผู้อื่นก็สามารถบรรลุธรรมตามองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เช่นเดียวกัน

จึงจะเป็นเหตุจูงใจที่จะทำให้ดวงจิตกลุ่มอื่นที่ไม่ได้สั่งสมบุญรอรอบ แต่ก็เป็นจิตที่สามารถชวนช่วยทำความดี ณ ปัจจุบัน ได้เข้ามาเพื่อที่จะศึกษาธรรม ทำความดีต่อไป

เมื่อองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า และองค์พระอรหันต์สาวก กลับคืนสู่พระนิพพานแล้ว ด้วยการดับจากกายหยาบ ก็จะมีการให้องค์พระอรหันต์ที่จะสำเร็จในต่อไปในภาคหน้าแต่ละดวงจิต ที่ได้สั่งสมบุญบารมีจนเต็มแล้ว เหลือเพียงแค่รอเวลาในเกิดขึ้นมา แล้วค้นหาการสำเร็จธรรมนั้น บังเกิดขึ้นบนโลกใบนี้

เมื่อดวงจิตทั้งหลายเหล่านั้น บังเกิดขึ้นบนโลกใบนี้ ก็อาจจะมาเป็นองค์แทน คือ พระอริยสงฆ์ทั้งหลาย ที่บังเกิดขึ้นในแต่ละยุค เพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาจากยุคสู่ยุค ในช่วงที่ยังมีคำสอนอยู่ก็ตาม

ลูกเอ๊ย.. จะเป็นผู้มาสร้างความดี และนำทางให้ดวงจิตทั้งหลายได้รู้ว่า ทางเส้นนี้ยังไม่หายไป ทางเส้นนี้ยังมีอยู่ และสามารถที่จะประพฤติปฏิบัติตามได้อย่างแท้จริง

องค์พระสงฆ์ จึงเป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา ในช่วงที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังประกาศธรรมอยู่ เพียงแต่กายนั้นได้ดับแล้ว จิตนั้นได้เข้าถึงพระนิพพานแล้ว แต่ยังเป็นในช่วงที่องค์พระพุทธเจ้ายังต้องดูแลเผยแผ่พระธรรมอยู่ ก็จะมีเหล่าพระอรหันต์สาวก พระอริยสงฆ์ อริยเจ้าทั้งหลายช่วยกันเผยแผ่ธรรม แล้วก็สร้างพระอริยสงฆ์ อริยเจ้าขึ้นเรื่อยๆ ในแต่ละยุคแต่ละสมัยตามการได้เผยแผ่ธรรมเหล่านั้นด้วย

จนถึงถึงพุทธกาลขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระธรรมคำสอนนั้นค่อนข้างที่จะเลื่อนรางหายไปแล้ว เหลืออยู่ก็คือ เหลือการทำความดีในขั้นต้น แต่การจะประพฤติปฏิบัติเพื่อดับการเกิดได้อย่างแท้จริงนั้น ก็ได้เลื่อนรางจางหายไป

ทุกคนทำความดีในระดับขั้นต้นถึงขั้นกลาง แต่การจะบรรลุเข้าสู่ความหลุดพ้นอย่างแท้จริงนั้น ก็มีหลงเหลืออยู่เพียงเล็กน้อย ทางนั้นจะมองไม่ค่อยเห็นชัดแล้ว

องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงได้มีการถ่ายทอดธรรมกลับคืนสู่โลกอีกครั้งหนึ่ง โดยอาศัยจิตที่บริสุทธิ์กลับคืนมา เป็นองค์แทนผู้นำพระธรรมมาเผยแผ่ เมื่อพระธรรมที่ลงมาในกึ่งพุทธกาลนั้นได้เผยแผ่ออกไปกว้างไกลอีกครั้งหนึ่ง ด้วยตัวแทนของผู้นำพระธรรม และเป็นธรรมจากองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้เผยแผ่แล้วอีกครั้งหนึ่งในกึ่งพุทธกาล

ธรรมเหล่านั้น ก็จะอยู่ไปจนถึงสิ้นสุดพุทธศาสนา คือ ครบ 5,000 ปี ครบกาลเวลาแห่งองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ที่จะมาประกาศธรรม ที่บารมีของท่านจะเปิดประตูแห่งความพ้นทุกข์ไว้ได้ในเวลานั้น ที่มากที่น้อยตามเหตุตามปัจจัยของแต่ละพระองค์ ที่ได้สร้างเหตุขึ้นๆ เอาไว้

ฉะนั้น.. กาลเวลาการมาเผยแผ่ธรรม ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า บนโลกนี้ ก็ไม่ได้จำกัดว่าจะต้องเท่ากัน เช่น จะต้อง 5,000 ปี เท่ากับองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันนี้ ไม่ได้จำกัดไว้อย่างนั้นลูก

บางพระองค์ก็ 4,000 ปี

บางพระองค์ก็ 6,000 ปี

บางพระองค์มากที่สุดก็ 8,000 ปี

ขึ้นอยู่กับแต่ละพระองค์ว่าจะสั่งสมบุญบารมีแห่งตน ที่จะเปิดประตูแห่งความพ้นทุกข์ได้มากได้น้อย แต่ไม่เคยเกิน 8,000 ปีนะลูก เต็มที่ยาวนานที่สุดก็ไม่เกิน 8,000 ปี สิ้นสุดก็ไม่เกิน 3,000 กว่าปี ถึง 4,000 ปี แล้วแต่แต่ละพระองค์

พระองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ท่านได้มาตรัสรู้บนโลกนี้ กลับคืนสู่พระนิพพานแล้ว หลายพระองค์ จึงมีเหตุมีสภาพธรรม ของแต่ละพระองค์ที่แตกต่างกันไป ตามเหตุของการทำเอาไว้ คือการสร้างบุญอย่างนั้นละ จึงมีการเผยแผ่รสืบทอดพระธรรมกันอย่างนี้

ผู้ประกาศธรรมบังเกิดขึ้นแล้ว กลับคืนสู่พระนิพพาน ก็จะมีเหล่าพระโพธิสัตว์ทั้งหลายลงมาบังเกิด แล้วก็มาสร้างมาสั่งสมบุญบารมี มีเหล่าพระอรหันต์สาวกที่สามารถสำเร็จบรรลุดุธรรม ตามคำสอนที่เกิดขึ้นในกึ่งพุทธกาลนั้น จนกว่าจะสิ้นสุดพระพุทธศาสนา

และยังมีดวงจิต ผู้ที่จะมาตรัสรู้เป็นองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าในองค์อนาคต อีกหลายพระองค์ ที่จะเกิดมาในยุคที่มีธรรมคำสอนอยู่ เพื่อมาสั่งสมบุญบารมีแห่งตน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์อนาคตที่จะมาเป็นองค์ถัดไป

เช่นวันนี้ ก็คือ องค์พระศรีอริยเมตไตรย ที่จะมาตรัสรู้ต่อไปในภายภาคหน้า ก็ต้องบังเกิดขึ้น พร้อมด้วยดวงจิตทั้งหลาย ที่มีความเกี่ยวข้องกันมา พัวพันกันมาด้วยกรรมดีบ้าง กรรมไม่ดีบ้าง ก็ต้องเกิดขึ้นมาบนโลกนี้เพื่อมาสั่งสมบารมีไว้รอรอบโน้น ที่จะมาตรัสรู้เป็นองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือที่จะมารู้ธรรมตาม สำเร็จตาม เป็นองค์พระอรหันต์

ท่านทั้งหลายเหล่านั้น ดวงจิตทั้งหลายเหล่านั้น ก็จะเกิดขึ้นมา เพื่อจะสั่งสมบุญไว้รอรอบเช่นเดียวกัน อย่างนี้ละ

พระยาธรรม.. เมื่อการประกาศธรรมของลูกนั้นได้สิ้นสุดลงแล้ว จะมีเหล่าองค์พระโพธิสัตว์ทั้งหลายบังเกิดขึ้น พร้อมด้วยดวงจิตผู้บรรลุดรรมตามอีกมากมาย จนกว่าจะสิ้นสุดพระพุทธศาสนา

เมื่อสิ้นสุดพระพุทธศาสนาแล้ว ก็จะมีองค์พระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลายที่ได้สั่งสมบุญเอาไว้แล้วบังเกิดขึ้นเพื่อให้มีร่องรอยของศาสนาเอาไว้ เพียงแต่แนวทางหรือคำสอนไม่มีแล้วเท่านั้นเองไว้ให้กับองค์พระศรีอริยเมตไตรย ที่จะบังเกิดขึ้นในอนาคต อีกประมาณ 70,000 ปี ในภายภาคหน้านั้น

ซึ่งไม่สามารถระบุจำกัดได้ว่าต้องเท่านั้นเท่านี้ แต่โดยประมาณแล้ว ราวๆ 70,000 ปี องค์พระศรีอริยเมตไตรยจะกลับมาตรัสรู้บนโลกนี้ แล้วก็จะมีดวงจิตทั้งหลายเกิดขึ้นมาบรรลุดรรมตามเป็นองค์พระอรหันต์ เพื่อสืบทอดธรรมต่อไป

พระยาธรรมเอย.. พระพุทธศาสนานั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมานานแล้ว และเป็นสิ่งที่จะต้องมีความอยู่กับวัฏสงสารนี้ เพราะเป็นหนทางที่จะชี้ทางบอกทางให้จิตทั้งหลาย ออกจากทะเลทุกข์นี้ ออกจากที่นี่ไปเพื่อพ้นทุกข์ เพียงแต่กว่าจะมีองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าหนึ่งพระองค์บังเกิดขึ้น เพื่อมาชี้ทางนั้น ต้องสั่งสมความดีมาก กว่าจะมีศาสนาเกิดขึ้นในหนึ่งพระองค์นั้น ก็ต้องใช้เวลามาก

แล้วกว่าดวงจิตแต่ละดวงจะไต่เต้าขึ้นมา เพื่อฟังธรรมรู้เรื่อง และสำเร็จธรรมตาม ก็ต้องใช้เวลาที่มาก และต้องมีโอกาสของตนเองที่ชวนขยายไว้ ได้ทำไว้ ได้สร้างไว้ได้ จึงฟังธรรมรู้เรื่องและเข้าใจจึงจะสามารถหลุดพ้น ตามองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ อย่างนั้นละ

พระยาธรรม.. ฉะนั้น การมีพระพุทธศาสนา เป็นเรื่องที่มีอยู่แล้ว และจะสมมุติดับไปจากโลกใบนี้ เป็นบางครั้ง บางช่วงของกาลเวลา

แต่ในความเป็นจริง พระพุทธศาสนาอยู่คู่กับวัฏสงสารนี้มายาวนาน และไม่เคยหายไปไหนเพียงแต่ว่างเว้น เพื่อที่จะให้จิตทั้งหลายได้สร้างบารมี เพราะการจะออกไปจากที่นี้นั้น ต้องสั่งสมความดีไว้มากลูก จึงจะมีสติปัญญารู้ตาม

บุคคลผู้ที่จะเป็น องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ต้องสร้างกำลังไว้มาก

องค์พระปัจเจกพุทธเจ้า ก็สร้างรองลงมาหน่อย

องค์พระอรหันต์สาวก ก็สร้างบารมีรองลงมาอีก

และแต่ละดวงจิตก็สั่งสมบารมีมากน้อยต่างกัน

ตามเหตุตามปัจจัยแห่งตน แต่ทุกดวงจิตก็สามารถเข้าสู่พระนิพพานได้ อย่างนี้ละ

พระยาธรรม.. คือการเผยแพร่ธรรม และในแต่ละช่วงที่มีการเผยแพร่ธรรมที่ดี ไม่มีการเผยแพร่ธรรมแล้วก็ตาม ก็จะมีเหล่าพระโพธิสัตว์ทั้งหลาย คอยทำหน้าที่อยู่ทางโลกทิพย์ และผลัดเปลี่ยนกันลงมาเกิด เพื่อดูแลโลก ดูแลคุณงามความดี อย่างนี้ละ

พระยาธรรมเอย.. พอจะเข้าใจบ้างแล้วหรือยังล่ะลูก มีข้อสงสัยใดบ้างหรือเปล่า จงกล่าวธรรมนั้นมาเถิด

พระยาธรรม : สาธุเจ้าค่ะ.. กราบขอบพระคุณพระพุทธองค์ที่ทรงเมตตาแสดงธรรมนี้ให้ลูกได้ฟัง ลูกไม่มีข้อสงสัยใดๆ แล้วพระพุทธเจ้าค่ะ เข้าใจทุกสิ่งทุกอย่างแล้วเจ้าค่ะ ศาสนาพุทธเรานั้น ไม่ใช่ศาสนาที่สมมุติเกิดขึ้นมาแบบไม่มีรากไม่มีฐาน ไม่ใช่ศาสนาที่ไม่มีการสืบทอดหรือมั่นคง

ลูกจะนำไปเผยแพร่ให้ทุกคนได้รู้ความเป็นจริงของพระพุทธศาสนา ว่าสืบทอดกันมายาวนานแค่ไหน และมีการสืบทอดยุคสู่ยุคยังไง วันนี้ลูกคงต้องขอกราบลาพระพุทธองค์ก่อนนะเจ้าค่ะ

สาธุ

ตอนที่ 355 **สิ่งที่เคารพศรัทธาในพระพุทธศาสนา**

ในเช้าของวันที่ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2561 ณ พุทธอุทยานภูสวรรค์

ข้าพระพุทธเจ้า เมื่อได้กราบนอบน้อมเข้าเฝ้าต่อองค์พระพุทธบิดา องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระองค์ท่านแล้วนั้น.. จึงได้เฝ้าทูลถามพระพุทธองค์ท่านไป ดังนี้ว่า...

“ข้าแต่องค์พระพุทธบิดา องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเจ้าข้า.. วันนี้ ลูกจะขอเฝ้าฟังธรรมต่อจากคลิปเมื่อวานนี้นะเจ้าค่ะ เมื่อวานนี้ลูกได้ฟังธรรมถึงการสืบทอดพระพุทธศาสนาแล้ว แต่ลูกยังไม่ได้ฟังเรื่องของการเรียงลำดับ การเคารพซึ่งกันและกันขององค์พระพุทธเจ้าก็ดี ขององค์พระปัจเจกพุทธเจ้า พระอรหันต์เจ้า และเรียงลำดับการประพฤติปฏิบัติของทุกดวงจิตในศาสนาพุทธเรานะเจ้าค่ะ

ลูกจึงตั้งใจว่า วันนี้จะขอเฝ้าฟังธรรม ถึงเรื่องการเรียงลำดับการเคารพกัน และต้องเคารพกันเพื่ออะไร เพราะอะไรนะเจ้าค่ะ ขอพระพุทธองค์โปรดทรงเมตตาแสดงธรรมนี้ให้ลูกได้ฟังด้วยเถิดพระพุทธเจ้าค่ะ”

พระพุทธองค์ : ก็ดีแล้วละ พระยาธรรมเอย.. ถ้าอย่างนั้น ก็จงตั้งใจฟังไว้ให้ดี จดจำเอาไว้ให้ได้ แล้วก็นำธรรมนี้ไปเผยแผ่ เพื่อที่จะได้ให้นักบวช นักปฏิบัติทั้งหลาย ยึดเป็นหลักในการทำความดี

พระยาธรรมเอย.. ดวงจิตเมื่อประพฤติปฏิบัติจนเข้าถึงการดับการเกิด คือการเป็นองค์พระอรหันต์แล้ว ดวงจิตทั้งหลายเหล่านั้น ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องยึดถืออะไรอีกต่อไป เพียงแต่การเคารพตามลำดับ ที่ควรจะมีอยู่ในพระพุทธศาสนา ก็เพื่อการยึดหลักในการทำความดี

เมื่อตอนนั้นยังต้องประพฤติปฏิบัติอยู่ในการเกิดเป็นมนุษย์ อยู่ในกายนี้ อยู่ในหน้าที่ ยังมีสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสมมุติทั้งหลายอยู่ จึงต้องยึดเพื่อที่จะให้เป็นความดีตามลำดับ

พระยาธรรมเอย.. บุคคลผู้ที่สามารถประพฤติปฏิบัติ จนเข้าถึงการบรรลุเป็นองค์พระอรหันต์นั้น ในความเป็นจริงแล้ว ก็ไม่ได้มีการยึดถืออะไรทั้งหมดทั้งสิ้น เพียงแต่ดวงจิตที่ยังครองกายอยู่นั้น ก็ยังคงต้องสักแต่ว่า ต้องทำตามสิ่งที่สมมุติมีอยู่นั้น เพื่อประกอบความดีเอาไว้ ให้สมบุรณในความดีเท่านั้น

ฉะนั้น.. การเคารพตามลำดับที่จะกล่าวต่อไปนี้ จึงเป็นสิ่งที่สมมุติประกอบไว้

เพื่อที่จะได้รักษาความดีอยู่ในกรอบของสมมุติให้ดี ให้สมบูรณ์ ตามลำดับของดวงจิตผู้
ที่หลุดพ้นไปแล้ว แต่ละลำดับ

ส่วนดวงจิตผู้ที่กำลังประพฤติปฏิบัติทั้งหลาย ที่ยังไม่สามารถเข้าถึงความหลุดพ้น
ได้ ดวงจิตทั้งหลายเหล่านั้น เขาจะต้องยึดเอาไว้ ปฏิบัติตามแนวทางนี้ไว้ เพื่อที่จะได้ไม่ย่อ
หยิ่งจองหอง ไม่ลุ่มหลงในตัวในตนของตน เพื่อที่จะได้ทำให้ตนนั้นเล็กลง จะได้ไม่ถือเอา
ยึดเอาว่าตัวเป็นใหญ่

ฉะนั้น.. ลำดับที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ มันก็เป็นสิ่งที่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์
พระปัจเจกพุทธเจ้า องค์พระอรหันต์เจ้า ท่านทั้งหลาย ใช้ในการยึดหลักเพื่อเป็นความดี
ในโลกสมมุตินี้

ส่วนจิตทั้งหลาย ที่ยังไม่สามารถบรรลุเป็นองค์พระอรหันต์ ก็ต้องใช้เพื่อที่จะได้
ไม่ยึดถือในตนเองว่าดี ว่าใหญ่ ไม่ค้ำหนุนกิเลส คือทิฐิแห่งตน

พระยารธรรมเอย.. สิ่งที่ประกอบคู่อยู่กับโลกให้มันเป็นความดีอย่างสมบูรณ์ ก็ยัง
ควรจะทำอยู่ทั้งที่จิตนั้นยังไม่หลุดพ้น ทั้งที่จิตนั้นหลุดพ้นแล้ว แต่ยังคงกายอยู่

ควรที่จะเรียงลำดับ สมมุติของการทำความดีให้ถูกต้อง เพื่อที่ตนนั้นจะได้รู้ตาม
สมมุตินั้นอย่างถูกต้อง เพื่อที่จะได้ดับกิเลสแห่งตน เพื่อประกอบความดีนั้นเข้าไปเท่านั้น

แต่หากจิตหลุดขึ้นสู่พระนิพพานแล้ว ก็จะไม่มีความดีที่จะต้อง ที่ต้องทำ ต้องยึดถือ
ต้องอะไรอีกต่อไป เพียงแต่สิ่งที่มีอยู่นั้น ก็สมมุติเพียงเพื่อ แคะให้ดวงจิตทั้งหลาย ที่จะต้อง
ทำความดี ได้รู้ ได้ประพฤติปฏิบัติ ทำความดี ตามแนวทางที่มันมีอยู่ เท่านั้นนะ

พระยารธรรม.. เอาละนะ ทีนี้ก็ตั้งใจฟังไว้ให้ดีก็แล้วกันนะลูก

องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์แรกนั้น ท่านทรงเคารพ พระธรรม ซึ่งเป็นเส้น
ทางที่ท่านนั้นอาศัยในการตรัสรู้เป็นองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ถ้าเกิดท่านไม่เคารพ ทางเส้นที่ท่านประพฤติปฏิบัติจนเข้าถึงการตรัสรู้ นั้น ท่านก็
จะไม่มีอะไรเป็นหลักในการนำพาท่านไป ท่านต้องมีศรัทธากับเส้นทางที่ท่านทำ กับสิ่งที่
ท่านประพฤติปฏิบัติ ท่านต้องมีศรัทธากับสิ่งเหล่านี้มาก ท่านจึงมั่นใจ และอาศัยสิ่งเหล่านี้
นี้ พาให้ท่านพ้นทุกข์

คนเรานะ..**พระยารธรรม..** หากเราจะทำการสิ่งใดแต่ เราไม่ศรัทธาในสิ่งที่เราทำ
ไม่เคารพไม่นับถือในสิ่งที่เราทำ

เราก็ไม่สามารถประสบความสำเร็จกับสิ่งที่เราต้องการจะทำได้

ฉะนั้น.. องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์แรก ท่านจึงเคารพพระธรรม

เคารพทางเส้นที่ท่านนั้นใช้เพื่อตรัสรู้

และเมื่อตรัสรู้เป็นองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว
ท่านก็สละละวางสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ไว้กับโลก โดยไม่ยึดไม่ถือ
แต่ท่านนั้นก็ยังคงดูแลทางเส่นี่เอาไว้ให้ทุกดวงจิตได้เดินตาม องค์พระพุทเจ้า
พระองค์แรก

จึงเคารพพระธรรม แม้พระธรรมนั้นจะเกิดขึ้นจากการแสวงหาของตัวท่านเอง
ก็ตาม

แต่ทางเส่นั้นก็ต้องเคารพ เพื่อตนนั้นจะได้ศรัทธาเชื่อมั่นในทางเส่นั้น และจะ
ได้เดินถูกทาง จะได้สามารถอาศัยทางนั้นพ้นทุกข์ได้ อย่างนี้ละ

พระยาธรรม.. องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์ปัจจุบันนั้นๆ ที่ตรัสรู้ ก็เคารพ
องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ ที่ทรงเสด็จมาตรัสรู้บนโลก และเสด็จดับขันธ
ปรินิพพานไปก่อนหน้าแล้วทุกๆ พระองค์ และพระองค์ท่านก็ยังทรงเคารพพระธรรม ทาง
เส่นที่ท่านนั้นใช้ตรัสรู้เช่นเดียวกัน

ฉะนั้น.. องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน

จึงมีสิ่งที่ตนเคารพศรัทธาคือ องค์พระพุทเจ้าองค์ ที่ตรัสรู้ไปแล้วทุกพระองค์
พระธรรม ทางเส่นที่ท่านใช้ในการตรัสรู้

มีศรัทธามั่นคงกับทางเส่นนั้น จนสามารถที่จะอาศัยความดีเหล่านี้

นำพาให้ท่านสำเร็จตรัสรู้เป็นองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

และแม้ว่าได้ตรัสรู้เป็นองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ไม่ยึดถือในสิ่งใดแล้ว เพียง
แต่สิ่งเหล่านี้เป็นความดีที่รักษาไว้ เพื่อดวงจิตทั้งหลายผู้เดินตามจะได้รักษาความดีนี้ไว้ให้
สมบูรณ์

องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันนั้นๆ ที่ตรัสรู้ เมื่อตรัสรู้สำเร็จเป็นองค์พระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ก็ยังคงรักษาทางเส่นนั้นที่ใช้ในการตรัสรู้ และกระทำไว้ให้ดวงจิตทั้ง
หลาย ได้เดินตามต่อไป

องค์พระปัจเจกพุทธเจ้า ท่านทรงเคารพ องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์
และท่านทรงเคารพพระธรรม เคารพทางเส่นที่ท่านนั้นอาศัย

เพื่อมาสู่พระนิพพาน อาศัยเพื่อเป็นแนวทางในการตรัสรู้

มีศรัทธามั่นหมายเช่นนี้ อย่างนี้ เพื่อยึดไว้เป็นการทำความดี เมื่อยังอยู่ในโลกสมมุติ
อยู่

แม้จิตไม่ได้ยึดติด แต่ก็ต้องเคารพสิ่งเหล่านี้ เพื่อเป็นเหตุเป็นปัจจัย เป็นกำลังใน
การนำพาตนให้ถึงซึ่งความพ้นทุกข์ และการที่เรามีการเคารพในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่รู้สึกว่าจะเหนือ

กว่าเรา หรือว่ามีคุณกับเรา นั้นย่อมเป็นสิ่งที่จะช่วยให้เราดับความเป็นเรา ดับอัตตาดับตัวตนได้

ลูกเอ๋ย.. ต่อไป องค์พระอรหันต์สาวกทั้งหลาย

เคารพองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เคารพองค์พระปัจเจกพุทธเจ้า

เคารพพระธรรม

ทางเส้นที่ท่านทั้งหลายเหล่านั้นใช้สำหรับการประพฤติปฏิบัติ เพื่อบรรลุมรรคผลนิพพาน

เคารพในความเป็นพระสงฆ์แห่งตน และในความเป็นพระสงฆ์ของผู้อื่น

ในความเป็นพระสงฆ์ของพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นองค์ที่สามแห่งองค์พระรัตนตรัย ซึ่งถือว่่าก็เป็นเหตุ เป็นปัจจัย เป็นแนวทางเส้นหนึ่ง หรือว่าเป็นการประพฤติปฏิบัติอย่างหนึ่ง ที่สามารถช่วยให้ตนพ้นจากความทุกข์

ฉะนั้น.. องค์พระอรหันต์ จึงเคารพ องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์พระปัจเจกพุทธเจ้า เคารพองค์พระอรหันต์ เคารพพระธรรม เคารพพระสงฆ์ อย่างนี้ละ

พระยารธรรม.. ต่อไป องค์พระอริยเจ้าทั้งหลาย

เคารพองค์พระพุทเจ้า องค์พระธรรม และองค์พระสงฆ์

เพื่อเป็นที่พึ่งแห่งตนในการประพฤติปฏิบัติบำเพ็ญ เพื่อเข้าสู่พระนิพพาน

และย่อมหมายถึง องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์

ย่อมหมายถึง พระธรรม

ย่อมหมายถึง พระสงฆ์ ที่มีอยู่ ซึ่งเป็นองค์สาม ที่ประกอบกันไว้ในพระพุทธศาสนา

และย่อมเคารพไปจนถึง องค์พระปัจเจกพุทธเจ้า

รวมถึง องค์พระอรหันต์ทุกพระองค์ ซึ่งก็รวมอยู่ในองค์พระรัตนตรัยอยู่แล้ว

พระยารธรรมเอ๋ย.. เมื่อองค์พระอริยเจ้า พระอริยบุคคลทั้งหลาย เคารพองค์พระพุทเจ้า องค์พระธรรม และองค์พระสงฆ์ ย่อมประพฤติปฏิบัติตาม โดยไม่มีทิฐิอัตตาและตัวตน ย่อมสามารถที่จะรักษาความดีไว้ได้

ต่อไป สมมุติสงฆ์ ก็ย่อมต้องเคารพ องค์พระพุทเจ้า องค์พระธรรม และองค์พระอริยสงฆ์ องค์พระอริยเจ้า อริยบุคคลทั้งหลาย

ย่อมต้องเคารพเช่นนี้ เพื่อจะได้เป็นเหตุเป็นปัจจัย ที่จะกำหนด และรักษาตนให้อยู่ในกรอบของความไม่เยอหยิ่งจองหอง ไม่หลงในตัวในตน ในความเป็นสมมุติสงฆ์แห่งตน จะได้ประพฤติปฏิบัติตามองค์พระพุทเจ้า องค์พระธรรม และองค์พระอริยเจ้า อริยบุคคล

ทั้งหลาย

พระยาธรรมเอย.. ต่อไป ผู้ที่มีศีลน้อยกว่า ก็จะต้องเคารพผู้ที่มีศีลมากกว่า เว้นแต่พระภิกษุณีที่ต้องเคารพพระภิกษุสงฆ์ แม้บวชในวันนั้น ก็ด้วยเหตุของการมีสิ่งที่ละเอียดอ่อนในตัวของผู้สตรีทั้งหลาย จึงต้องบัญญัติให้เป็นเช่นนั้น การมีศีลมากกว่า เพื่อดับความจุกจิกในชีวิตของการประพฤติปฏิบัติเป็นพระภิกษุณีเท่านั้น แต่ยังคงต้องเคารพพระภิกษุสงฆ์อยู่

เว้นแต่ภิกษุณีเท่านั้นละ..**พระยาธรรม..** นอกจากนั้น บุคคลผู้ที่มีศีลน้อยกว่า ก็ย่อมต้องเคารพผู้ที่มีศีลมากกว่า เพื่อที่จะได้ทำให้ตนนั้นอยู่ในกรอบแห่งความดี และแสดงให้เห็นถึงว่าบุคคลผู้ที่มีศีลน้อยกว่า ย่อมอยู่ใกล้กิเลสตัณหา มากกว่า

บุคคลผู้ที่มีศีลมากกว่า ย่อมอยู่ห่างจากกิเลสตัณหา มากกว่า และย่อมมองเห็นธรรมชัดเจนได้กว่า อย่างนั้น เป็นสิ่งที่ให้ทุกคนรักษาสิ่งตรงนี้เอาไว้ เพื่อที่จะได้ไม่ต้องไปปรามาสต่อบุคคลผู้ที่มีศีลมากกว่าตน

พระยาธรรมเอย.. สิ่งที่จะต้องเป็นเช่นนี้ ก็เป็นเพราะว่า ทุกคนจะได้อยู่ในกรอบของความดีของการไม่มีอัตตา ไม่มีตัวตนใจลูก

ถึงแม้ว่าบุคคลผู้ที่มีศีล 8 จะเป็นพระอริยบุคคลแล้ว ซึ่งมีความเป็นอริยบุคคลนั้นที่เหนือกว่าพระภิกษุสงฆ์ ที่เป็นสมมุติสงฆ์อยู่ ยังไม่สามารถเป็นพระอริยเจ้า

ถึงแม้จะเป็นอย่างนั้นก็ตามพระอริยบุคคลผู้นั้น ควรที่จะเคารพพระสงฆ์ ซึ่งเป็นองค์แทนขององค์พระรัตนตรัยซึ่งเป็นองค์แทนแห่งองค์พระพุทธ และองค์พระธรรม

พระยาธรรมเอย.. ฉะนั้นจึงควรที่จะเคารพอยู่ดี เพื่อที่จะให้ดำรงซึ่งความดีเอาไว้ ประกอบความดีเอาไว้ ไม่ให้ตนเยอหยิ่งจองหอง ส่วนผู้ที่เป็นสมมุติสงฆ์นั้น ก็ได้กล่าวไปแล้วว่าท่านทั้งหลายเหล่านั้น.. ย่อมเคารพองค์พระอริยเจ้า อริยบุคคลทั้งหลายด้วย

ฉะนั้น.. ผู้ที่เป็นสมมุติสงฆ์ ก็ย่อมต้องเคารพผู้ที่มีจิตใจอันสูงส่งแล้ว คือสามารถเข้าถึงการเป็นพระอริยบุคคลแล้วเป็นปกติ เช่นเดียวกัน เพื่อดับการลุ่มหลง ยึดมั่นถือมั่นในความเป็นสมมุติสงฆ์แห่งตนเช่นเดียวกัน

ฉะนั้น.. ก็จะต้องเคารพกันไป เคารพกันมา ตามเหตุตามปัจจัยอันสมควร ผู้มีศีลน้อยแม้จะเป็นพระอริยเจ้า อริยบุคคลแล้ว ก็ต้องเคารพผู้มีศีลมาก ผู้มีศีลมาก ก็ต้องเคารพความดีของพระอริยเจ้า แม้เขานั้นจะอยู่ในกรอบของศีลน้อยกว่าก็ตาม เพื่อตนก็จะได้ดับอัตตาของตัวตน

พระยาธรรมเอย.. ต่อไป บุคคลผู้ที่มีพรชาน้อย ต้องเคารพบุคคลผู้ที่มีพรชามาก นี่เป็นสิ่งสำคัญถูก จำเป็นที่จะต้องเป็นเช่นนั้น เพราะโดยปกติธรรมชาติ บุคคลผู้ที่

ปฏิบัติมาก ย่อมต้องเข้าใจและมีประสบการณ์มาก ย่อมเป็นผู้เห็นธรรมก่อน จึงควรเคารพถึงแม้จะไม่ได้เป็นอย่างนั้นเสมอไป คนที่บวชทีหลังอาจจะรู้ธรรมก่อนคนที่บวชมานานแล้วก็ตาม

แต่ควรเคารพตามพรรษา เพื่อที่จะได้ตีกรอบความดีของตนไว้ ไม่ให้ตนเย่อหยิ่งจองหอง ไม่ให้ตนนั้นไปปรามาสผู้อื่น ผู้ซึ่งที่เป็นอาวุโสมากกว่าตน ซึ่งจะเป็นเหตุแห่งการทำลายความดี จะกลายเป็นความเย่อหยิ่ง เป็นอวดตาขึ้นมาได้

ทุกสิ่งที่ได้กล่าวไปนี้ ก็กล่าวเพียง เพื่อให้ให้นักบวชทั้งหลายได้รู้ตามลำดับของการเคารพซึ่งกันและกัน เพื่อจะได้ไม่เย่อหยิ่งจองหองกัน ไม่พลาดไปจากกรอบของความดีที่ควรจะรักษา เพื่อจะได้อ่อนน้อมถ่อมตน เพื่อจะได้อยู่ในกรอบของความดี

แต่ **พระยาธรรมเมย..** องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์แรก ท่านเคารพพระธรรม ซึ่งพระธรรม คือ ธรรมชาติ คือ สิ่งที่มีมันเป็นไปอยู่แล้ว พระธรรมนั้น อาจเป็นคำสอนสั่ง แต่คำสอนสั่งนั้น ก็คือสอนให้เห็นตามธรรมชาติ

ฉะนั้น.. พระองค์ท่าน ก็มองเห็นทุกอย่างบนโลกใบนี้ด้วยความเคารพ จิตทั้งหลายจึงควรประพฤติปฏิบัติตาม เราควรเคารพทุกดวงจิต ทุกสิ่ง ทุกอย่างที่มีมันมีอยู่ เป็นอยู่บนโลกใบนี้ เคารพทั้งธรรมชาติ สิ่งที่มีมันเป็นไปอยู่ทั้งหมด

ฉะนั้น.. ตัวเรา ก็คือธรรมชาติ ตัวเขา ก็คือธรรมชาติ จะเป็นสัตว์เล็ก สัตว์น้อย เขาก็คือธรรมชาติ ต้นไม้ใบหญ้า ก็คือธรรมชาติ ป่าเขาลำธาร ก็คือธรรมชาติ

ฉะนั้น.. เราทุกคนที่เป็นคนดี ที่ประพฤติปฏิบัติดี ตามองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงควรเคารพทุกสิ่งบนโลกนี้ เคารพด้วยการให้เกียรติ ไม่เหยียดหยามเขา ไม่ไปกระทำการที่ทำให้เขานั้นจะต้องถูกเบียดเบียนจากเรา

ไม่ยกตนข่มท่าน ไม่ทำให้เขารู้สึกว่าต่ำกว่าตน

ไม่ยกตนให้สูงกว่าเขา ทุกอย่างมีสภาพเสมอเหมือนกัน

เพียงแค่อยกจิตห่างจากการยึดถือในสิ่งทั้งหลายก็พอ อย่างนี้ละ

พระยาธรรมเมย.. คือการที่ต้องเคารพกันและกันตามลำดับ และเมื่อจบลำดับแล้วก็ ควรเคารพทั้งแผ่นดิน และผืนป่า ควรเคารพสิ่งที่มีมันเป็นในธรรมชาติทุกสิ่ง เคารพด้วยการไม่เบียดเบียนเขา เคารพด้วยการรู้จักถ่อมตนอยู่ในกรอบของความดี เพื่อตนจะได้ไม่หลงไปเป็นทาสแห่งกิเลส ยึดถือในตัวในตน ต้องสลายทุกสิ่งทุกอย่างแห่งตนให้หมด โดยยอมที่จะให้ทุกสิ่งทุกอย่าง ที่มีอยู่ เป็นอยู่เหล่านั้น เป็นผู้ชี้ทางนำทางช่วยเหลือตน ให้ตนดับการเกิดให้ได้ อย่างนี้ละ

พระยารธรรมเอย.. คือธรรมที่ลูกนั้นยังไม่ได้ฟังต่อจากคลิปเมื่อวานนี้ ดีแล้วล่ะ เมื่อได้ฟังธรรมนี้แล้ว ก็จงทำความเข้าใจให้ดี แล้วก็นำไปเผยแพร่ เพราะทุกคนที่จะทำความดี จะต้องรู้เรื่องนี้ สิ่งนี้จึงเป็นสิ่งที่ควรมีคู่อยู่กับศาสนาต่อไปลูก

พระยารธรรม : สาธุเจ้าค่ะ

กราบขอบพระคุณพระพุทธรองค์ที่ทรงเมตตาแสดงธรรมให้ลูกได้ฟังทุกตอน ลูกพอจะเข้าใจธรรมของวันนี้บ้างแล้วล่ะเจ้าค่ะ ลูกจะนำไปเผยแพร่ให้กับญาติธรรมทั้งหลาย นักปฏิบัติธรรมทั้งหลาย ได้ศึกษาธรรมนี้เจ้าค่ะ

วันนี้ลูกคงต้องกราบขอลาพระพุทธรองค์ก่อนนะเจ้าค่ะ แล้วลูกจะมาเฝ้าฟังธรรมในเรื่องอื่นๆ ตามหัวข้อที่พระองค์ทรงเมตตาต่อไปพระพุทธเจ้าค่ะ

สาธุ

รายนามผู้พิมพ์หนังสือพุทธธรรมสำหรับนักบวช เล่ม 23

1. คุณศาทพร ผลทอง พร้อมครอบครัว	2,500 บาท
2. คุณฐานิตา สระสีดา พร้อมครอบครัว	2,500 บาท
3. คุณสุทธิยา จองสว่าง	2,500 บาท
4. คุณแก้วตา คุณประสิทธิ์ เศรษฐสิโรรัตน์ พร้อมบุตรและหลานฯ	30,000 บาท
5. น.ส.สุชาดา เอี่ยมอนงค์ นายพงศ์เลิศ จริงจามิกร และครอบครัว	2,500 บาท
6. นางผกามาศ เมฆศรี พร้อมครอบครัว	2,500 บาท
7. แม่เข็มลฤดี (สนม ปาเส) พร้อมลูกหลาน	2,500 บาท
8. หลวงพีธนิต อานีโฆ	2,500 บาท
9. แม่เข็มฉัตรทิพย์ และครอบครัว	5,000 บาท
10. นายหล่ง แสงสุวรรณ นางสังคม สีนนท์ พร้อมครอบครัว	2,500 บาท
11. แม่ชีสมร ศรีสุวรรณ พร้อมลูกหลาน	5,000 บาท
12. คุณแม่น้ำจู้ชาติอุดมเดช-วินัย ชาติอุดมเดช และครอบครัว	2,500 บาท
13. คุณชัยรัตน์ ปรีสพันธ์และครอบครัว	2,500 บาท
14. คุณจารุพรรณ รัตน์วงศ์ตระกูล อุทิศคุณพ่อลิขัย แซ่เฮ้ง คุณแม่ชูเกียง แซ่เล่า	2,500 บาท
15. คุณห้านัย คงทวี พร้อมครอบครัว	2,500 บาท
16. พ.อ.สนาม อ่ำทอง นางนงลักษณ์ อ่ำทอง น.ส.นพิชฎ์ น.ส.สุวิชญา อ่ำทอง	2,500 บาท
17. คุณสุธามัทธัญ ชิตะปัญญา และญาติธรรมทางเฟชบุ๊ก	5,150 บาท
18. คุณศิริยลักษณ์ พฤกษ์ภักดีวงศ์ และคุณพีรญา สนธิ์พุก	2,500 บาท
19. นางสาวศิริวงค์ นางบุญศรี นายวุฒิชัย เหลือสุข พร้อมครอบครัว	2,500 บาท
20. นางแจ่มจันทร์ สระศรีดา พร้อมด้วยลูกๆหลานๆญาติพี่น้อง	2,500 บาท
21. ครอบครัว สุภาพร หยุคงแก้ว	2,500 บาท
22. คุณบุญเกิด ด.ญ.กนกสิริ บุญพา น.ส.จันทร์เพ็ญ แซ่ว่า พร้อมครอบครัว	2,500 บาท
23. ครอบครัวไวยาธา ครอบครัวจีระพงศ์ และครอบครัวชาวฟอर्ड	2,500 บาท
24. คุณอรวรรณ ตั้งประดิษฐ์ พร้อมครอบครัว	2,500 บาท
25. คุณวรรณมา จันทนา พร้อมครอบครัว	12,500 บาท
26. น ส ขวัญฤดี ชัยชนะ และครอบครัวญาติมิตร	6,500 บาท

27. ครอบครัววนากร สนธิรักษ์ และญาติมิตร	2,500 บาท
28. คุณวรรณกร (นางฟ้า)	2,500 บาท
29. คุณกัลยา หุณะบุญ อุทิศให้ นายจินดา กอปปแป	2,500 บาท
30. คุณณภัทร สระศรีดาและครอบครัว ญาติมิตร	2,500 บาท
31. ตระกูล สมตระกูล	2,500 บาท
32. ตระกูล บำรุงกิจ	2,500 บาท
33. พระประเสริฐ กันตสีโล	2,500 บาท
34. คุณแม่ยี คุณธนพิพัฒน์ คุณวิภาดา บุญก่อ พร้อมบุตรหลานและญาติมิตร	2,500 บาท
35. คุณปานแก้ว สวัสดิราษฎร์ พร้อมครอบครัว	2,500 บาท
36. คุณภัทร์ศรีน สิ่งหเหมลักษณ์และครอบครัว	2,500 บาท
37. คุณแม่สมใจ คุณมนัสนันท์ คุณนิธิศ รัฐตะเสวี	2,500 บาท
38. คุณพิมพ์นชา ฉลาดดี พร้อมครอบครัว	5,000 บาท
39. คุณวรรต จำริญจารุพิภพ	2,500 บาท
40. คุณสมพร จำริญจารุพิภพ	2,500 บาท
41. คุณเบญญาภา จำริญจารุพิภพ	2,500 บาท
42. พ่อทองม้วน กล้ารัมย์	2,500 บาท
43. แม่สง่า กล้ารัมย์	2,500 บาท
44. คุณเพชรมณี กล้ารัมย์	2,500 บาท
45. คุณพิริยากร ฟองอินตา	2,500 บาท
46. คุณสุวิชัย ชุระกิจถาวร	2,500 บาท
47. คุณธัญญพัทธ์ คุณธนิตพงศ์ คุณฐานุพงศ์ คุณรัสรินทร์ เสริมทรัพย์	2,500 บาท
48. คุณอมร ใจภักดี	2,500 บาท
49. คุณนพ.	2,500 บาท
50. นางธัญธรณ์ รัตน์วงศ์ตระกูล นายกิตติศักดิ์ ศิริภักดีวิโรจน์ นางสาวสุวรรณา ศิริภักดีคุณวิโรจน์ นางสาวสุนิษา ศิริภักดีวิโรจน์ นายชัชพงศ์ หมี่ปาน	2,500 บาท
51. บริษัทสตาร์ เน็ตเวิร์ค มาร์เก็ตติ้ง จำกัด คุณธนิตศักดิ์ คุณสืบพงศ์ คุณศรีวรรณ อรัญนเศรษฐ์ คุณนงนุช คุณชวลี สัมฤทธิ์ประสิทธิ์	2,500 บาท

คุณพัฒน์ หม่องคำมี คุณกุลทรัพย์ รัตน์วงศ์ตระกูล ตุนอัญชิษฐา ภูมิทอง
นายธนพงศ์ ว่องพานิช

52. คุณสิทธิชัย สังขบูรณ์	2,500 บาท
53. นางสมพร นนทะกา นายทองคำ ปัญญาวงศ์	2,500 บาท
54. นายชัยฤทธิ์ บุญธนฤทธิ์ พร้อม นางอรุณี มหะศิริ พร้อมตระกูลบุญธนฤทธิ์
พร้อมตระกูลมหะศิริ	2,500 บาท
55. คุณชนันธร สมตระกูล	2,500 บาท
56. นางวิมล (มนต์.อินเตอร์)	500 บาท
57. ร้านShiny Diamond Shop - BagSpa & Fix	1,000 บาท
58. คุณนันทนาภรณ์ คำเสียง พร้อมครอบครัว	1,000 บาท
59. แม่ชีมลฤดี ปาเส	2,500 บาท
60. ด.ช.ธนพัฒน์ นาคหงษ์ฤดี	2,500 บาท
61. ปู่ชีวกโกมารภัจจ์	25,000 บาท
62. คุณวิบูลย์จันทร์ แสดงหาญ	2,500 บาท
63. คุณวิชาญ จำนงนิตย์	2,500 บาท
64. นางสาวชัชชาญา วัฒนรัฐชฎานนท์	2,500 บาท
65. เด็กหญิงเพชรนภา นาคหงษ์ฤดี	2,500 บาท
66. คุณฉាលดา อมรวคินกุล	2,500 บาท
67. แม่ชีบุญ แม่ชีเมตตา และครอบครัว	2,500 บาท
68. คุณสรรค์ไชย อมรวคินกุล คุณใหม่ อมรวคินกุล	2,500 บาท
69. คุณกมลนิตย์ อมรวคินกุล	2,500 บาท
70. คุณพัสวีสิริ เตมียาเวส	2,500 บาท
71. คุณชาญชิต อมรวคินกุล	2,500 บาท
72. แม่ชีอภิญญา	2,500 บาท
73. นายชัยรัตน์ ปรัสพันธ์ และครอบครัว
อุทิศให้พ่อสัมฤทธิ์ แม่โกศล ปรัสพันธ์	2,500 บาท
74. น.ส.ขวัญฤดี นายสมภาพ นางสุบิน น.ส.นฤทัย น.ส.สุมาพร ชัยชนะ
นายสตีเฟ่น ไมเคิล คาร์โดซ่า	2,500 บาท

75. คุณอภิญา ตีอินทร์ และครอบครัว	500 บาท
76. คุณณัฐพร พูลสวัสดิ์ และครอบครัว	100 บาท
77. คุณธนกร สนธิรักษ์ และครอบครัว	100 บาท
78. คุณวราสิทธิ์ สืบวงศ์สุวรรณ และครอบครัว	100 บาท
79. คุณชนิตา โอซารส และครอบครัว	200 บาท
80. คุณสุภาพร หนูคงแก้ว	200 บาท
81. นางฐานิตา สระสีดา และครอบครัว	500 บาท
82. นายพลวัฒน์ ครุฑทิน และภรรยา	500 บาท
83. คุณพัชราภรณ์ จ.พะเยา และครอบครัว	500 บาท
84. คุณณภัทร สระสีดา และครอบครัว	1,000 บาท
85. คุณแจ่มจันทร์ สระสีดา และครอบครัว	2,000 บาท
86. คุณสุพิน กำอ่วน และครอบครัว	100 บาท
87. คุณกัญญาภัค ครุฑทิน และครอบครัว	300 บาท
88. นายพวงเพชร กลิ่นสอน	100 บาท
89. พ.อ.สนาม นางนงลักษณ์ น.ส.นพิจัฐ น.ส.สุวิชญา อ่าทอง	2,500 บาท
90. แม่ชีสมร ศรีสุวรรณ	500 บาท
91. คุณสุตจิตต์ มั่นพลศรี	500 บาท
92. นายชัยภัทร อางละออ	2,550 บาท
93. คุณบัณฑิต สมสุวรรณ พร้อมครอบครัว	2,500 บาท
94. คุณชนันธร สมตระกูล คุณสุวิทย์ สมตระกูล คุณเมตตา สมตระกูล คุณภาวะพิศุทธ์ สมตระกูล น้องเจน่า ภาวนา ซอง น้องเจนิ มุตติตา ซอง	2,500 บาท
95. น.ส.ชนมนัดดา โอซารส	200 บาท
96. พ่อเอี่ยม สมตระกูล (อุทิศตระกูลสมตระกูลและ แม่กิม สมตระกูล)	2,500 บาท
97. สายบุญคุณธวัช สมตระกูล	2,500 บาท
98. คุณณัฐกาญจน์ ช่อชูโชติ	300 บาท
99. คุณนิเวศน์ ปั่นกัน อุทิศให้พ่อจันทร์แก้ว ปั่นกัน แม่สน ปั่นกัน	4,000 บาท
100. คุณกฤษฎาภรณ์ คำเงิน	2,500 บาท
101. คุณเนื่อทิพย์ ศรีอุตร พร้อมครอบครัว	2,500 บาท

102. คุณจารุพรรณ รัตน์วงศ์ตระกูล อุทิศให้คุณพ่อลิบฮั้ง แซ่เฮ้ง คุณแม่ชูเกียง แซ่เล่า และ
คุณสมศักดิ์ จิระวนิชย์วงศ์ คุณฉัตรชัย คุณชรินทร์รัตน์ รัตน์วงศ์ตระกูล คุณราตรี และ
คุณจิรวัฒน์ แก้วพะไชย 2,500 บาท
103. นางธัญธรณ์ รัตน์วงศ์ตระกูล นายกิตติศักดิ์ นางสาวสุวรรณา นางสาวสุนิษา
ศิริภักดีวิโรจน์ นายชัชพงศ์ หมี่ปาน คุณธนิตศักดิ์ คุณสีบพงศ์ คุณศรีวรรณ
อรัญธนเศรษฐ์ คุณนงนุช คุณชวลี สัมฤทธิ์ประสิทธิ์ คุณพัฒน์ หม่อมคำมี คุณกุลทรัพย์
รัตน์วงศ์ตระกูล คุณอัญชัชชญา ภูมิทอง คุณธัญญพัทธ์ คุณธนิตพงศ์ คุณฐานุพงศ์
คุณรัสรินทร์ คุณณัฐธีร์ คุณณัฐพัชร พีระธำรงสิทธิ์ คุณศิวาภรณ์ ก่อกิจสัมมากุล
คุณมิชาดา สมประกิจ คุณเพชร เสริมทรัพย์ 2,500 บาท
104. คุณแม่จรรยา เมืองไทยและลูกหลาน นายสุโตเม เมืองไทยและครอบครัว 2,500 บาท
105. คุณณัฏฐา จรัสวุฒิเดช และ คุณจุฑารัตน์ ประสานพิมพ์ 2,500 บาท
106. ลูกหลานพ่อพิมพ์ แม่เสงี่ยม ประสานพิมพ์ 2,500 บาท
107. นายสุทธิพงษ์ ประสานพิมพ์ 500 บาท
108. คุณวีระพงศ์ เขียรสงค์ คุณเสาวลักษณ์ เทพสุริวงค์ 2,500 บาท
109. นายมน ยีรัมย์ นางวรรณ โททัสสะ 2,500 บาท
110. แม่ยวนใจ ศุนย์ดำ พร้อมครอบครัว 2,500 บาท
111. พ่อเอี่ยม และแม่กิม สมตระกูล 2,500 บาท
112. คุณสุวิทย์ สมตระกูล 2,500 บาท
113. คุณเมตตา สมตระกูล 2,500 บาท
114. คุณภาวพิศุทธิ์ สมตระกูล 2,500 บาท
115. คุณอนุกุล นุชตะยะ พร้อมครอบครัว 2,500 บาท
116. คุณนิตยา ไพฑูรย์ นายรัตนศักดิ์ ไพฑูรย์ 2,500 บาท
117. ร.ต.ต.ประสาธ อินทร คุณสมพร อินทร ร.ต.อ.หญิงสุภาภรณ์ อินทร 2,500 บาท
118. นางสาวธัญพร เกษมณี นางสาวณัฐกฤตา แก้วสวัสดิ์ นายกิตติภักดิ์
นายอชิชนัน ด.ญ.ปณิติกา ปัญญาทวีเชียร 500 บาท
119. คุณพรพิมล สถาพรพิทักษ์ 2,500 บาท
120. คุณอรอนงค์ สมตระกูล 2,500 บาท
121. ศ.อัญชลี ตันต์ศุภศิริ อุทิศให้แก่คุณตรีจักร ตันต์ศุภศิริ 20,500 บาท

122. คุณกิตติยา จิตตะญาณ พร้อมครอบครัว	2,500 บาท
123. คุณนวรรตน์ จันทรางศุ	500 บาท
124. นายวีระพล ประสานพิมพ์ นางสาวทิพากร นายทองพูล นางสาวสำราญ นายเกษมสันต์ นางพรมณี หาญหัก นายพลวัฒน์ คูสกุล	2,500 บาท
125. คุณแม่สุณี เจนการ และครอบครัว	2,500 บาท
126. คุณพรทิพย์ - จรูญศักดิ์ เจียมชนะ และครอบครัว	2,500 บาท
127. คุณธวัช สมตระกูล และกัลยาณมิตร	2,500 บาท
128. ร้าน อ.โชคชัย และลูกค้า	5,000 บาท
129. ครอบครัวคุณยายอำนวยการ สีดาดล คุณจันทร์เพ็ญ มณีจันทร์ คุณศิริพันธ์ คุณฝนทิพย์ คุณกัญญณัฐ คุณวิริยา สีดาดล	2,500 บาท
130. คุณสุประวีณ์ ภาโสภะ พร้อมครอบครัว อุทิศบุญกุศลให้พ่อสา ภาโสภะ	5,000 บาท
131. คุณมนตรี ศรีวิกุล พร้อมครอบครัว	2,500 บาท
132. คุณแม่เรณู แก้วกลาง พร้อมบุตรหลาน	3,000 บาท
133. นางภาวนา วงศ์สุติน นายจิระ วงศ์สุติน และนายเจมส์ วงศ์สุติน	3,023 บาท
134. แม่ลูกชิ้น ปาลิตา ธนัชพร ฐิติวัฒน์ ธนโชติ แหลมคม	2,500 บาท
135. น.ส.เกวลิน นางกัญจนณิชา นายเรืองฤทธิ์ ธรรมสอน นายภูมินันท์ บุญสร้าง	2,500 บาท
136. นายกฤษดา นางชนิดา น.ส.ชนมน์นิตดา ด.ญ.กิริษา โอซารส น.ส.จิรารัตน์ สนธิรักษ์	2,500 บาท
137. นายสุเมธ นางวรรณภา นายวิรัช เมฆอนันต์ธวัช และครอบครัว	4,000 บาท
138. หจก.เพ็ญสนองกรุป นายเพ็ญ แก้วหอม นางทองพูน แก้วหอม นางประกาย ดงวัง นายพิทยา ดงวัง	2,500 บาท
139. นายสุกุล พงศ์สว่างพร พร้อมครอบครัว	2,500 บาท
140. คุณพ่อ รุ่งสิทธิ์ เอื้ออำนวยการ คุณแม่พรทิพย์ เอื้ออำนวยการ และครอบครัว	5,000 บาท
141. นายสุชาติ นางปราณี นางฉวีวรรณ น.ส. อัญชลี น.ส. วราภรณ์ หุณะบุญ น.ส. สายฝน ทรงทิพย์	2,500 บาท
142. คุณพิกุล สาริยา	2,500 บาท
143. คุณน้อย (นางฟ้า)	2,500 บาท

หนังสือพุทธธรรมสำหรับนักบวช เผยแพร่โดย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

99 ม.9 ต.ชุมพลบุรี อ.ชุมพลบุรี จ.สุรินทร์ 32190

โทร/ไลน์ 087-945-4622 เฟซบุ๊ก : สวนธรรมศาสตร์ สุรินทร์ ,

มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์

ร่วมบุญเผยแพร่ธรรม ธ.กรุงไทย สาขาสตึก ชื่อบัญชี แม่ชีกชพร นาคหงษ์ฤดี

เลขบัญชี 330-0-54568-4